

Riksdagens protokoll

2010/11:34

Tisdagen den 14 december

Kl. 12.00 – 15.59
18.00 – 20.42

Protokoll
2010/11:34

1 § Val av chefsjustitieombudsman

Företogs val av chefsjustitieombudsman.

Anf. 1 PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Vi har i dag att ta ställning i val av ny chefs-JO. Jag tänkte säga några ord om det, eftersom det ankommer på riksdagen att välja justitieombudsmän. De kallas ju också Riksdagens ombudsmän.

Det är i år precis 200 år sedan Sveriges riksdag valde den första JO. Det skedde efter det att man hade beslutat om att införa en särskild ombudsman för riksdagen. Det var efter 1809 års regeringsform, där granskningen delades upp i två delar. Konstitutionsutskottet gavs ansvar för att granska regeringen och statsråden, medan Justitieombudsmannen gavs ansvar för att granska myndigheterna. Denna uppdelning finns fortfarande kvar, även i den nya grundlagen som kommer att fungera efter nyår.

Vi har en institution som har fungerat ganska väl i 200 år. Det var inte den första ombudsmannen som valdes i världen, utan den första valdes utifrån att konungen var utomlands och därför inrättade en ombudsman, det som sedermera blev JK. Men det här var den första ombudsmannen för riksdagen.

En liknande institution har med tiden kommit att bli vanlig i många länder. I dag finns det justitieombudsmän eller liknande funktioner i ungefär 140 länder i världen. De svenska justitieombudsmännen har därför ett visst ansvar och uppdrag. Det finns ett stort intresse från många länder för att av de svenska justitieombudsmännen få reda på hur man jobbar i Sverige och delges de erfarenheter som har nåtts här.

Jag vill passa på att säga att nuvarande chefs-JO, Mats Melin, har skött sitt uppdrag med den äran. Han har arbetat mycket intensivt också med det internationella uppdraget. Annars består det i huvudsak av administrativt arbete, eftersom varje JO är självständig i sitt arbete med de enskilda frågor som kommer till JO från medborgare på olika håll.

Vi från konstitutionsutskottet har diskuterat frågan, när nu Mats Melin har beslutat sig för att avgå, och föreslår som ny chefs-JO Cecilia Nordenfelt. Hon har lång erfarenhet och är mycket respekterad som JO. Vi är eniga om att hon skulle bli en bra och stark chefs-JO som kan föra vidare respekten för ämbetet. Det är därför vårt förslag.

Från konstitutionsutskottet hade följande skrivelse inkommit:

Till riksdagen

Chefsjustitieombudsman Mats Melin har av sagt sig sitt uppdrag. Med anledning härav har konstitutionsutskottet berett frågan om val av en ny chefsjustitieombudsman.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt att riksdagen för tiden fr.o.m. den 3 januari 2011 till chefsjustitieombudsman väljer justitieombudsmannen Cecilia Nordenfelt.

Stockholm den 9 december 2010

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

ordförande

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit att justitieombudsmannen Cecilia Nordenfelt skulle väljas till chefsjustitieombudsman från och med den 3 januari 2011.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och valde därmed för tiden *från och med den 3 januari 2011* till

chefsjustitieombudsman

Cecilia Nordenfelt

2 § Val av ställföreträdande justitieombudsman

Från konstitutionsutskottet hade följande skrivelse inkommit:

Till riksdagen

Konstitutionsutskottet har berett frågan om val av ställföreträdande justitieombudsman.

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt att riksdagen för två år fr.o.m. den 1 januari 2011 till ställföreträdande ombudsman omväljer Jan Pennlov.

Stockholm den 9 december 2010

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

ordförande

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit omval av ställföreträdande justitieombudsmannen Jan Pennlov för två år från och med den 1 januari 2011.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed *för två år från och med den 1 januari 2011* till

ställföreträdande justitieombudsman

Jan Pennlov

Från konstitutionsutskottet hade följande skrivelse inkommit:

Till riksdagen

Konstitutionsutskottet har enhälligt beslutat föreslå riksdagen att till riksrevisor med administrativt ansvar utse riksrevisor Claes Norgren fr.o.m. den 1 januari 2011.

Stockholm den 9 december 2010

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

ordförande

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit att riksdagen skulle utse riksrevisor Claes Norgren till riksrevisor med administrativt ansvar från och med den 1 januari 2011.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed *från och med den 1 januari 2011* till

riksrevisor med administrativt ansvar

Claes Norgren, riksrevisor

4 § Val av till Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna

Från konstitutionsutskottet hade följande skrivelse inkommit:

Till riksdagen

Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna består enligt 8 kap. 5 § riksdagsordningen av ordförande och två andra ledamöter. De väljs var för sig av riksdagen efter varje ordinarie val till riksdagen för tiden intill dess nytt val till nämnden har ägt rum. Suppleanter ska inte utses. Val av ledamöter i nämnden bereds av konstitutionsutskottet (tilläggsbestämmelse 8.5.1).

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt att riksdagen för tiden till dess nytt val har ägt rum till ordförande i Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna omväljer f.d. koncernchefen Marianne Nivert och till ledamöter omväljer f.d. generaldirektören Anders Lindström och direktören Christina Striby.

Stockholm den 9 december 2010

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

ordförande

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit att riksdagen för tiden till dess nytt val ägt rum skulle omvälja f.d. koncernchefen Marianne Nivert till ordförande i Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna samt f.d. generaldirektören Anders Lindström och direk-

tören Christina Striby till ledamöter i Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed *till dess nytt val ägt rum till*

ordförande i Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna

Marianne Nivert, f.d. koncernchef

ledamöter i Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna

Anders Lindström, f.d. generaldirektör

Christina Striby, direktör

5 § Val till Statsrådsarvodesnämnden

Från konstitutionsutskottet hade följande skrivelse inkommit:

Till riksdagen

Statsrådsarvodesnämnden består enligt 8 kap. 4 § riksdagsordningen av ordförande och två andra ledamöter. De väljs var för sig av riksdagen efter varje ordinarie val till riksdagen för tiden intill dess nytt val till nämnden har ägt rum. Suppleanter ska inte utses. Val av ledamöter bereds av konstitutionsutskottet (tilläggsbestämmelse 8.4.1)

Konstitutionsutskottet föreslår enhälligt att riksdagen för tiden till dess nytt val har ägt rum till ordförande i Statsrådsarvodesnämnden omväljer f.d. kanslichefen Ove Nilsson och till ledamöter omväljer f.d. hovrättspresidenten Ove Lindh och hovrättspresidenten Gunnel Wennberg.

Stockholm den 9 december 2010

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

ordförande

Konstitutionsutskottet hade enhälligt föreslagit att riksdagen för tiden till dess nytt val ägt rum skulle omvälja f.d. kanslichefen Ove Nilsson till ordförande i Statsrådsarvodesnämnden och f.d. hovrättspresidenten Ove Lindh och hovrättspresidenten Gunnel Wennberg till ledamöter i Statsrådsarvodesnämnden.

Kammaren biföll konstitutionsutskottets förslag och utsåg därmed *till dess nytt val ägt rum till*

ordförande i Statsrådsarvodesnämnden

Ove Nilsson, f.d. kanslichef

ledamöter i Statsrådsarvodesnämnden

Ove Lindh, f.d. hovrättspresident

Gunnel Wennberg, hovrättspresident

Företogs val av åtta ledamöter i Riksrevisionens parlamentariska råd.

Valberedningen hade enhälligt beslutat om gemensam lista för val av åtta ledamöter i Riksrevisionens parlamentariska råd.

Sedan en promemoria innehållande den gemensamma listan delats ut och godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på listan, valda till ledamöter i Riksrevisionens parlamentariska råd för tiden från och med den 1 januari 2011 till dess nytt val förrättats under början av nästa valperiod.

Tommy Waidelich (S)
Elisabeth Svantesson (M)
Ulf Holm (MP)
Gunnar Andrén (FP)
Anders W Jonsson (C)
David Lång (SD)
Jacob Johnson (V)
Emma Henriksson (KD)

7 § Val av ordförande och vice ordförande i Riksrevisionens parlamentariska råd

Företogs val av ordförande och vice ordförande i Riksrevisionens parlamentariska råd.

Enligt ett enhälligt förslag av valberedningen utsågs *för tiden från och med den 1 januari 2011 till dess nytt val förrättats under början av nästa valperiod* till

ordförande i Riksrevisionens parlamentariska råd
Emma Henriksson (KD)

vice ordförande i Riksrevisionens parlamentariska råd
Tommy Waidelich (S)

8 § Val av ledamöter i Domarnämnden

Företogs val av två ledamöter i Domarnämnden.

Valberedningen hade enhälligt beslutat om gemensam lista för val av två ledamöter i Domarnämnden.

Sedan en promemoria innehållande den gemensamma listan delats ut och godkänts av kammaren befanns följande personer valda till ledamö-

ter i Domarnämnden för tiden från och med den 1 januari 2011 till dess nytt val förrättats under början av nästa valperiod.

Susanne Eberstein (S)
Maria Abrahamsson (M)

9 § Val av personliga ersättare i Domarnämnden

Företogs val av två personliga ersättare i Domarnämnden.

Valberedningen hade enhälligt beslutat om gemensam lista för val av två personliga ersättare i Domarnämnden.

Sedan en promemoria innehållande den gemensamma listan delats ut och godkänts av kammaren befanns följande personer valda till personliga ersättare i Domarnämnden för tiden från och med den 1 januari 2011 till dess nytt val förrättats under början av nästa valperiod.

Sören Lekberg, f.d. riksdagsledamot
Göran Lenmarker, f.d. riksdagsledamot

10 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 8 december.

11 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:100

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:100 Kapacitetsbrist på Södra stambanan av Annika Lillemets (MP)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 22 december 2010.

Skälet till dröjsmålet är planerade nationella och utrikes resor.

Stockholm den 13 december 2010

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:101 Matchningsproblematiken på arbetsmarknaden

av Gunilla Svantorp (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredag 21 januari 2011.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 10 december 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Catharina Nordlander

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2010/11:104

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:104 Tågtrafiken i vinter

av Raimo Pärssinen (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 22 december 2010.

Skälet till dröjsmålet är planerade nationella och utrikes resor.

Stockholm den 13 december 2010

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2010/11:106

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:106 Pendeltågstrafiken i Östergötland

av Annika Lillemets (MP)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 22 december 2010.

Skälet till dröjsmålet är planerade nationella och utrikes resor.

Stockholm den 13 december 2010

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

12 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
EU-dokument
KOM(2010)623 till utrikesutskottet
KOM(2010)728 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut den
7 februari 2011.

13 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU19
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2010/11:UFöU1
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU15
Skatteutskottets betänkanden 2010/11:SkU6 och SkU14
Kulturutskottets betänkande 2010/11:KrU1
Utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU1
Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2010/11:MJU1 och MJU2

Rättsväsendet

14 § Rättsväsendet

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU1
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet (prop. 2010/11:1 delvis, redog.
2010/11:RRS2 och redog. 2010/11:RRS4).

Anf. 2 MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande under punkt 1, anslagsdelen. Vi står naturligtvis bakom alla de reservationer som vi har anslutit oss till, men för tids vinnande yrkar jag bara bifall till reservation 20, som handlar om polisens organisation mot grov organiserad brottslighet, och reservation 24, som handlar om Kriminalvårdens resurser.

Herr talman! Bombattentatet i Stockholm i lördags kommer naturligtvis att sätta sin prägel på den här debatten. Vi har än en gång blivit påmind om det öppna samhällets sårbarhet. Det var en djävulskt utstuderad planering, får man säga, att mitt Stockholm och mitt i julhandeln utlösa en sprängladdning som skulle ha kunnat döda och skada hundratal helt oskyldiga människor – män, kvinnor och barn.

Nu misslyckades lyckligtvis det här terrorådet, och gärningsmannen själv blev det enda dödsoffret, men det kunde mycket väl ha slutat helt annorlunda. Vi vet fortfarande alldeles för lite för att kunna dra några säkra slutsatser. Vi vet till exempel inte om gärningsmannen var ensam eller om han var en del av ett större nätverk. Var det här ett verk av en ensam vettvilling eller var det en del av en större plan?

Men vi vet att det var den här mannen som skickade det varningsmejl som kom till medierna tio minuter före dådet. Därmed kan vi uttala oss

om motivbilden. Han verkar ha drivits av religiösa, fundamentalistiska uppfattningar och ett hat mot Sveriges Afghanistanpolitik och mot Lars Vilks Muhammedbilder.

Det finns ingen anledning att överdriva hotbilderna. Vi ska som politiker akta oss väldigt noga för att piska upp en allmän rädsla hos allmänheten. Men det finns ett hot, och det måste vi vara beredda att ta på allvar.

Polisen och Säkerhetspolisen gör nu allt vad man kan för att försöka utreda det här brottet i botten. De förtjänar allt vårt stöd, och de som har uppgifter som kan bidra till att bringa klarhet i fallet måste höra av sig till polisen.

Det här är inget tillfälle som ska användas till platt partipolitik. Det behövs tvärtom en politisk samling där vi gemensamt tar ansvar för Sveriges säkerhet. Det här är första gången som den här typen av terrorangrepp drabbar Sverige. Det behöver tyvärr inte vara den sista. Därför måste vi vara vaksamma. Vi måste ge polisen rätt metoder och rätt möjligheter att utreda den här typen av brott men faktiskt också för att förebygga brotten.

Vi socialdemokrater är beredda att arbeta konstruktivt tillsammans med regeringen för att ytterligare stärka kampen mot terrorismen och för att öka säkerheten, men det är regeringen som styr riket. Det är regeringen som måste ta initiativ.

Till att börja med skulle jag vilja se två sådana initiativ. För det första gäller det Säpos informationsinhämtning. Sedan drygt ett år tillbaka har Säkerhetspolisen inte längre möjligheter att beställa uppgifter från FRA. Man får inte längre inriktat i förväg söka efter viss intressant information för att till exempel kunna följa och kartlägga terroristnätverk. Det är ett stort problem eftersom det hämmar Säpos möjligheter att upptäcka potentiella gärningsmän och förebygga brott.

Vi har haft en utredning som redan har pekat på detta, men regeringen har av olika anledningar inte velat gå vidare med förslagen. Nu utreds den här frågan på nytt. Mot den bakgrunden skulle jag vilja uppmana regeringen att lägga fram ett förslag till riksdagen som åter ger Säkerhetspolisen tillgång till den FRA-spaning som behövs för Säpos kartläggningsarbete. Ett sådant förslag måste naturligtvis förenas med högt ställda krav på integritetsskydd. Den nuvarande ordningen, där Säpo av integritetsskäl på något sätt är avskurna från viktig information, är inte tillfredsställande. Det kan rent av vara farligt.

Vi har haft de här diskussionerna under lång tid i utskottet. Jag minns vilken stor diskussion vi hade om buggning och hemlig avlyssning när jag satt i utskottet förra gången, för tio år sedan. Jag minns mycket väl hur vi socialdemokrater då drev fram förslaget om hemlig avlyssning eftersom vi visste att det skulle vara betydelsefullt för att kunna nysta upp grov organiserad brottslighet. Jag minns att Moderaterna då var emot det förslaget, men det fanns ändå en blocköverskridande uppgörelse och en blocköverskridande samsyn i de här frågorna. Jag eftersträvar något liknande också när det gäller den här frågeställningen.

De som vet förhistorian vet också att vi socialdemokrater tidigare har varit kritiska till att man skar av Säkerhetspolisen från de här uppgifterna. Nu vill vi fullfölja den linje som vi hade under den förra mandatperioden.

För det andra skulle jag vilja att regeringen snabbar på arbetet med att ge polisen en mer modern organisation. Här har S, V och MP föreslagit en hopslagning av de tre enheter som jobbar mot grov organiserad brottslighet, Rikskriminalen, Säpo och Ekobrottsmyndigheten. Det skulle stärka kampen mot den organiserade brottsligheten och även, tror vi, kampen mot terroristbrott. Revirtänkandet kommer att minska och informationsutbytet att bli bättre.

Nu är också den frågan, det vill säga hela polisens organisation, lagd i ytterligare en utredning. Det kan kanske komma något bra ut från den, men den här utredningen ska alltså arbeta ända till våren 2012. Det är en alldeles för lång tid.

Det är viktigt att vi gör någonting inte bara med anledning av den grova organiserade brottsligheten och hur den utvecklas utan också mot bakgrund av att polisens effektivitet faktiskt ser ut att minska. Vi har 20 000 poliser, ett resultat av den expansion av poliskåren som inleddes av den socialdemokratiska regeringen i slutet av 1990-talet, men trots det minskar andelen personupplärd brott år för år. Det beror på att antalet anmälda brott ökar samtidigt som antalet personupplärd brott inte ökar i samma utsträckning.

Det finns alltså många skäl att se över polisens organisation. Att vi ska behöva vänta till 2012 är därför inte tillfredsställande.

Med bombdådet i lördags fick Sverige återigen en påminnelse om att vi inte är en isolerad ö. Vi må vara ett litet land i norra Europa, men vi lever ändå på sätt och vis mitt i världen. Internationella konflikter berör oss. Vi ska aldrig tro att vi kan gömma oss för dem. En sådan händelse väcker naturligtvis många både mänskliga och politiska frågor.

Vad är det som får en ung man, uppväxt i Tranås, att spänna på sig ett bombbälte, ta med sig ytterligare två sprängladdningar och ge sig ut i Stockholms julhandel i syfte att ta både sig själv och så många oskyldiga människor som möjligt in i döden? Vi kommer naturligtvis aldrig att få veta det fullständiga svaret på den frågan, men frågeställningar av den karaktären kommer att uppehålla det offentliga samtalet under ganska lång tid framöver.

Med tanke på gärningsmannens motiv kommer också många politiska frågor att ställas. Vi får kanske en diskussion om tryck- och yttrandefrihetens gränser. Lars Vilks framträdde i min hemstad Lund i går under stark polisbevakning. Man kan tycka olika om hans konst. Jag är uppvuxen i nordvästra Skåne och har klättrat i den av honom skapade skulpturen Nimis på Kullaberg. Andra delar av hans konst är jag kanske inte lika imponerad av, om jag säger så.

Men det har ingen betydelse. Tryck- och yttrandefriheten måste försvaras när den hotas. Om man inte är beredd att försvara sådant som man inte tycker om då är man inte mycket till demokrat. Med tryck- och yttrandefriheten är det så att också religioner måste tåla granskning. Man måste få driva även med religiösa yttringar. Den dagen vi ger upp försvaret av tryck- och yttrandefriheten är vi på det sluttande planet, på väg mot ett totalitärt samhälle.

Somliga kommer att ta tillfället i akt och försöka vidga de etniska och religiösa motsättningarna i vårt land just mot den bakgrund som jag beskrivit. De kommer att vilja exploatera dådet politiskt för att ställa grupp mot grupp. De som gör det ska veta att de då går gärningsmannens

ärende, för det var precis det som gärningsmannen ville. Han ville öka konflikterna mellan olika religioner och kulturer. Alla som vill ta ansvar för Sverige måste därför vara varsamma med orden så att det vi säger inte bidrar till ökad splittring utan i stället bidrar till ökad sammanhållning mellan alla de grupper av människor som bor i Sverige i dag.

Herr talman! Jag var tidigare inne på att polisens effektivitet minskar. Det beror inte på resursbrist. Tvärtom ser vi i det budgetbetänkande som ligger på vårt bord i dag att polisen har mer pengar än de gör av med. Polisen hade ett överskott på över 100 miljoner kronor 2009. Prognosen för detta år visar på ett överskott på 362 miljoner kronor. År 2011 blir överskottet ännu större, 378 miljoner kronor, och 2012 ska överskottet vara över en halv miljard. Polisen går med vinst skulle man kunna säga.

Det är en uppenbar felbudgetering, och man undrar varför. Jag tror att regeringspartierna helt enkelt för länge sedan kommit överens om anslagsökningarna för polisen, och sedan bara följer man planen. Även om polisen inte gör av med alla pengar fortsätter man med det man bestämt från början. När kartan inte stämmer med verkligheten fortsätter man att följa kartan.

Problemet med det sättet att budgetera är att det går ut över andra verksamheter. Hela rättsväsendet måste fungera, inte bara polisen. Hela rättskedjan måste fungera – polis, åklagare, domstolar, kriminalvård. Så är det inte i dag. Medan polisen går med stora överskott och är överbudgeterad har Kriminalvården stora underskott och är underbudgeterad.

Underskottet i Kriminalvården väntas bli 175 miljoner kronor i år, 224 miljoner kronor 2011 och över 800 miljoner kronor 2012. Därför får den myndigheten nu lägga ut stora sparbetting, trots att kostymen i flera avseenden redan är för liten. Häktena är ofta överfulla. Vi har ett genomsnitt på 98–99 procents, ja nästan 100 procents, beläggning på våra häkten. Så har det varit under de senaste åren.

Det leder till ett enormt slöseri med skattepengar, för när häktet i Malmö är fullt får man köra bovarna 45 mil till Norrköping och låsa in dem där. När de sedan ska till Malmö för att dömas får man köra dem hela vägen tillbaka. Varje sådan tur, med bilar och vaktpersonal, kostar säkert minst 10 000 kronor. Och det blir många sådana förflyttningar. Under årets första tio månader rör det sig, om man ser till det totala antalet transporter, om nästan 300 transporter som skett på grund av överbeläggning på häktena.

Det slöseriet med skattepengar har pågått länge. Det beror helt enkelt på att Kriminalvården inte haft möjlighet att bygga ut häkteskapaciteten. Det är en dålig ekonomisk planering av regeringen, och nu föreslår man alltså nya, stora besparingar i Kriminalvården, som ju blir följderna av de stora underskotten. Om man har dessa stora underskott blir frågan hur man samtidigt ska kunna finansiera nya häktesplatser. Det går inte ihop.

Från S, V och MP säger vi att polisens överskott, det som nu finns, bör delvis användas till fler civilanställda. Polisen får ofta göra sådant som de civilanställda gjorde tidigare eftersom antalet civilanställda minskat över tid. En del av överskottet bör också kunna användas till att täcka behoven i Kriminalvården så att de slipper göra så stora besparingar. Därför vill vi föra över 150 miljoner kronor i en förstärkning till Kriminalvården, för att förstärka kvaliteten men också för att underlätta finansieringen av utbyggnaden av häktesplatser.

Återigen: Hela rättskedjan måste fungera, annars hamnar vi så småningom i något slags amerikansk situation med mängder av poliser men med överfulla häkten och i förlängningen kanske också fångelser. Det skulle i så fall vara en mycket allvarlig utveckling. Det vi föreslår rättar till denna snedsits i rättsväsendet.

Herr talman! Nu har ni hört två delar i detta anförande. Den ena delen var en vädjan om att försöka göra upp över blockgränserna om sådant som faktiskt är de stora frågorna just nu, det vill säga de stora frågorna som rör rikets säkerhet. Den andra delen handlade om en mer politisk diskussion om hur vi ska göra med budgeten, hur man bäst utvecklar rättsväsendet framöver.

Så kommer politiken alltid att vara. Somligt kommer vi att träta om, annat ska vi försöka komma överens om. En dag som denna tycker jag att man bör lägga det i just den ordningen – först det som vi ska försöka vara överens om, alltså sådant som ytterst rör rikets säkerhet, och därefter de andra budgetfrågorna.

Jag ser fram emot, herr talman, både en konstruktiv debatt under dagen och konstruktiva diskussioner i utskottet under de kommande åren. Den socialdemokratiska gruppen kommer att föra en konstruktiv oppositionspolitik under de år vi har framför oss.

I detta anförande instämde Christer Adelsbo, Kerstin Haglö, Mattias Jonsson och Anna Wallén (alla S).

Anf. 3 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Som Morgan Johansson sade i början av sitt anförande var helgens terrordåd chockerande. Nu gick det inte så illa som det hade kunnat gå, och det ska vi vara tacksamma för. Det gäller för oss i Sverige att stå upp för vårt öppna och demokratiska samhälle. Nu är inte tiden för att skapa motsättningar. Nu är tiden för att hålla ihop. Nu är inte heller tiden för att vinna politiska poäng, dra förhastade slutsatser eller lägga fram förhastade förslag.

Vi måste ha något slags is i magen. Vi vet och måste dra lärdom av att andra länder efter terrordåd tidigare i vissa fall har sprungit i väg och i viss mån glömt bort demokratiska principer och grundläggande fri- och rättigheter. Det får aldrig hända i Sverige.

Herr talman! Jag övergår till budgetbetänkandet. Allians för Sverige utlovade inför valet 2006 en storsatsning på svenskt rättväsen i allmänhet och på polisen i synnerhet. Vi utlovade att det år 2010 skulle finnas minst 20 000 poliser i landet. Det är en ökning med över 2 500 poliser på fyra år. Det lyckades vi med. Vi har nu mer än 20 000 poliser i Sverige.

Mandatperioden 2006–2010 innebar rekordstora satsningar och resursförstärkningar för svenskt rättväsen. Det gjordes framför allt för polisen men också för Säkerhetspolisen, åklagarna, domstolarna och inte minst Kriminalvården.

Nu under mandatperioden 2010–2014 kommer fokus mer att ligga på att öka effektiviteten än att fortsätta att öka antalet anställda i rättsväsendet. När vi har tillskjutit väldigt mycket av skattebetalarnas pengar har vi också ett ansvar att se till att dessa pengar används så effektivt som möjligt.

Det betyder dock inte att vi inte tillskjuter ytterligare pengar. Det behövs. Till exempel får polisen för 2011 ytterligare 400 miljoner kronor, Kriminalvården får 100 miljoner kronor och Domstolsverket får 100 miljoner kronor 2011 och 100 miljoner kronor 2012. Åklagarmyndigheten får ytterligare 40 miljoner kronor 2011 och lika mycket 2012. Även Ekobrottsmyndigheten, Brottsförebyggande rådet och Brottsoffermyndigheten får ytterligare resurser.

I budgetpropositionen prioriterar vi fortsatta krafttag mot brottsligheten. Under den gångna mandatperioden har fler brott utretts och klarats upp. Polisen har också blivit synligare i människors vardag, vilket är viktigt. Enligt den nationella trygghetsundersökningen som Brottsförebyggande rådet genomför känner människor sig tryggare i Sverige i dag än vad de gjorde för fyra år sedan. Samtidigt ser vi i andra undersökningar att förtroendet för rättsväsendet har stärkts.

Jag tänkte att jag ganska kortfattat skulle beskriva det som Alliansen prioriterar i budgeten. Först vill jag nämna bekämpning av ungdomsbrottsligheten. Tidiga och tydliga insatser måste sättas in för att vi ska kunna komma till rätta med ungas brottslighet. Här är samarbetet mellan polis och övriga samhället som skolan, socialtjänsten och inte minst föräldrarna oerhört viktigt för att vi ska upptäcka i tid att den unge personen är på väg in i en kriminalitet. Åtgärder mot ungas missbruk av alkohol och narkotika är också väsentligt för att nå framgång i detta arbete.

Vidare vill vi se en fortsatt kraftsamling mot den grova organiserade brottsligheten. Under den gångna mandatperioden har vi tillsatt det som kallas GOB:arna, det vill säga en samling mellan ett stort antal myndigheter mot grov organiserad brottslighet på åtta platser i landet. Det är polisen, åklagare, Skatteverket, tullen, Kronofogdemyndigheten med flera som samarbetar mot den grova organiserade brottsligheten. Nu måste vi lägga ännu större fokus på att bekämpa den ekonomiska vinningen vid denna typ av brottslighet. Vi vet att det ofta är den drivkraft som driver brottsligheten.

Vi prioriterar vidare ett fortsatt aktivt arbete för att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp och våld i nära relationer. En av de viktigaste frågorna som vi ska besluta om i början av nästa år är besöksförbudet, eller kontaktförbudet som det framöver ska heta. Det kommer också att kunna kombineras med övervakning, det vill säga fotboja.

I budgetpropositionen tas också brottsoffers behov upp särskilt. Alla rättsväsendets myndigheter ska ha ett tydligt brottsoffersperspektiv. Det pågår också mycket arbete med brottsofferfrågorna i myndigheterna. Till exempel har samtliga länspolismyndigheter i uppgift att upprätta lokala åtgärdsplaner för att förbättra informationen till brottsoffer.

Från utskottets sida vill vi särskilt betona vikten av att förbättra brottsofferarbetet. Vi konstaterar i vårt betänkande att rikspolisens har vidtagit åtgärder och att brottsofferarbetet håller på att förbättras. Men vi vill ändå att regeringen ska återkomma till riksdagen med en redovisning av de åtgärder som genomförs för att förbättra informationen till brottsoffer.

Här finns det ett tillkännagivande som samtliga åtta partier står bakom. Tillkännagivandet innebär att regeringen ska återkomma med en del uppgifter, något som regeringen ändå skulle ha redovisat för riksdagen.

gen i nästa budgetproposition. Det är inte någon större ansträngning att vara med på ett sådant tillkännagivande.

Hade tillkännagivandet inneburit nya kostnader eller ökat arbete för Regeringskansliet hade vi inte kunnat gå med på ett sådant tillkännagivande. De fyra oppositionspartierna Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet beslöt i förra veckan att dra in 300 miljoner på Regeringskansliets budget. Man kan inte samtidigt som man tvingar fram personaluppsägningar säga att de som jobbar kvar ska göra ännu mer.

Herr talman! Detta med att dra in pengar med uppsagd personal som följd och samtidigt säga att mer ska göras av dem som finns kvar tycks vara oppositionens melodi det här året. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill göra besparingar på 150 miljoner kronor på polisen. Det är ingen stor andel av polisens totala budget men ändå kännbart. Eftersom inte poliser sägs upp får det bli civilanställda som man tvingas säga upp om förslaget går igenom.

Det är speciellt märkligt att detta förslag kommer från Socialdemokraterna. Vi som satt i justitieutskottet under förra mandatperioden minns hur dåvarande utskottsordföranden Thomas Bodström i budgetdebatt efter budgetdebatt beklagade sig över att det var för få civilanställda inom polisen.

Besparingarna kan också innebära nedlagda polisstationer. Det är nämligen på civilanställda och lokalkostnader som man kan göra besparingar inom polisen. De sista åren under den förra mandatperioden hade Socialdemokraterna faktiskt föreslagit mer pengar i sin budget till polisen. Nu är det inte längre så. Jag vet inte om det beror på det rödgröna samarbetet.

Oppositionens budgetförslag skulle alltså ge färre civilanställda. Det i sin tur gör att poliser tvingas utföra mer administrativt arbete i stället för polisiärt arbete. Vi skulle få färre synliga och tillgängliga poliser i samhället och färre poliser som kan förebygga och utreda brott.

Frågan är då: Läger De rödgröna fram några förslag på vad polisen inte ska göra eller nedprioritera för att klara dessa besparingar? Nej, så är det inte alls. Det är precis tvärtom.

De rödgröna har reserverat sig för, och håll i er nu: Prioritering av arbetet mot sexualbrott mot barn som begåtts utomlands. Prioritering av arbetet mot människohandel. Prioritering av arbetet mot våldtäktsbrott. Prioritering av arbetet mot hatbrott. Ökat samarbete mellan polis och det civila samhället för att förebygga hatbrott. Prioritering av arbetet mot organiserad brottslighet. Prioritering av arbetet mot ungdomsbrottslighet. Prioritering av arbetet mot narkotikabrottslighet. Prioritering av arbetet mot alkoholrelaterad brottslighet. Prioritering av insatser mot smuggling och illegal vidareförsäljning av alkohol. Prioritering av arbetet mot korruption och mutbrott. Prioritering av arbetet mot ekobrottslighet samt ökade åtgärder för att komma till rätta med så kallade bluffakturor.

Allt detta ska alltså prioriteras enligt oppositionen. Polisen ska prioritera ännu mer för mindre pengar. Jag får det inte riktigt att gå ihop. Kommer då denna besparing på 150 miljoner kronor att genomföras? Förhoppningsvis inte.

Sverigedemokraterna yrkar i sin budgetmotion på en besparing på 154 miljoner kronor på polisen. Med andra ord är Sverigedemokraterna

det parti i Sveriges riksdag som vill ge minst pengar till svensk polis, ännu mindre än Vänsterpartiet.

Sverigedemokraterna har valt att lägga ned sina röster i utskottsbehandlingen, men i medierna kunde vi höra av partiets rättspolitiska talesperson Kent Ekeroth att Sverigedemokraterna kunde tänka sig att rösta för De rödgrönas förslag och därmed genomföra en besparing på 150 miljoner kronor.

I går kom, åtminstone enligt medierna, det nya beskedet att Sverigedemokraterna tänkte lägga ned sina röster i eftermiddagens omröstning. Det skulle så klart betyda att polisen slipper besparingar, vilket skulle vara väldigt bra.

Sverigedemokraternas valprogram heter *99 förslag för ett bättre Sverige – Sverigedemokraternas kontrakt med väljarna 2010–2014*. ”Kontrakt med väljarna” – mycket tydligare än så kan det inte bli när man ger vallöften. Där kan man läsa att en kraftig *höjning* av anslagen till polisen är en prioriterad fråga för Sverigedemokraterna för att komma till rätta med brottsligheten.

Samtidigt, i den allra första budgetmotionen, väljer Sverigedemokraterna att föreslå en besparing på polisen. Det är så man sviker sina väljare i den allra första budgetmotionen.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 1 om anslagen under utgiftsområde 4 och i övrigt bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 4 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag hade hoppats få respons från Johan Linander på frågeställningarna kring terroristbrotten.

Det är egentligen två frågor som jag vill att Johan Linander svarar på. Den ena är om han är beredd att ge Säkerhetspolisen möjlighet att beställa information från FRA. Är han beredd att göra detta? Det behövs bara ett ja eller ett nej.

Den andra frågan är: Är Johan Linander beredd att snabba på polisorganisationsutredningen så att vi inte ska behöva sitta och vänta ända in på våren 2012 innan vi kan få en effektivare polisorganisation på plats? Där behövs också bara ett ja eller nej.

Johan Linander diskuterar effekter av vårt budgetförslag. Jag ska då till kammarens protokoll läsa in de överskott som polisen förväntas gå med enligt de egna prognoserna för kommande år så att också Johan Linander i efterhand kan läsa det.

År 2009 hade polisen ett överskott på 176 miljoner kronor. År 2010 var det 362 miljoner kronor. År 2011 väntas 378 miljoner kronor. År 2012 beräknas överskottet bli 510 miljoner kronor.

Ändå står Johan Linander här och varnar för att om vi tar 150 miljoner så bryter allt jäkelskap lös. Då kommer man att få lägga ned polisstationer, man kommer att få avveckla poliser och man kommer att få göra det ena efter det andra.

Så är det ju inte. Vad Johan Linander står och försvarar är en budget med en väldigt allvarlig snedsits. Det är stora överskott till polisen som inte gör av med sina pengar och stora underskott och sparbetning på Kriminalvården som nu gör att man måste åka med de häktade kors och tvärs över hela landet till mycket stora kostnader för skattebetalarna.

Den snedsitsen vill vi rätta till.

Anf. 5 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Jag börjar med att säga att i det läge vi nu har i Sverige, där vi har råkat ut för det första terrorbrottet av det här slaget på svensk mark, är det inte tid att dra förhastade slutsatser och glömma bort demokratiska värden och grundläggande fri- och rättigheter i vårt land.

Att begära att man dagarna efteråt direkt ska fatta beslut om det ena och det andra menar jag vara att dra förhastade slutsatser. Det får Morgan Johansson stå för; det tänker inte jag stå för här i kammarens talarstol. Dessutom pågår en utredning om hur det här ska kunna genomföras, och vi låter faktiskt utredningarna ha sin gång.

När det gäller Polisorganisationskommittén är till våren 2012 inte någon lång tid för en väldigt stor utredning. Morgan Johanssons partikamrater i den här utredningen har inte heller sagt någonting i utredningen, där jag själv sitter med, om att det här skulle vara för lång tid. Tvärtom var vi tvungna att börja med att diskutera hur vi skulle hinna med allting i den här utredningen på den tid som finns till våren 2012.

Kriminalvården är den myndighet av alla rättsväsendets myndigheter som har fått de största tillskotten. Det Morgan Johansson nu står och säger är att den myndighet som gör av med mer pengar än man har ska få mer pengar, medan de myndigheter som håller i sina pengar och är väldigt noggranna med sitt budget- och uppföljningsarbete i efterhand ska bestraffas. Deras pengar ska man ta.

Det är inte några budgetprinciper jag kan stå bakom. Jag vill inte belöna dem som gör av med mer pengar än de har och bestraffa dem som följer sina budgetar. Överskott tar man med sig år efter år, och jag tycker att det är bättre att polisen använder de pengar man har än att de ska ges till Kriminalvården.

Anf. 6 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Vi ska inte dra förhastade slutsatser, säger Johan Linander. Men jag har inte begärt att han ska stå här och direkt på stående fot fatta beslut. Jag har bara begärt något slags ståndpunkt i frågan som ju diskuteras överallt i samhället nu, det vill säga: Mot bakgrund av det som hänt, vad ska vi göra för att ytterligare förstärka säkerhetsarbetet i Sverige?

Det är egentligen det enda. Jag hade nog hoppats på en lite mer konstruktiv ingång från de borgerliga partierna. Vi får väl höra om de övriga borgerliga partierna har en annan ingång än den som Johan Linander har, men hittills verkar det vara rätt så kallsinnigt.

Jag efterfrågade som sagt bara en inriktning, något slags uppfattning i grundfrågan. Säkerhetspolisen hade ju den här möjligheten ända till den 1 december 2009, men sedan klippte ni av den möjligheten. Jag tror att det på lång sikt faktiskt skadar säkerhetsarbetet i Sverige.

Det är den uppfattning jag ger uttryck för och som jag förväntar mig att även ni kommer att ha något slags uppfattning om så småningom.

Våren 2012 – har man någon gång beställt utredningar vet man att om man ger dem så oerhört lång tid för att utreda en sådan här sak, då handlar det bara om en enda sak och det är att regeringen förhalar frågan. Jag tycker inte att detta är tidpunkten att förhala saker och ting, utan det vore bra om det kunde komma fram snabbare i den delen.

Kan Johan Linander som sitter i utredningen jobba för det så vore det bra, och jag skulle därför vilja ha en synpunkt på om han kommer att göra det.

När det gäller spara och slösa måste ju hela rättskedjan fungera. Det duger inte att bara gå fram med anslag till en myndighet som man tidigare har sagt och sedan inte bry sig om de andra delarna av rättsväsendet – åklagarna, domstolarna och nu Kriminalvården. Det leder nämligen så småningom till precis den typen av slöseri med skattepengar som de här transporterna nu för med sig.

Rättsväsendet

Anf. 7 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Ska jag förstå Morgan Johansson rätt är det så Socialdemokraterna gör: Först tar de ställning i en fråga och sedan tillsätter de en utredning och låter experterna komma till tals. Men om man först tar ställning i frågan, varför ska man då ha en utredning? Vi är faktiskt lyhörda för att lyssna efter hur man kan genomföra det här på bästa sätt och på det sätt som skyddar den personliga integriteten bäst och dessutom ger en effektivitet.

Det finns ett utredningsdirektiv där hela Alliansens uppfattning i den här frågan finns. Det kan Morgan Johansson säkert läsa in själv.

Nu låter det som att Socialdemokraterna och De rödgröna är våldsamt positiva till FRA och signalspaning. Jag kan säga att när den debatten rasade lät det inte riktigt så. Då var ni emot alltihop.

Nu låter det annorlunda, och där ser jag en stor fara. När ett enskilt terrordåd, som det som hände i helgen, inträffar får man inte bara känna hur vinden går och sedan vända sig efter den. Man måste faktiskt ha lite is i magen och stå upp för de principer man har. Det är beklagansvärt att inte Socialdemokraterna klarar av det i detta läge när vi faktiskt skulle behöva samla oss och tillsammans stå bakom det öppna och demokratiska samhället.

När det gäller stora utredningar vet vi att Morgan Johansson själv har varit folkhälsominister i en tidigare regering och varit med och tillsatt många utredningar. Drygt ett och ett halvt år för en stor utredning är verkligen inte lång tid. Det borde Morgan Johansson åtminstone komma ihåg från sin tid som minister.

(Applåder)

Anf. 8 MARIA FERM (MP):

Herr talman! Miljöpartiet vill att rättsväsendets resurser och arbete ska inrikta sig på att komma åt roten till problemen i vårt samhälle. Vi värjer oss emot enögd politik som enbart bjuder på ad hoc-lösningar.

Vi vill att Sverige ska vara en stark demokrati där varje medborgare, oavsett etnicitet, kön, ålder, sexualitet, funktionsnedsättning, religion och så vidare, ska behandlas lika inför lagen.

I det rödgröna budgetförslaget stärks Kriminalvårdens resurser medan polisens resurser minskas. Jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets huvudförslag i betänkandet som syftar till att komma till rätta med de största bristerna vi i dagsläget ser. Kriminalvården är i behov av mer resurser för att kunna sköta sin verksamhet, medan polisen går med överskott. Jag står utöver detta självfallet bakom Miljöpartiets alla reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till endast reservation 5 om

prioritering av arbetet mot hatbrott och reservation 37 om diskriminering inom rättsväsendet.

Herr talman! I lördags drabbades Stockholm av ett bombdåd. Jag vill självklart också säga något om detta. Det är allvarligt. Det var stor tur att inte flera blev skadade. Jag och många andra runt om i landet oroades över vad som hade kunnat hända om alla bomber hade detonerat mitt i ett folkhav. Känslan av sorg och rädsla kommer knappast någon av oss undan. Terrorism är fasansfullt. Att vanliga medborgare riskerar att drabbas av någon människas ilska, frustration och vanföreställningar är oacceptabelt. Sådant måste bekämpas, men vi måste välja våra medel noga.

Terrordåden i USA ledde till att kontroversiella antiterrorlagar som The Patriot Act drevs igenom. Övervakningslagstiftning fick ett större stöd. Medborgerliga rättigheter åsidosattes till förmån för terrorbekämpning av en uppskrämd samling lagstiftare. Men att rädsla och gott omdöme inte alltid går hand i hand är inget nytt.

Kan vi hamna i ett liknande läge här hemma? Jag hoppas verkligen inte det. En demokrati får inte ge efter för blind rädsla, eftersom demokratins grund inte är rädsla utan rationalitet och humanism. Terrorbekämpning får inte motivera att våra medborgerliga rättigheter åsidosätts genom kränkande terrorlagstiftning. Då riskerar vi att själva avveckla de demokratiska värden och de rättigheter som lagstiftningen egentligen är tänkt att försvara.

Jag vill också peka på det passande citatet av Benjamin Franklins ord: ”Any society that would give up a little liberty to gain a little security, will deserve neither and lose both.” Just i dag tycker jag att det är någonting som vi bör påminnas om.

Främlingsfientliga krafter har redan gjort försök att skuldbelägga muslimer kollektivt för det som har varit en enskild persons gärning. Personen sade sig göra dådet i islams namn men företräder muslimer lika lite som rasister företräder svenskar, även om de säger sig agera för att ”bevara det genuint svenska”.

Vi vill också gå vidare och stärka förtroendet för polisens och åklagarnas arbete genom att låta en fristående myndighet utreda misstankar om brott, i stället för att kolleger utreder kolleger. Denna rättssäkerhetsreform borde vara självklar i vilken demokrati som helst som är värd namnet. Vi måste kunna lita på tillämparna av våra lagar. Det är framför allt svenska folkets förtroende som ett fungerande rättsväsen är avhängigt.

Inte nog med att vi måste reformera utredningsmetoden för poliser och åklagare som är misstänkta för brott, vi måste också förhindra att polisutbildningen blir en stängd verkstad med värderingar som inte hör hemma på 2000-talet. Självklart arbetar de flesta poliser på ett mycket gott sätt med goda värderingar, men vi har också sett exempel tidigare på poliser som i trängda situationer har gett uttryck för främlingsfientlighet eller kvinnohat. Miljöpartiet är övertygat om att ifall vi gör polisutbildningen högskolebaserad kommer en större mångfald av aspiranter att söka sig till polisyrket. Dessutom öppnar högskolepoängen för att utnyttja utbildningen för en akademisk vidareutbildning.

Miljöpartiet vill också stärka arbetet mot sexualbrott som begås mot barn utomlands. Vi vill förbättra personuppleringen hos polisen av våldtäkter, vi vill återinföra hatbrott som ett prioriterat område för

Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten, vi är öppna för att skärpa lagstiftningen mot korruption och vi vill stärka arbetet mot alkoholrelaterad brottslighet.

Miljöpartiet vill särskilt lyfta fram behovet av barnkompetens inom rättsväsendet, utbildning av personer inom rättsväsendet, men också övriga myndigheter, i kvinnofrid och också behovet av relevant hbt-kompetens inom rättsväsendet.

Det är allvarligt när rättsväsendet självt gör sig skyldigt till övertramp mot brottsoffer genom att i arbetet själva bära på fördomar. Det är viktigt att regeringen tar ett större ansvar för att komma åt dessa brister i vårt rättsväsen.

Miljöpartiet vill till exempel att det ska vara möjligt för domstolarna att bedöma ett brott som allvarligare om det sker med främlingsfientliga förtecken. Denna straffskärpningsparagraf används nu alltmer sällan, och det behövs en utredning om behovet av en reform.

I 2008 års regleringsbrev tog regeringen bort hatbrott som ett särskilt prioriterat område för Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten. Enligt Brottsförebyggande rådet hade en femtedel av de anmälda hatbrotten homofobiska motiv. Under 2000-talet har en drastisk ökning av anmälda hatbrott skett, något som delvis kan förklaras av en faktisk ökning av hatbrotten med just homofobiska motiv.

Hatbrott innebär en särskild otrygghet för alla i de utsatta grupperna och drabbar således indirekt många fler än de direkta brottsoffren. I 2011 års regleringsbrev bör regeringen därför återinföra prioriteringen för hatbrott, och Rikspolisstyrelsen bör få i uppdrag att öka samtliga polisers kompetens inom det området.

Brottsförebyggande rådets rapport *Diskriminering i rättsprocessen*, om missgynnande av personer med utländsk bakgrund, har konstaterat att diskrimineringen inom rättsväsendet i hög grad existerar. Brottsförebyggande rådets slutsats av deras två rapporter är tydlig:

”Resultaten pekar på att det finns föreställningar inom rättsväsendet om att vissa minoritetsgrupper och vissa brottstyper hör ihop. Det finns också föreställningar om att personer med vissa typer av minoritetsbakgrund alltid förnekar och därför inte tas på allvar. Andra exempel på direkt diskriminering från DO-studien och enkät- och intervjustudien med rättsliga aktörer handlar om att personer med utländsk bakgrund betraktas som mindre trovärdiga än etniska svenskar – på brottsplatsen, under brottsutredningen och i domstolsförhandlingen.”

Tyvär innehöll denna utredning inte uppgifter om i hur stor utsträckning som diskrimineringen existerar. Det är en viktig komponent att ha information om för att kunna förändra situationen. Likheter inför lagen och ett rättsväsen fritt från diskriminering är en viktig och prioriterad fråga för oss gröna.

En utredning bör därför initieras som har som uppgift att bedöma hur vanligt förekommande det är att människor diskrimineras inom rättsväsendet. I en tid då främlingsfientliga krafter är på frammarsch är det viktigt att aktivt arbeta mot hatbrott och mot diskriminering. Tyvärr kan jag inte se tillräckligt tydliga ambitioner från regeringens sida när det gäller dessa frågor.

(Applåder)

Anf. 9 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Maria Ferm för den återhållsamma hållningen till att springa i väg och snabbt ta fram terrorlagstiftning, som Socialdemokraterna tidigare efterfrågade.

Det är lite svårt att se hur det rödgröna samarbetet skulle ha fungerat om ni hade vunnit valet i september, men jag ska inte be Maria Ferm svara på det. I stället vill jag ställa en fråga om prioriteringar och nedprioriteringar.

Miljöpartiet står bakom ett stort antal reservationer i betänkandet som handlar om olika slags prioriteringar. Ni vill prioritera allt från arbetet mot alkoholrelaterad brottslighet till arbetet mot korruption och mutbrott. Vad vill ni inte prioritera?

Anf. 10 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Jag skulle också vilja tacka Johan Linander för hans återhållsamma inställning till att föreslå ny lagstiftning för att bekämpa terrorbrott. Det är viktigt att vara lugn i den här situationen. Man måste verkligen våga medborgerliga rättigheter tungt och inte hasta i väg på något sätt.

I fråga om prioriteringar tog du upp en lång lista av saker i ditt anförande som vi tycker att polisen borde prioritera, till exempel arbetet mot hatbrott eller sexualbrott. Jag skulle vara nöjd om någon av dessa saker prioriterades av polisen. Anledningen till att vi har väckt motionerna, anledningen till att vi kräver detta, är att trots att polisen går med stora överskott varje år är ingen av dessa frågor prioriterade. Det är något som man i ett första skede kan försöka förändra.

Anf. 11 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Då vill jag börja med att göra ett förtydligande. Det kanske blev oklart i det tidigare replikskiftet mellan mig och Morgan Johansson. Polisen går inte med stora överskott varje år. För 2009 är de siffror som Morgan Johansson tog fram mindre än 1 procent av polisens totala budget. Jag tycker att det är bra när myndigheter har en viss marginal. 1 procent är nästan felräkningspengar. För en så stor myndighet som polisen blir det ganska många miljoner, men det är lite i förhållande till den totala budgeten.

Polisen tar också med sig överskotten år från år. När polisen får pengar över ett år kan de användas nästkommande år i stället för att göra besparingar. Då är det tråkigt att ni vill ta de pengarna. Polisen har skött sitt budgetarbete bra, haft bra uppföljning, Rikspolisstyrelsen ligger hårt på polismyndigheterna i landet och de håller sina budgetar. Men svaret på det blir då att de visserligen är duktiga på att hålla budgeten men tyvärr tas de pengar som blir över.

Tillbaka till frågan om prioriteringar. För varje gång man säger att polisen ska göra mer av en sak, att de ska lägga mer tid av den totala arbetstiden på en viss sak, måste man samtidigt säga åt polisen att göra mindre av något annat. Svaret i sådana fall är att fler poliser ska anställas så att det totalt sett blir fler arbetade timmar. Men nu lägger ni inte fram ett sådant förslag. Om polisen ska jobba mer med en sak måste de jobba mindre med något annat. Vad ska de jobba mindre med?

Anf. 12 MARIA FERM (MP) replik:

Herr talman! Även om det inte är mycket i procent är det faktiskt fråga om en del pengar som finns i polisens överskott. Det är därför som vi vill att Kriminalvården ska få mer resurser. Även om Johan Linander försöker få det till att polisen är otroligt bra på att hushålla medan Kriminalvården är slösaktig tror jag inte att det är hela sanningen. Jag tror att Kriminalvården också försöker, men de behöver mer resurser för att Kriminalvården över huvud taget ska ha en fungerande verksamhet. Det försöker vi komma till rätta med i vårt budgetförslag.

Det var ett misstag att regeringen i 2008 års regleringsbrev tog bort prioriteringen mot hatbrott samtidigt som regeringen satsade extra på polisen. Om ni kunde anställa fler poliser – vi är nu uppe i 20 000 – varför var ni då tvungna att ta bort prioriteringen från hatbrott? Polisen har snarare fått minskade krav på prioriteringar samtidigt som de har blivit fler. Jag tror att vi har personal som är fullständigt kompetent att hantera en sådan prioritering, inte minst som den är så pass viktig. Mängden hatbrott ökar och personer far illa. Det är något som borde prioriteras, inte minst i en tid som denna.

Anf. 13 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Herr talman! Samtliga tidigare talare har tagit upp den händelse som hade kunnat bli än mer tragisk. Jag var själv i Ukraina just då för att tala om Sveriges arbete mot mäns våld mot kvinnor – något som röner stor internationell uppmärksamhet – när vi också nåddes av nyheten. Man kan konstatera att detta var en stor nyhet över hela Europa – även utöver det som är Europeiska unionen. Det här kommer säkerligen att leda till en debatt inte bara i vårt land utan även i många andra länder om hur vi förhåller oss till det skedda. Därför är de signaler som kommer från kammaren viktiga, inte minst också från vår statsminister, det vill säga om återhållsamhet, att hålla en balanserad diskussion och att låta polisen bedriva sitt arbete i lugn och ro innan vi drar våra slutsatser.

Det är de skyldiga – om det finns fler – som ska följas, lagföras och dömas. Inga andra därför att de antyds ha kopplingar eller på andra sätt knyts samman ska drabbas av vad vissa brottslingar, i detta fall terrorister, kan tänkas ha gjort.

Det är inte bara viktigt att gripa en kriminell som har begått en brottslig handling och lagföra den personen, utan det är också viktigt att använda tillgängliga resurser för att förhindra den typen av brottslighet. Vi har ibland haft diskussioner i kammaren om terroristbrott som har gått ut på att de inte existerar och inte längre är ett problem. Plötsligt kommer hotet tillbaka till oss och blir aktuellt.

Därför vill jag passa på att tacka Morgan Johansson, som nu inte befinner sig i kammaren, för att så totalt ha bytt fot och inställning när det gäller signalspaning och polisens möjligheter till underrättelseinhämtning – just för att förhindra allvarlig brottslighet, det som är ett hot mot människor. Jag vill tacka för den ansvarsfulla inställningen.

Arbetet pågår. Vi har haft en utredning där samtliga partier som då fanns med i kammaren hade möjlighet att följa arbetet. Det pågår nu en kompletterande del i denna utredning. Arbetet kan nu ytterligare intensifieras eftersom Socialdemokraterna så totalt vänder på klacken. Jag är glad och tacksam, och jag tycker att det är en ansvarsfull hållning. Jag

tycker också att det är klart att utgångspunkten för införandet av dessa eventuella metoder – ett återinförande under reglerade former – naturligtvis alltid måste innebära en balans mellan rättssäkerhet och brottsbekämpning.

Herr talman! När man är utomlands får man plötsligt ett perspektiv, nämligen att Sverige är ett land med stor frihet. Sverige har otroligt låg grad av korruption jämfört med vissa andra länder. Sverige är ett land med stor rättssäkerhet och med rätt hög upplevd trygghet. Det skapas inte av sig självt utan det kräver ett aktivt pågående arbete.

Brottslighet, speciellt om den tillåts växa, beskär friheten. Den skadar samhället, kostar pengar och gör människor otrygga. Det handlar inte bara om otrygghet för att något kan hända därför att jag råkar befinna mig på fel plats vid fel tillfälle, utan också om den typ av mängdbrottslighet, som den ibland så märkligt kallas, som kan drabba gamla människor när stöldligor drar fram över landet. Jag fick ett mejl häromdagen där en kvinna beklagade sig över hur rädd hennes 92-åriga pappa är därför att människor har försökt ta sig in i hans hus och han är ensam.

Herr talman! Vi ska fortsätta att utveckla Sverige i en god riktning. Vi ska se till att vi får ytterligare mer frihet, att vi får ytterligare mindre otrygghet och att vi får lägre brottslighet. Vi har under den mandatperiod som gick gjort ett antal viktiga förändringar, och jag ska bara nämna ett par av dem.

Det har diskuterats poliser. Vi har i dag 20 500 poliser. Under åren dessförinnan med en annan regering ökade förvisso antalet poliser netto. Jag kanske minns siffran fel, men jag har för mig att det rörde sig om tolv ytterligare netto under tolv år. Föregående period handlade det om 3 000 ytterligare netto. Varför det är viktigt kan exempelvis polisen i Ystad berätta. Plötsligt har man resurser för att utreda ett brott som begås på natten, så att de som ska utreda brottet på morgonen har några varma spår att följa och brottet kan klaras upp. Det är skillnad.

Vi har under föregående mandatperiod gett kraftigt ökade anslag till rättsväsendet, och inte minst den kriminalvård som i dag diskuterats. Sedan 2004 – det startade även med en socialdemokratisk regering – har man fått ökade anslag med över 50 procent, men huvuddelen av dessa anslag har skett under den föregående mandatperioden med alliansregeringen.

Vi har fått en bättre kriminalvård. Vi har inte samma höga beläggning som under den tid då Thomas Bodström var justitieminister, utan den är betydligt lägre på våra anstalter. Under ombyggnadsprocessen finns det nu ett antal problem när det gäller våra häkten, och det är viktigt att vi följer upp den delen.

Vi har under mandatperioden naturligtvis inte bara satsat resurser, utan vi har genomfört ett stort antal lagförändringar. Låt mig bara nämna den som gäller straffskärpningarna för våldsbrott. Det har varit viktigt för oss. Vi fortsätter nu att inleda andra viktiga arbeten. Det handlar inte minst om påföljdssystemet i stort och att se till att få en effektivare polis.

Vi är nu i en situation där vi ser, oavsett vad Morgan Johansson tidigare sade, att vi utreder fler brott och klarar upp fler brott än vi gjorde 2006. Det är fler som får stå till ansvar. Det är de facto så att uppklärningsprocenten under det sista året vi känner till, år 2009, ökade med 3 procentenheter, oavsett vad som tidigare sades. Det är de facto så att

antalet personuppklarade brott ökade med 5 procentenheter, oavsett vad som sades. Det är de facto så att antalet lagförda hos åklagarna ökade med 8 procentenheter under 2009. Det är faktiska siffror om man tittar djupare i dem.

Det har blivit svårare att bli kriminell, och det ska bli ännu svårare att vara kriminell.

Nu vill vi ytterligare höja ambitionsnivån efter dessa stora tillskott. Vi kommer nu, som Johan Linander sade, att lägga mer fokus på att få ett effektivare resursutnyttjande. När vi nu har tillfört dessa skattemedel har medborgarna naturligtvis rätt att kräva mer av just dessa skattepengar.

Mängdbrottssatsningen är en del av det. Det är viktigt att vi får kortare handläggningstider. Det är viktigt att polisen tar kontakt med brotts-offren. Det är viktigt att det händer något. Och det händer olika saker i hela vårt avlånga land. Låt mig nämna att exempelvis polisen i Norrboten har tagit ett bra initiativ, där även sommarstugeinbrott, som det i regel inte alls händer någonting med, nu kommer att föranleda besök av polisen varje gång det händer. Det är viktigt ur brottsofferperspektiv.

Det är viktigt att vi stoppar rekryteringen och bryter mönstret för den som anser sig vilja skaffa sig en kriminell livsstil. Det handlar naturligtvis inte bara om att lagföra människor och få dem på anstalt, utan det handlar också om att ha ett brottsförebyggande arbete. Det är viktigt. Där är regeringens övriga politik, inte minst när det gäller arbetslinjen, central.

Ungdomsbrottsligheten är högt prioriterad av den här regeringen. Under föregående period lyfte vi inte minst upp att även ett brottsoffer under 15 år är en människa som måste ses och att det är viktigt att även den som har begått brottet och är under 15 år utreds. Det är inte så att vi ska göra dem straffmyndiga från tolv år, som ett nytt parti här i Sveriges riksdag säger. Det vore absurt. Men brottet ska utredas, och brottsoffret ska få upprättelse.

Det är viktigt att vi får en snabb reaktion från samhället när det är unga gärningsmän. Vi kan nu se att de förstärkta resurserna ger bättre möjligheter att göra detta, som det har pratats om i så många år. Nu börjar resurserna finnas.

Det är viktigt att samhället agerar sammansatt och konsekvent i det fallet. Vi har en fantastisk modell för att styra detta land, med en baserad, lokal folklig demokrati. Men det skapar ibland problem när det gäller effektivitet och samordning. De insatserna kommer nu, och det är viktigt att såväl de statliga myndigheterna som kommunerna samverkar och jobbar med dessa frågor.

Herr talman! Ett annat stort område framför oss är den gudabenådade nya teknik vi har med alla dess möjligheter. En ny teknik innebär alltid för samhället nya angreppssätt, och här är inte kriminalpolitiken skild från annat. Låt mig nämna några gamla brott som vi aldrig har tillåtit: bedrägeri, sexhandel, narkotikahandel, penningtvätt, barnpornografi, hot, trakasserier och förtal. Det är brott som vi absolut försöker bekämpa på alla sätt men där brottslingarna naturligtvis också hittar en ny väg med den nya tekniken och nya möjligheter.

Det är viktigt att vi konstaterar att anonymiteten inte nödvändigtvis alltid ska vara ett skydd även för den som har begått en brottslig gärning bara därför att den begås med ny teknik. Därför är det viktigt att vi kan

följa de spår som de kriminella lämnar när de begår brott, på ett rätts-säkert och klokt sätt. Det måste göras, för Internet kan inte vara en blind fläck utanför samhället i övrigt.

Vi har jobbat hårt med den grova organiserade brottsligheten. Rege- ringen gjorde förra mandatperioden en sammanlagd satsning som har påbörjats, och det är viktigt att den fortsätter. Vi har jobbat med förver- kande, att ta bort vinsten av brott. Vi har jobbat med annan lagstiftning. Det är viktigt att samhället står starkt, inte minst mot de påtryckningar som den grova organiserade brottsligheten ibland använder sig av, inte bara mot det demokratiska systemet utan även mot rättssystemet.

Vi ska satsa på att se brottsoffren. Det är viktigt att vi ger en relevant information om rättigheter och vägledning. Det har i dag nämnts att det finns ett tillkännagivande i detta budgetbetänkande. Som Johan Linander sade är det inte svårt att gå med på detta, för faktum är att det som står i tillkännagivandet redan stod i budgetpropositionen. Det var ingen större tillbakagång utifrån allianspartiernas ställning – det var en bekräftelse på vad vi redan tyckte.

Vi har under den föregående perioden – jag nämnde att jag besökte Ukraina för att berätta vad vi gjort – jobbat mycket när det gäller sexuella angrepp och våld i nära relationer.

Handlingsplanen om mäns våld mot kvinnor och handlingsplanen mot prostitution och människohandel har varit viktiga. Vi ska nu följa upp de faktiska resultaten. Vi har redan i dag i justitieutskottet börjat behandla propositionen mot stalkning, ett brott som kommer att heta olaga förföljelse. Det kommer i fortsättningen att vara möjligt att använda sig av elektronisk övervakning för de män som förföljer kvinnor. Vi kommer att se över fridskränkingsbrotten ytterligare. Programverk- samheten i Kriminalvården ska följas, för det är viktigt att de män som utövar våld mot kvinnor också i största möjliga mån får en behandling som får dem att sluta med sin brottslighet. Vi ser över påföljdssystemet, vilket är viktigt.

Jag vill slutligen, herr talman, säga att vi efter en tid av ökade resur- ser nu behöver se över hela rättsväsendets effektivitet och kapacitet, och där är polisen väldigt viktig. Det är därför Polisorganisationskommittén, som Johan Linander har nämnt, är väsentlig. Det handlar inte bara om att rita nya rutor. Det viktiga är att ha en utgångspunkt som innebär att vi ser om dagens organisation de facto är ett hinder, som förhindrar ett effektivt resursutnyttjande, innan vi har bestämt oss exakt för hur rutorna i organi- sationsskissen ska se ut.

Jag hoppas att Socialdemokraterna kommer att vara lika tillmötesgå- ende som Morgan Johansson i dag har varit när det gäller signalspaning för polisiära behov.

Jag yrkar bifall till reservation 1 och i övrigt till förslaget i utskottets majoritetstext.

(Applåder)

Anf. 14 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Vi kommer, som sagt, att ta strid där det behövs, men i andra frågor kanske vi ska vara beredda att göra upp. Så fungerar det när man försöker bedriva en konstruktiv oppositionspolitik.

Men jag hörde att Krister Hammarbergh hade påstått att antalet poliser under vår tid knappt ökade alls. Det är inte sant. Jag vet hur det var. Jag var med då, för lite drygt tio år sedan, när vi startade två nya polis-högskolor, när vi successivt byggde upp polisen igen och anslog mycket stora nya medel till detta och fick en ökning. Det är faktiskt så att alla poliser som gick ut från Polishögskolan ända fram till 2008 var våra poliser. Det var poliser som hade kommit in i samband med de satsningar som vi gjorde. Så stå inte och säg, Krister Hammarbergh, att det inte var några satsningar som gjordes av oss och så vidare! Det här är resultatet av det som vi då genomförde.

Då kan vi gå till FRA-historien. Det är fel att säga att vi har bytt fot när det gäller Säpo-frågan. Faktum är att det stod i våra motioner redan under förra mandatperioden att det var ett bekymmer att Säpo inte hade denna möjlighet. Det var ni som tog bort möjligheten för Säpo att ta in FRA-information. Det var ni som gjorde det, möjligen för att ni skulle få igenom det i era egna riksdagsgrupper. Det vet jag inte. Men det var ni som tog bort det.

Vi säger nu: Låt oss återinföra den här möjligheten! Den har nu varit borta i ett år. Och jag vill göra detta i något slags konstruktivt samarbete över blockgränserna. Jag fick inget svar från Johan Linander. Han ville inte svara på frågan om han var för eller emot det här. Kan Krister Hammarbergh göra det? Kan jag få ett rakt svar? Är du för eller emot att ge Säkerhetspolisen den här möjligheten?

Anf. 15 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Eftersom Morgan Johansson inte var i kammaren utan gjorde någonting annat ska jag upprepa det jag sade. Jag hoppas att det är ett klart besked.

Jag välkomnar beskedet, om man nu börjar titta närmare på detta även från Socialdemokraternas sida. Jag minns nämligen hur det var i FRA-debatten. Ni krävde en parlamentarisk utredning, det du inte tyckte att Johan Linander skulle ha. Det skulle göras om och göras rätt, eller hur det nu lät. Och allting skulle göras om under en lång utredning.

Jag välkomnar den öppning som nu kommer från Socialdemokraterna. Arbetet pågår, och det kan nu intensifieras. Jag tror att vi kan ha ett konstruktivt samarbete som gör att vi får ett system som gör det tryggare för medborgarna och som gör att vi kan upptäcka brott i bättre tid och som bygger på en rättssäker grund. Det är viktigt.

Sedan skulle jag vilja fråga Morgan Johansson, för jag kan minnas siffrorna fel: Hur många poliser ökade det netto med mellan 1994 och 2006? Jag har för mig att det var tolv, men Morgan Johansson kan rätta mig om jag har fel.

Anf. 16 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Återigen: Varenda polis som gick ut från Polishögskolan ända fram till 2008 var ett resultat av våra satsningar. Det är så det ser ut. Det är den siffran du ska hämta. Den har du säkert också i dina papper, Krister Hammarbergh.

Sedan hoppas jag när det gäller FRA-historien att vi kan göra så här. För det lät inte riktigt så när jag hörde Johan Linander som ska företräda den borgerliga gruppen, om jag förstår saken rätt. Då var det en mer

kallsinnig attityd till det här. Men det jag hör från Moderaterna verkar bättre.

Jag ser, som sagt, verkligen fram emot en sådan process i så fall. Jag tycker att det är rätt viktigt att vi får till stånd just en blocköverskridande överenskommelse om frågor som i grunden rör rikets säkerhet.

Sedan var vi kritiska under förra mandatperioden till att regeringen inte då tog chansen att göra detta. Ni gick fram till riksdagen utan att ha någon ambition om att försöka förankra detta brett. Ni skulle pressa igenom det. Så tycker jag inte att man ska jobba när det gäller de här frågorna, utan man måste försöka hitta de breda majoriteterna. Där gjorde ni fel. Därför var vårt svar på det att inför valet i höstas säga att vi, om vi vann valet, skulle tillsätta en sådan där bred parlamentarisk kommitté för att försöka hitta gemensamma lösningar och också lösa frågeställningen om Säpo. Det var så vår linje var före valet.

Sedan har vi i socialdemokratin varit på det klara med att Sverige behöver signalspaning i kabel. Om man inte har det måste man ofta gå till Natoländer i stället för att få veta vad som händer i vår omvärld. Det är inte bra. Det här är alltså också en fråga om svensk alliansfrihet och inte bara om säkerhetsfrågor.

Anf. 17 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Herr talman! Jag tror att Morgan Johansson kan ha läst betänkandet från enmansutredaren när det gäller signalspaning för polisiära behov. Där fanns alla partier, så att säga, representerade. Det fanns en gemensam skrivning från allianspartierna. Den är slående lik det som Morgan Johansson har sagt i dag, så jag tror att vi har goda förutsättningar. De facto är den nog mer lik än det som De rödgröna skrev i det lilla yttrandet, så det ser ganska lovande ut.

Sedan gäller det denna diskussion kring utredning eller inte utredning. Jag tycker inte att vi ska använda det här som ett slagträ. Sverige är en rättsstat. Vi gör inte saker hals över huvud. Vi gör saker ordentligt. Det kan ibland vara frustrerande och upplevas som om det tar lång tid, men i grund och botten är det en ganska bra modell.

Men jag ska nu välja att tolka Morgan Johanssons direkta attack mot Johan Linander och utredningar kontra det han har sagt om vilken utredning han själv skulle ha tillsatt om han hade vunnit regeringsmakten. Jag ska tolka det på det sättet att han kommer att vara väldigt försiktig i fortsättningen under den här mandatperioden med att begära tillkännagivanden om just nya utredningar, eftersom de kostar pengar.

Anf. 18 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Det är omöjligt att börja med något annat än att kommentera det vansinnesdåd som vi fick uppleva i Sverige, i Stockholm, under den gångna helgen. De konsekvenser man kan utläsa av detta ska man väl vara försiktig med att spekulera för mycket i, eftersom vi ännu inte riktigt vet vad det var som hände och varför det hände. I bästa fall är det bara en ensam galning som, i någon dräkt av någon större mening i det som tidigare var hans liv, skulle nå ett högre mål. Men tack och lov var han i sin sjukdom, sin konstighet, så oskicklig att det inte blev större skada än vad det faktiskt blev. Men vi ska vänta och se tills vi vet mer.

Att det finns inslag av våldsbejakande extremism av den här karaktären, av islamskt slag, också i Sverige är väl ingen nyhet. Det har vi pratat om i kammaren väldigt länge. De som särskilt vill debattera detta kan till exempel besöka Folk och Försvars konferens om detta på måndag. Jag har noterat att det redan finns partier i riksdagen som har begärt särskilda debatter med anledning av den här händelsen, men vi har pratat om detta i många år. Det är dock chockerande – och det är en tragedi – att det faktiskt händer.

Vi har ofta pratat om att det planeras och samlas in pengar i det här landet för att det ska utföras attentat i andra delar av världen mot de värden som vi också står för. Men nu är vi själva direkt attackerade, och detta är mycket tragiskt.

Vi kan se att detta redan fått politiska konsekvenser på annat håll. Jag tillhör dem som naturligtvis spontant välkomnar den tillnyktring vi kan se hos Socialdemokraterna. Man säger nu att man ska riva upp, göra om och göra rätt när det gäller sin egen politik. Det var ju ganska obehagligt här ett tag under förra mandatperioden när Socialdemokraterna gick fram och med billiga poänger, ska jag nöja mig med att säga, försökte opponera mot de viktiga reformer som var till för att Sverige skulle fortsätta att ha en signalspaning. Det är en signalspaning som vi har haft under mycket lång tid för att säkra de värden som vårt land och vår demokrati står för. Sverige har naturligtvis varit med och satt stopp för nazism och kommunism. Nu är det en annan sorts terrorism som vi behöver jobba mot. Det är väl helt uppenbart.

Jag välkomnar dock denna omsvängning. Jag gissar att jag också får frågan: Vad tycker du om svensk säkerhetspolis och signalspaning? Förra tisdagen var det min personliga uppfattning att det är viktigt att Säkerhetspolisen kan använda sig av detta. Det är också denna tisdag min uppfattning. Min uppfattning är densamma efter detta hemska terrordåd i Stockholm i helgen som den var innan det hände.

Jag kan notera att Morgan Johansson och, gissar jag, hela Socialdemokraterna har svängt. Jag vet inte om ni har haft några extra möten i riksdagsgrupper och partistyrelsen och diskuterat just detta. Men det är en ganska stor omsvängning. Under en hel mandatperiod har man tillsammans med andra partier sagt: Nej, nej, nej, det här ska vi inte ha. Nu säger man ja. Vi hörde tidigare Morgan Johansson säga att vi stoppade Säpo. Sanningen är att vi inte hade haft någon signalspaning alls om ni hade fått bestämma. Då hade allting stoppats. Det är viktigt att ha med sig.

Jag tycker att vi ska vara försiktiga med att dra växlar på detta, och jag konstaterar att det vi nu behöver är samling och lugn. Detta är inget nytt under solen. Däremot är det en tragedi att det händer, och den kunde ha blivit mycket, mycket större.

Denna fråga har diskuterats under lång tid i Sverige, och om det för med sig att några personer som har varit mer naiva än tillåtet, höll jag på att säga, nu har vaknat till och tycker att man ska agera må väl det vara gott. Vi tar det dock lugnt. Vi har ett stort ansvar att inte rusa i väg.

Herr talman! Åter till vårt betänkande. Vi kan konstatera att förtroendet för rättsväsendet ökar och att antalet poliser har ökat väldigt mycket. 2 800 netto är den siffra jag använder. Detta leder till att fler brott klaras

upp och att trycket på resten av rättskedjan ökar. Därför har hela rättskedjan fått ökade resurser under den förra mandatperioden.

Antalet uppklarade brott har ökat, också de personuppklarade – dock kanske inte i den utsträckning vi hade önskat. Man kan säga att mycket är gjort men att mer återstår att göra. De 5 miljarder vi har fört till är pengar som rättsväsendet behöver. Det är en väldigt stor upprustning, vill jag understryka.

Man ska ändå vara ärlig och säga att det är väldigt få av de myndigheter jag träffar på som känner att de får för mycket pengar. De flesta brukar ju ha en annan åsikt och faktiskt vilja ha ännu mer pengar. Vi har dock ett stort ansvar från denna kammare och i vårt justitiekott i Sverige att se till att dessa resurser används stramt och inte löper i väg på en massa konstiga projekteringar och ännu konstigare satsningar.

Historiskt finns det exempel på hur det har gått när man inte har hållit detta i strama tyglar. Vi kan prata om fängelseplaneringar, och vi kan prata om närpolisatsningar som rullades tillbaka ungefär två timmar efter att de hade sjuvänt och så vidare. Väldigt stora kostnader kastades bort. Det är skattebetalarnas pengar, och dem ska vi ha stor respekt för och använda på bästa sätt.

Från Alliansens sida förstärker vi också ekonomin under 2011, vilket vi hörde tidigare. Vi satsar 400 miljoner mer på polisen, och vi satsar 40 miljoner mer på åklagarna. Vi satsar mer på Ekobrottsmyndigheten, domstolarna och Kriminalvården, för att ta de största myndigheterna vi ansvarar för. Detta är pengar som kommer att komma till godo.

Jag tycker att vi har hört bra inlägg från mina kolleger i Alliansen. Det gäller Krister Hammarbergh från Moderaterna och Johan Linander från Centerpartiet, vice ordförande i utskottet. Jag ska inte upprepa allt de har sagt, men jag ska fokusera lite på vad Folkpartiet tycker är viktigt att fokusera på under den kommande mandatperioden och inte minst under detta budgetår.

Vi står från Folkpartiets sida självklart bakom Alliansen, men vi gör också egna analyser av vart vi bör gå på lite längre sikt. Det betyder inte att jag exakt kan säga: Så här ska det vara. Vi vill dock fokusera på några saker jag tror är centrala för att fortsätta på den väg vi nu är inne på, det vill säga att vi ska öka tryggheten, minska brottsligheten och se till att fler brott klaras upp. Det är delvis vårt ansvar.

Sedan ska man i en sådan här debatt säga att mycket av det andra vi debatterar denna månad i Sveriges kammare – utbildningspolitik, integrationspolitik, arbetsmarknadspolitik och jobbpolitik – också är helt avgörande för huruvida vi får ökad eller minskad brottslighet. Brottslighet utvecklas nämligen, som vi vet, i en social kontext. Det gäller att man är tydlig med detta. Nu har vi dock att prata om den direkta brottsbekämpningen.

När det gäller polisen kan jag säga att det var glädjande att ha rikspolischefen i utskottet nyligen när han förklarade att man också från polisens sida känner en viss frustration över att tekniken inte har nått så långt in i polisen som man hade önskat. Jag brukar säga att datoriseringen väl inträffade på allvar i Sverige för 25 år sedan men knappt har nått till svensk polis.

Det börjar alltså bli dags att det händer saker där, och vi har ett löfte om att det kommer att hända under denna mandatperiod. Där finns mer

att önska för att snabbare kunna göra utredningar på brottsplatser, snabbare kunna lämna av och snabbare kunna rapportera. Man ska komma ihåg att vi nu också från riksdagens sida har gjort vår del med lagstiftningen för att polisdata ska kunna användas på ett effektivt sätt. Nu ska det tekniska ledarskapet ta vid, om man säger så.

När det gäller organisation tycker vi att man går kraftigt åt rätt håll. Vi har förstärkt arbetet mot grov brottslighet, och vi har förstärkt den centrala samverkan mot både grova brott och terroristbrott.

Vi tror dock att det finns mer att göra när det gäller att kunna kraftsamla, och det brukar vi lyfta fram från Folkpartiet inte minst när det gäller de grova brotten och vad gäller en nationell samling. Sverige är trots allt nationell måltavla när det gäller grova narkotikabrott, människosmuggling och andra brott, som vapenhandel och sådant. Det är ingen regionfråga och framför allt inte en länsfråga.

Polisens uppgifter tror jag att vi måste komma tillbaka till och diskutera. Vi brukar från Folkpartiets sida lyfta fram att det är bra om någon annan kan hjälpa till med enklare bevakningsuppdrag. Vi lägger inte så stort värde i exakt vem som ska göra detta, men ska vi få utväxling på de poliser vi nu har ska de ägna sig åt kvalificerat jobb. De ska bekämpa de brott som begås.

Det finns dock åtgärder andra kan göra, och då finns det beredskapspolis, hemvärn, skyddsvakter, ordningsvakter, väktare och alla möjliga som kan hjälpa till. Det finns till och med volontärer här och där i Sverige som jobbar åt polisen för att ge extra ögon och extra händer. Det tycker jag är mycket bra.

Vi måste dock se till att detta också används systematiskt. Vi kan nämligen inte ha världens kanske mest välutbildade grundpolis, det vill säga nya poliser som är så välutbildade som de är i dag – trots att de är i avsaknad av formella högskolepoäng – som ägnar sig åt mycket elementära och enkla till exempel bevakningsuppdrag och annat som andra kan hjälpa till med.

Jag tror mycket på att samarbetet måste utvecklas, och det är också glädjande nog en mycket prioriterad uppgift från hela regeringens sida. Vi ska utveckla samarbetet så att färre unga hamnar i elände. Det kom senast i dag, såg jag på nyheterna, en rapport om att ingenting är så predestinerande att det ska gå åt pipan – för att använda ett milt uttryck – för en ung människa som att man tidigt begår brott eller tidigt hamnar i missbruk.

Här behöver viktiga sociala insatser självklart göras, men det handlar också om att våga se och agera. Länspolismästaren i Stockholm Carin Götblad skrev en rapport om de 5 000 unga män, framför allt, som är på glid. De flesta rätar upp sig till slut, men många av dem riskerar att dras in i extremism. Det kan vara extremism för mammon eller någon gud, men det är i alla fall grov brottslighet som blir deras vardag och liv.

Där har vi ett stort ansvar att sätta stopp, våga se, våga agera och vara ganska aktiva för att hjälpa dem. Hur det än går till måste det stoppas, för de får inte fortsätta. De förstör sina liv och andras i rasande fart.

I kriminalvården får man säga att mycket går åt rätt håll. Effektiviteten där är bra på många sätt. Det är i dag svårt att rymma, och det är allt svårare att droga sig. Det är väl bra effektivitet, tycker jag. Det är också mer av utbildning, mer av arbete och mer av behandling än det kanske

någonsin har varit i svensk kriminalvård. Det går kraftfullt åt rätt håll. Det gäller att bevaka detta.

Det gäller också att se till att vi inte använder resurserna till att ha en massa tomma fängelseplatser. Tittar man på s. 38 i betänkandet kan man läsa innantill hur beläggningssituationen har varit genom åren. Det är klart att det är väldigt viktigt att vi inte har en massa tomma enheter som står och drar kostnader när vi kan satsa pengarna på behandling, utbildning och rehabilitering av de trashankar och eländsmänniskor som av olika skäl har hamnat i kriminalvården.

Jag tycker att vi ska fortsätta att värna och bevaka och kräva än mer av detta. Vi är trots allt mitt inne i den absolut största omorganisation och nybyggnad av fängelser vi har haft på många år i Sverige.

Åklagarfrågan kommer att tas upp. Vi ser att vi behöver ha mer effektivitet mellan EBM och åklagarväsendet i övrigt. Det är viktigt att ha med sig. Min uppfattning är tydlig; jag tycker att det vore väldigt önskvärt om vi kunde se till att vi hade *ett* åklagarväsen i Sverige.

Domstolsväsendet står inför utmaningar. Vi tog nyss beslut om en ny domarrekrutering här i kammaren. Det löser väl inte alla de rekryteringsutmaningar som finns när det gäller Sveriges domstolar, det vill säga att de bästa juristerna ska bli våra domare för att utveckla rättsstaten. Det är de som fattar beslut efter att vi har stiftat lagar på bästa sätt.

Här tror jag att det krävs en del tänk runt rekrytering, lönesättningar, autonomi och varför det på många håll uppenbarligen inte är tillräckligt attraktivt att bli domare i dag, framför allt i våra lägre instanser. Jag tror att vi kan behöva ta upp frågor om rättshjälp också.

Herr talman! Jag nöjer mig med detta. Folkpartiet yrkar så klart bifall till reservation nr 1. Jag tycker att vi har dragit upp riktlinjerna för vad som behöver göras för att fortsätta utveckla rättsväsendet i medborgarnas tjänst.

Jag tycker att de 36,7 miljarder vi nu använder används på ett klokt sätt. Det är trots allt medborgarnas hårt ihoparbetade pengar som vi använder för ett tryggare Sverige, och jag tycker att vi använder dem på ett korrekt sätt.

(Applåder)

Anf. 19 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Johan Pehrson sade att han tyckte samma sak i FRA-frågan förra tisdagen som han tycker i dag. Det är väl en bra ambition att ha.

Min fråga är då: Varför klippte ni då av Säpos möjligheter att beställa information från FRA? Jag antar att Johan Pehrson voterade om detta och tryckte på knappen som de flesta andra av hans borgerliga bröder. Om han är för att Säpo ska ha den här möjligheten, varför har han då drivit igenom att man skulle klippa av den möjligheten?

Vi sökte en gemensam överenskommelse över blockgränsen förra mandatperioden. Det ville de borgerliga inte gå med på. De skulle så att säga styra riket själva, också i de stora frågor som rörde rikets säkerhet, och ville inte ha överläggningar med socialdemokratin. Det var många frågor som man valde att köra fram själv. Vi tyckte då att det hade varit bra att söka samverkan.

Nu säger Johan Pehrson att vi socialdemokrater bytt fot, att vi nu tycker något helt annat. Men i vår motion om den här lagstiftningen, den gemensamma rödgröna motionen från S, V, MP, står att ett av problemen är att Säpo inte längre får den möjligheten. Vi pekar på det. Det är inte någon omsvängning i sak vi talar om, utan det här har vi pekat på väldigt länge.

Min grundfråga är: Om Johan Pehrson tyckte samma sak förra tisdagen som i dag, varför har han medverkat till att klippa av Säpos möjlighet till den informationen från början?

Anf. 20 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! I denna mycket trånga krets kan jag naturligtvis redogöra för hur politik går till. Morgan Johansson kanske ska ta en grundkurs. Politik formas utefter de möjligheter som finns i det parlamentariska läget. Frågan om signalspaning i Sverige har utretts under många år. Det är en verksamhet som jag önskade inte skulle behövas. Jag önskar att vi levde i en värld som var den bästa av alla, där det inte fanns några obehagliga människor som tänker göra livet surt för andra och i värsta fall skapa död och förintelse som affärsidé för sin gudom, mammon eller vad man nu är ute efter.

Den förändring som FRA-lagen innebar, att signalspaning ska vara teknikneutral, det vill säga att man också ska kunna spana i kabel, är i grunden integritetskränkande och kan bara försvaras om det finns mycket hårt uppsatta strikta regler, en noggrann kontroll och uppföljning för att se till att demokratiska värden inte kränks. Man kan inte bekämpa vansinnet med vansinnets egna medel, utan det krävs en enorm kontrollapparat hos myndigheterna.

Det som vi fick fram var det som riksdagen under förra mandatperioden orkade med. Det beror bland annat på att Socialdemokraterna i sin oppositionsroll var, vill jag påstå, ganska okonstruktiva och tidigt sade att det inte var okej. Ni skrek: Riv upp, gör om, gör rätt!

Det hela formades i den situationen. Det är så politik går till, Morgan Johansson. Om ni har bytt åsikt från förra tisdagen till nu och tycker att det är viktigt att vi ska ha kvar FRA – jag noterar att dina jätteröda och gröna kompisar är av annan åsikt – välkomnar jag det. Jag ska ta det med respekt. Det finns en utredning om detta. Jag är fortfarande personligen av den uppfattningen att detta är helt nödvändigt.

Anf. 21 MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag ställde en enkel fråga, och så är Johan Pehrson dryg och säger att jag ska gå en grundkurs. Jag satt i det här utskottet innan Johan Pehrson kom in, ska jag kanske påminna om. Jag behöver inga grundkurser, varken i hur politik går till eller i hur rättsväsendet fungerar. Men tack för det annars!

Jag ställde en enkel fråga, för jag ville veta hur din grundinställning nu är. Det har varit lite olika besked. Jag hörde från Moderaterna att man är väldigt angelägen om att ta den boll som vi skickar i väg till er och ta den på ett konstruktivt sätt. Johan Linander hade delvis ett annat upplägg på sitt svar. Johan Pehrson uppfattar jag som positiv ändå. Vi kan förmodligen komma att göra upp om detta.

Vi ska inte stressa fram saker, och det har jag aldrig heller varit inne på. Låt utredningen ta sin tid, och låt oss efter det att utredningen är färdig gå igenom den och se hur det ser ut med integritetsskyddet. Finns det tillfredsställande mekanismer? Hur ser det ut med alla de andra teknikerna och detaljerna? Sedan löser vi det i god samförståndsanda, såsom man ska göra i den här typen av frågor.

Min mening var inte alls att reta upp Johan Pehrson utan bara klargöra vilken åsikt som Folkpartiet egentligen har. Nu är den klar, och vad jag förstår är ni på samma linje som vi.

Åter: Socialdemokratin har aldrig varit emot signalspaning i kabel i sig. Vad vi eftersökte under förra mandatperioden var en bred överenskommelse för att klara integritetsskyddet. Hade vi vunnit valet hade vi tillsatt en utredning för att skapa en sådan bred överenskommelse. Nu vann vi inte valet, och vi får försöka laga efter läge för att skapa de breda majoriteterna i efterhand i stället.

Anf. 22 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Herr talman! Det var naturligtvis inte min mening att vara dryg mot Morgan Johansson. Det måste vara helt uppenbart – slutligen blev det den FRA-lag som jag vet att ni röstade mot – att det annars hade inneburit att vi klippt av allt vad gäller omvärldsanalys för svensk demokrati, svensk säkerhet och säkerhet för svenska medborgare. Vi hade klippt bort allt. Nu har ändå militären möjlighet att göra detta. De får rapportera till polisen om de ser att någonting är på väg. Däremot får polisen inte själv avropa, vilket man kan tycka skulle vara rimligt, såsom jag tycker och numera även Morgan Johansson.

Man gjorde det som var möjligt i riksdagen under förra mandatperioden. Om det har förändrats av olika skäl välkomnar jag det. Jag är den första att hävda att det av den som sitter i opposition krävs ett mycket stort ansvarstagande och mycket stor respekt för hur komplicerad lagstiftningen är. Det visade åtminstone Folkpartiet under tidigare mandatperioder när Socialdemokraterna var i en extremt kraftfull minoritet i kammaren, världsrekord nästan. Vi gjorde det därför att det var bra för Sverige.

Jag välkomnar verkligen att Morgan Johansson har svängt om till att fundera mindre i termer av kortsiktig retorik, som jag tycker att det var under förra mandatperioden, och göra det som är absolut viktigast för Sverige.

Anf. 23 KENT EKEROOTH (SD):

Herr talman! Vi står bakom de reservationer vi har, men för tids vinande yrkar jag bifall till reservationerna 13, 21 och 40.

Vi sverigedemokrater har i vår motion Ju388 gett vår syn på inriktningen av den samlade politiken. Vi anser sammanfattningsvis att medel bör omfördelas från den kostsamma invandringpolitiken och det verkninglösa utvecklingsbiståndet till nödvändiga välfärds- och trygghets-satsningar samt ett utökat riktat bistånd till verkliga flyktingar runt om i världen.

Majoriteten av riksdagen avser dock att fastställa en annan ekonomisk ram för utgiftsområde 4 i det budgetförslag som nu ligger på bordet. Eftersom vårt eget anslag, där vi vill satsa omkring 1 miljard mer på

rättsväsendet, inte föll inom utgiftsramen på grund av att majoriteten inte gör samma prioriteringar som vi gör blir det svårt för oss att stödja endera av de två förslag som ligger på bordet när det gäller anslagen inom ramen, som egentligen skiljer sig åt relativt lite.

Jag tänkte berätta lite om vad vi i stället vill göra i den budget vi lagt fram.

Vi vill satsa mer pengar på att stärka det svenska rättsväsendet eftersom vi ser att det är eftersatt på många områden. Vi satsar inte lika mycket på polisen eftersom vår politik skulle innebära färre kriminella då vi skulle dra ned på invandringen. Med invandringen kommer ju brottslighet, som alla vet och som även är belagt i diverse rapporter.

Vi vill satsa på ett nytt system för utbetalningar av skadestånd, där staten garanterar brottsoffren den ersättning de har rätt till oavsett gärningsmannens vilja eller förmåga till betalning.

En sak som vi har gemensamt med alla andra partier här är givetvis att vi vill se ett tryggare Sverige. Det finns ingen konflikt där mellan oss. Det som skiljer oss åt är hur vi ska få till stånd ett sådant resultat.

Den socialistiska ideologin präglas av samhällets ansvar för individen. Den har också naturligt präglat hela vårt rättssystem i och med det långvariga styret vi har haft av socialdemokratin i Sverige. Det har inneburit att man i mångt och mycket har sett bortom individens eget ansvar och i stället sett till samhällets ansvar. Varje kriminell individ har således varit ett misslyckande av samhället. Så har det sett ut, och så ser det också ut i mångt och mycket fortfarande i dag. Debatten om just kriminalitet och kriminella handlar om hur samhället ska återanpassa de kriminella, att det är viktigt att vi förebygger kriminalitet och att samhället har det yttersta ansvaret för den som begår kriminella handlingar.

Att vara kriminell handlar också om att göra egna val. Det handlar om att ibland välja en livsstil. Vi ser inte enbart en kriminell som ett misslyckande från samhället; vi ser honom eller henne som en individ som har valt att på egen hand agera utanför samhällets ramar. Därför blir också vår bedömning något annorlunda. Den som frivilligt väljer att begå kriminella handlingar ska bestraffas, och bestraffas hårdare än vad som är fallet i dag.

Straffet i sig är en fråga som trillar bort när man debatterar dessa frågor – allt som oftast i alla fall. Det är en moralisk fråga som handlar om att från samhällets sida tydligt markera mot någon som väljer att bryta mot lagen. En samhällsgemenskap måste bygga på en tydlig samhällsmoral som belönar dem som gör rätt för sig och straffar dem som gör fel. Det är ett fundament på vilket samhället vilar. I detta avseende är vi mycket bekymrade över dagens regelverk i Sverige, som lägger för lite fokus på just straffet i sig och på individens ansvar.

Även brottsoffrets ställning i det svenska rättssamhället är för dålig. Sällan eller aldrig talar man om brottsoffret och upprättelsen. Att straffa den som gör fel är en moralisk förpliktelse som samhället måste använda sig av just för att se till att brottsoffret får den upprättelse han eller hon förtjänar. Straffet för den som har begått ett brott är i sig en upprättelse för den som har blivit ett offer för något. Vi har som tidigare nämnts lagt fram förslag om att staten ska garantera det skadestånd som den utsatte blir tilldömd så att offret inte ska behöva kontakta gärningsmannen och be om pengar och återuppleva det övergrepp han utsattes för. Det är en

mycket viktig aspekt, men bara en del i vår kamp för att söka upprättelse för de medborgare som blir utsatta för olika typer av brott, framför allt våldsbrott.

Vi föreslår kraftiga straffskärpningar för grova och upprepade våldsbrott, bland annat genom att verkliga livstidsstraff införs utan möjlighet till tidsbedömning eller benådning för de allra farligaste och värsta brottslingarna. Vi förespråkar obligatorisk utvisning för alla utländska medborgare som begår grövre brott och samtidigt ett omedelbart avskaffande av nuvarande praxis där domstolarna ger återfallsförbrytare mängdrabatt på brott.

Vi vill införa ett offentligt register för dömda pedofiler samt ge polisen ökade befogenheter när det gäller brottsprovokation i jakten på organiserad brottslighet och sexualbrottslingar. Det krävs vidare krafttag för att få ett snabbare domstolsförfarande, ett garanterat vittnesskydd och ett avskaffande av den så kallade tvåtredjedelsfrigivningen.

Vi tror att Sverigedemokraternas kriminalpolitik kommer att få genomslag. Vi ser att en del av de förslag vi har lagt fram är under utredning, och vi välkomnar ett samarbete över blockgränserna för att få till en ansvarsfull politik som betonar vikten av straffet och vikten av brottsoffers upprättelse.

Vi måste inse att den kriminalitet vi har i dag inte är den kriminalitet vi hade för 20 år sedan. Det blir inte minst tydligt då Sverige numera är ett land där muslimska terrorister spränger sig själva i luften och där situationen är den att Sverige och svenskar är mål för inhemsk terrorism utförd av människor som vi en gång har tagit hit av solidariska skäl.

Detta leder mig in på terrordådet i Stockholm. Morgan Johansson var tidigare inne på detta, och ställde frågan: Vad är det som får en terrorist att göra det han gör? Han fortsatte med att prata om att det finns de här som vill vidga etniska och religiösa motsättningar. Johan Linander sade att vi måste hålla ihop. Man kan undra vad det betyder. För mig låter det lite som att vi inte ska säga det som är sant – det som är verkligheten. Vi ska inte peka på det som är orsaken till den terrorism vi såg i Stockholm. Det är den debatten och den kritiken mot en religiös ideologi som vi tyvärr är helt i avsaknad av i Sverige.

När vi sverigedemokrater står och påpekar detta kallar vissa det för att vi vidgar etniska och religiösa motsättningar. Det är bara omsvep för att inte säga sanningen. Sanningen är den att Sverige i dag har tagit emot en stor andel människor som är bärare av en ideologi som kan ge upphov till det vi såg i Stockholm. Detta är helt uppenbart för alla som har haft öppna ögon för vad som händer runt om i världen under de senaste åren – ganska många år. Det är beklagansvärt att man inte vågar ta dessa ord i sin mun.

Vi hade tur vid dådet i Stockholm. Det var tur att inte fler människor dödades. Detta har andra varit inne på här. Det var bara på grund av inkompetens – så kan man kalla det – som en massa människor inte dog. Jag befarar tyvärr att detta inte är sista gången vi ser något liknande hända i Sverige eller att någon kommer att försöka sig på något liknande. Jag vet att den ideologi som står bakom islam ger upphov till den här sortens beteende. Vi i Sverige och vi i västvärlden lever i det de kallar för Dar-al-Harb, krigets hus, inom islam. Därmed är vi enligt en inte alltför

liten andel förtjänta av den behandling som man försökte utsätta Stockholmsborna för i lördags.

Dessa åsikter – synen på terrorism och även synen på vad man ska göra när någon smäddar deras profet Muhammed här – är utbredda inom den muslimska världen. Det kom en opinionsundersökning av Pew Institute för bara några dagar sedan som visade att stödet för dödsstraff för att man förolämpar profeten Muhammed finns hos 75 procent av folket i Pakistan. I de sex muslimska länder som undersökningen gjordes i var stödet nästan lika högt, förutom i Turkiet. Detta är ett utbrett problem inom den muslimska världen som jag menar är en direkt konsekvens av den muslimska ideologin. Jag hoppas att den tragiska händelsen i Stockholm åtminstone kan få några att öppna ögonen för vad den muslimska ideologin egentligen står för.

Anf. 24 JOHAN LINANDER (C) replik:

Herr talman! Det var ett någorlunda förväntat anförande av Kent Ekeroth. Jag skulle vilja lyfta fram på vilket sätt Sverigedemokraterna redan i sin första budget har svikit ett av sina tyngsta vallöften. Sverigedemokraterna lovade i sitt valprogram att kraftigt höja anslagen till polisen. Ni kallade det dessutom för ett kontrakt för väljarna, och mycket tydligare kan inte ett vallöfte bli. Ändå yrkar ni i er budgetmotion på en besparing på drygt 154 miljoner. Ni gör den största besparingen på polisen av alla partier i Sveriges riksdag. Jag skulle vilja höra hur ni förklarar detta svek för era väljare.

Jag kan så klart inte låta bli att kommentera det generaliserande påståendet att färre invandrare skulle ge minskad kriminalitet. Det stämmer absolut att de som har en svagare social ställning i samhället, som är arbetslösa eller som har låg utbildning i större utsträckning begår brott. Så är det. De är också utsatta för brott i större utsträckning. Detta gäller dock inte enbart invandrare, utan det gäller alla grupper i vårt samhälle. Men det glömmes Sverigedemokraterna gärna att berätta.

Jag har en fråga till Kent Ekeroth. Du generaliserar och säger att färre invandrare skulle ge färre brott. Anser Kent Ekeroth att en högutbildad kvinna som är invandrad till Sverige är mer brottsbenägen än en svensk 18-årig arbetslös kille?

Anf. 25 KENT EKEROOTH (SD) replik:

Herr talman! Jag kan med lätthet förklara den besparing på polisen som vi har i vår budget. Vår budget förutsatte en kraftig minskning av invandringen. Eftersom invandrarna, speciellt de från Mellanöstern och Afrika, är grovt överrepresenterade när det gäller brottslighet skulle också trycket på polisen minska om invandringen minskade. Därmed gjorde vi en besparing som vi gjorde på alla områden där vi räknade med minskade kostnader för polisen.

Nu får vi inte till den minskning av invandringen som vi ville se, och därmed kommer vi att lägga ned våra röster i omröstningen senare i dag.

Vad vi i stället prioriterade var domstolsväsendet och kriminalvården där vi ökade anslagen med 1 miljard mer än Alliansen gjorde i sin budget. Det är rimligt, speciellt med tanke på att polisen redan har ett över-skott.

Det kontrakt vi har med väljarna gäller inte bara för ett år utan för hela mandatperioden, alltså ytterligare tre år. Hade vi lagt fram en budget för alla åren skulle de ackumulerade besparingarna på invandringen leda till att vi skulle kunna lägga mer resurser på polisen.

Allt handlar om prioriteringar, vilket man bland annat kan få reda på i vår valfilm. Vi valde att prioritera domstolsväsendet och kriminalvården som vi vardera ger en halv miljard mer. Vi valde också att ta bort beskattningen av pensionärerna. Det var våra prioriteringar.

Minskad invandring ger minskad kriminalitet. Brottsförebyggande rådet har räknat på detta. Även om man tar hänsyn till att sociala faktorer kan spela in kvarstår överrepresentationen när det gäller de grova brotten.

Anf. 26 JOHAN LINANDER (C) replik:

Fru talman! Det var intressant att du förklarar besparingen på polisen i budgeten med att ni har räknat med att en minskad invandring ger minskad brottslighet, Kent Ekeröth. Jag antar att ni redan när ni skrev ert valprogram hade dragit denna slutsats. Det vore annars förvånande om ni skrev ett valprogram som var så ogenomtänkt. Ändå lovade ni höjda anslag till polisen, men väl i Sveriges riksdag blev ert första förslag att minska anslaget till polisen.

Sverigedemokraterna är bra på att framföra att invandrare är överrepresenterade i brottsstatistiken. Ja, det är sant att invandrare är överrepresenterade i brottsstatistiken. Men om vi nu ska titta på överrepresentation, varför nämner ni aldrig att män, lågutbildade och unga är långt mer överrepresenterade i brottsstatistiken i förhållande till kvinnor, högutbildade och äldre än vad invandrare är i förhållande till svenskar? Det är faktorer som ni blundar för så att ni kan peka ut en grupp i samhället. Genom att generalisera och skuldbelägga en grupp i vårt samhälle vill ni skapa motsättningar mellan människor i vårt samhälle.

Efter terrordådet i Stockholm i helgen skrev en av era anställda i Sveriges riksdag med lön från Sveriges skattebetalare "Äntligen!" på Twitter. Med den ideologin och med den synen på människor förstår jag att ni har den politik ni har.

Anf. 27 KENT EKEROOTH (SD) replik:

Fru talman! När det gäller pengar till polisen finns det tre budgetår att spela på, och vårt kontrakt med väljarna sträcker sig över hela mandatperioden. Vi valde att prioritera pensionärerna, kriminalvården, som behöver pengarna mer än polisen det första året, och domstolsväsendet. Allt handlar om prioriteringar. Detta år prioriterade vi pensionärerna och inom rättsväsendet domstolarna och kriminalvården med vardera en halv miljard. Totalt sett lägger vi alltså 1 miljard mer än Alliansen på rättsväsendet. Det kallar jag att satsa på rättsväsendet.

Vi hörde det klassiska argumentet att män och unga begår mer brott än kvinnor och äldre. Ja, vi har problem i Sverige med att svenskar begår brott. Det är illa, och det ska beivras hårdare än i dag enligt Sverigedemokraternas politik.

Vi behöver dock inte förvärpa situationen och importera problemen genom en okontrollerad massinvandringspolitik. Det finns ingen rim och reson i det. Varför ska vi importera problem vi inte behöver? Vad vi vet är att vi med invandring från Mellanöstern och Afrika kommer att få

invandrare som är mycket mer benägna att begå grova brott som våldtäkt, mord, misshandel och så vidare.

Man kan inte försvara det med att svenskar begår brott eller att män begår fler brott. Vi behöver inte förvärpa situationen bara för att vi redan har brottslighet i Sverige i dag.

Prot. 2010/11:34
14 december

Rättsväsendet

Anf. 28 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Fru talman! Johan Linander har redan varit inne på det så kallade 99-punktsprogrammet, och alla partier ställer ju ut löften inför valet. Vi kan efter tidigare replikskiften konstatera att programmets löfte till väljarna om en kraftig höjning av anslagen till polisen de facto innebär en kraftig sänkning av anslagen.

Kent Ekeroth hänvisar till en valfilm. Vilka fler av era punkter står ni inte för längre? Och på vilket sätt är valfilmen mer trovärdig än det ni har skrivit på tryckt papper? På vilka fler punkter vill ni svika väljarna?

I programmet vill ni ha en sänkning av straffmyndighetsåldern till tolv år. Står ni kvar vid detta, eller har ni släppt det? Om ni står fast vid det, vilken typ av straff anser du vara lämpligt för tolvåringar, Kent Ekeroth?

Anf. 29 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Jag får väl upprepa mig. Vi ville spara 154 miljoner kronor på polisen. Det hade att göra med ett minskat tryck på polisen. Nu blir det inget minskat tryck eftersom vi inte fick igenom vår invandringspolitik och därför inte kommer att spara på det. Totalt sett ger vi 1 miljard mer till rättsväsendet, så jag vet inte riktigt vad ni talar om.

Jag hänvisade till vår valfilm för att ”All politik handlar om prioriteringar” var vår slogan i valfilmen. För oss handlar allt om prioriteringar. Vi vill ge mer där det behövs, och i detta fall är det kriminalvården.

Polisen går de facto på plus. I kommande tre års budgetar kommer vi att ha utrymme för att ge polisen mer när vi har fått en ackumulerad besparing på den kostsamma invandringspolitiken.

Vi står bakom sänkningen av straffmyndighetsåldern till tolv år. Det handlar om straff som fotboja eller liknande. Det handlar alltså inte om reguljära fängelsestraff – om det var det du fiskade efter, Krister Hammarbergh.

Anf. 30 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Fru talman! Kan vi inte vara överens om, Kent Ekeroth, att det var ljug när ni skrev om en kraftig höjning av anslagen till polisen? Ni har ju föreslagit minskningar till polisen.

Ni vill alltså se fotbojor på tolvåringar på fotbollsträningen. Eller ska de kanske inte få gå på fotbollsträning? Ditt svar var klargörande, Kent Ekeroth. Jag hoppas att svenska folket lyssnade.

Jag har några frågor om terroristkoppling, etnicitet och trosuppfattning. Har du hört talas om Baader-Meinhofligan, Rote Armee Fraktion, RAF, eller Sternligan? Din partikamrat i Göteborg hade nära kopplingar till sådant här fast med nazianknytning. Har du hört talas om ETA? Känner du till det som pågår på Korsika?

Det finns möjlighet att ta del av EU:s statistik över exakt hur många terroristdåd som begås i Europa och av vem varje år. Jag uppmanar dig att läsa den, för jag misstänker att du inte har gjort det.

Det har skrivits en eminent motion av en person som sitter i kammaren nu. Hon kommer att tala om den sedan. Den handlar om Brottsförebyggande rådet och vikten av effektivitet i rättsväsendet. Motionen föreslår en översyn av Brottsförebyggande rådets verksamhet.

Ni uttrycker en viss tveksamhet över Brås verksamhet. Men hur tänkte ni då när ni ville öka anslaget med 43 procent eller 30 miljoner kronor? Eller tänkte ni alls?

Anf. 31 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Vi vill ha en höjning till Brottsförebyggande rådet. Brå måste föra statistik på en mycket mer detaljerad nivå än man gör i dag. Vi vill ha statistik på vilka länder brottslingarna kommer ifrån och vilka brott de gör. Det ska vara detaljerat på många olika nivåer och inte bara på dessa nivåer. Då måste det till mer anslag till Brå.

Hur kan man säga nej till en utredning av Brottsförebyggande rådets verksamhet? Vad är det som är negativt med att utreda och se till att det som ska göras blir gjort och att det som blir gjort blir bra gjort? Det blir ju inga negativa följder av det. Det är självklart att man måste få en återkoppling till hur Brå agerar och verkar. Något annat vore konstigt.

När vi talar om straffmyndighetsålder vid tolv år handlar det givetvis om att vi ser hur brottsligheten går ned i åldrarna. Det är inte bara personer över 15 år som begår brott, utan även personer under 15 år. Personer som är 14, 13, 12 och så vidare utnyttjas eller rånar på eget bevåg människor och kommer undan för att de är under 15 år. Vi vill inte att de ska komma undan på det sätt de gör i dag. Många av dem är tyvärr väl medvetna om vad de gör. De kommer till en socialjour och tycker att det är lustigt att vara där och gör sedan om samma sak. Vi vill sänka straffmyndighetsåldern till tolv år för att kunna ge rättsväsendet möjlighet att ta itu med dem.

Om det ska vara fotboja eller någon annan metod får man specificera närmare. Poängen är att man måste kunna komma åt dem så att de inte kommer undan så som de gör i dag. Det handlar inte om fängelse. Det handlar om att komma åt dem på ett tidigt stadium. Det gör man om man sänker straffmyndighetsåldern till tolv år.

Anf. 32 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag punkt 1 utgiftsområde 4. Vi står naturligtvis bakom alla våra reservationer. För tids vinande yrkar jag bifall till reservationerna 18 och 29 samt 37 som till stor del sammanfaller med 38 om etnisk diskriminering.

Fru talman! Precis som talare före mig vill jag säga något om bombdådet som ägde rum i centrala Stockholm i lördags. Många känner rädsla och frustration för det som hänt. Vi tar det på största allvar. Vi är många som tänker att fler kunde ha drabbats. Vänsterpartiet tycker, som de flesta, att det är oerhört viktigt att ta avstånd från allt slags våld och alla typer av terrorism. Att begå sådana allvarliga brott som riskerar att drabba människor blint och hänsynslöst är helt oacceptabelt och måste bekämpas.

Det är, som även andra har sagt, därför viktigt att vi inte förhastar oss, att vi inte drar för snabba slutsatser utan försöker behålla lugnet. I stället för att spekulera låter vi polisen i lugn och ro utreda det som har hänt. Vi ska behålla lugnet tills vi vet. Det ger bättre möjligheter till åtgärder att förebygga och motverka brott på ett rättssäkert sätt. När det gäller terroristgärningar kommer vi alla ihåg vad som hände 2001. Vi vet också vilka lagstiftningsförslag som har kommit för att motverka dessa brott. Vi kan konstatera att det i det här fallet inte hjälpte. Därför ska vi inte dra för snabba slutsatser eller komma med snabba förslag och panikåtgärder. De förslag som kommer i framtiden ska vara grundligt förberedda och ta stor hänsyn till rättssäkerhet, demokrati och öppenhet.

Samtidigt som vi blir rädda för vad denna typ av brottslighet kan innebära måste vi uppmärksamma och bekämpa de krafter som försöker använda detta attentat för sina egna syften. Vi har hört lite av det redan. Rasistiska krafter spelar på den rädsla som sprider sig. Att kollektivt skuldbelägga hundratusentals människor i vårt land tycker vi är avskyvärt. Låter vi rädslan segra är det en förlust för demokratin och en seger för alla de krafter som bekämpar det öppna samhället. I dag är det viktigt för oss i Vänsterpartiet och för andra att stå upp för demokratin. Vi ska stå upp för öppenheten och de mänskliga rättigheterna.

Fru talman! Jag går nu över till det budgetbetänkande som dagens debatt handlar om.

Polisen behöver bli mer effektiv. Det har vi förstått i många sammanhang. Det tar vi upp i reservation 18 tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Den utredning som tillsatts av alliansregeringen kommer att vara klar först 2012 – lite sent, tycker vi eftersom vi efterfrågar en effektiv myndighet. Direktiven till utredningen talar inte entydigt om huruvida polisens myndigheter ska slås ihop till en enda myndighet. Som jag har sagt förut tycker vi i Vänsterpartiet att det är en lång utredningstid. Vi är troligtvis långt inne i år 2013 innan en ny organisation kan sättas i gång. Vänsterpartiet har i varje budgetdebatt efterfrågat en ordentlig utredning om polisens resurseffektivitet. Vi är övertygade om att polisen skulle bli effektivare om de olika polismyndigheterna slås ihop till en myndighet. Det är viktigt att polisen jobbar mer enhetligt och därmed får betydligt bättre styrning än med dagens 21 myndigheter.

Vi har i denna budget samma ram som regeringsförslaget, men vi ser att de ekonomiska prognoserna för polisen visar på överskott redan i dag och år framöver. Polisen har fått resursförstärkningar i flera år. Det är lätt att inse att det påverkar hela rättskedjan. Kriminalvården har stora behov framöver. Många äldre anstalter ska ersättas med nya. Våra häkten lider av överbeläggningar som resulterar i höga kostnader för transporter över landet. Det har vi också hört i debatten. Det är inte acceptabelt.

Vänsterpartiet vill ta upp att regeringen själv måste ta ansvar för den politik man för som leder till att kriminalvården behöver få förutsättningar att klara sina åtaganden att frihetsberöva och återrehabilitera dömda. Det är en lång planeringstid. Det måste regeringspartierna ta ansvar för.

En annan fråga som De rödgröna har drivit i många år är det som Maria Ferm har tagit upp, nämligen att poliser och åklagare inte ska utreda sig själva. Som medborgare ska man aldrig någonsin kunna tro att det finns en koppling mellan dem. Det måste vara helt fristående även för rättsväsendets trovärdighet. Det är väldigt viktigt.

Vi har också efterfrågat en ny polisutbildning. Vi får samma svar i tredje betänkandet, nämligen att ärendet bereds.

Jag vill också säga något om handlingsplanen *Mäns våld mot kvinnor*. För Vänsterpartiet är frågan väldigt angelägen. Reservationen om mäns våld mot kvinnor är gemensam. Att bearbeta detta problem måste naturligtvis göras på många sätt. Vi menar att det är ett strukturellt fenomen som inte kan elimineras med enbart individanpassade insatser. Polisen säger att man prioriterar denna fråga, men en undersökning visar att få myndigheter har beaktat checklistor för hot- och riskbedömning. Satsningar på kunskap och förståelse om brott i nära relationer måste stärkas inom rättsväsendet. Rättsväsendet som helhet, kommuner, landsting med mera behöver förbättra sina kunskaper om mäns våld mot kvinnor.

Projekt i alla ära – vi i Vänsterpartiet tycker att projekt kan vara bra – men vi efterlyser långsiktiga åtgärder. Det finns fortfarande brister, och jag nämnde en sak som finns att jobba med.

Vi efterlyser en utvärdering om de projekt som man har satt i gång. Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem, och arbetet mot detta våld ska därför ha långsiktiga förutsättningar.

Fru talman! Jag ska säga något om vår reservation om sexualbrott mot barn som begås utomlands. Barnsexturism är ett omfattande problem i världen. FN:s barnrättskommitté har kritiserat Sverige för att för lite görs mot barnsexturism. Den kritiken måste vi naturligtvis ta på allvar. Sexualbrott som begås mot barn utomlands bör få ökad prioritet inom hela rättsväsendet. Det finns få fällande domar i Sverige. Rikspolisens har fått tillfälliga medel, vilket är bra, för ett ökat antal tjänster för att förstärka detta jobb. Förstärkningen har visat sig vara bra och effektiv. Polisen visar nu på ett betydande överskott. Det har vi också fått ta del av i denna debatt. Då borde man också kunna permanenta den grupp som sitter och jobbar med detta i dag.

När det gäller brottsoffer eller brottsdrabbade, som de själva väljer att kalla sig, har mycket sagts i denna debatt. Det är också glädjande att vi har fått fram ett tillkännagivande. Men en del av alliansföreträdarna tyckte inte att det var så mycket. Men ett tillkännagivande är ett tillkännagivande.

Vi har många reservationer, och vi har från Johan Linander fått höra att vi prioriterar allting. Han räknade upp en lång rad saker. Men i politikens värld är det så att oppositionen opponerar, och det var inte någon större skillnad när ni själva opponerade. När det gäller att vi prioriterar menar vi att det i dessa punkter finns brister, och därför har vi lyft fram dem.

Maria Ferm har på ett bra sätt tagit upp diskrimineringen i rättsväsendet. Hon talar om att det behövs en mångfald och att man tittar vidare på dessa förslag.

I detta anförande instämde Marianne Berg (V).

Anf. 33 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Det som vänsterpartisten sade i sitt anförande symboliserar lite av det som jag talade om i mitt, nämligen oviljan att inse vad som ligger bakom våldsdåd som det som inträffade i Stockholm. Säkert får vi snart höra att detta säkert hade med hans tråkiga uppväxt att göra, eller

också dyker Jerzy Sarnecki upp som gubben i lådan och pratar om att det säkert hade att göra med trångboddhet eller ger någon annan fantasifull förklaring.

Det finns en ovilja att inse att en ideologi de facto kan ligga bakom hur folk betar sig. Men det borde vara uppenbart. Hedersvåldet och hedersmorden är en sådan mycket konkret effekt av hur värderingar styr hur människor agerar och handlar. Värderingar kan styra att man kan slå ihjäl en annan människa. Värderingar kan styra att man kan spränga sig själv och hoppas att döda en massa andra också. Det är exakt samma mekanismer som ligger bakom det. Men denna ovilja att inse vad som ligger bakom är tyvärr nästan grundmurad i det svenska samhället.

Min fråga är: Ifrågasätter Vänsterpartiet att ideologi kan orsaka ett visst beteende, i detta fall ett visst våldsamt beteende? Och tror inte Vänsterpartiet, trots en lavin av bevis för motsatsen, att dessa personer motiveras av just islam?

Anf. 34 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Vad Kent Ekeroth tar i. Det verkar nästan som om du håller på att spricka.

Det som tas upp i din fråga och det som jag tog upp i mitt anförande är att vi fördömer allt slags extremism och fundamentalism. Men att kollektivt bestraffa alla muslimer som Sverigedemokraterna gör är faktiskt att prata emot sig själv.

Det som har hänt i Stockholm är mycket tragiskt. Vi ska motverka detta på alla sätt och vis. Men att föra en vi-och-de-debatt om detta är helt fel väg att gå. Det leder absolut till ett mer slutet samhälle.

Du tog också upp detta med hedersrelaterat våld. Om du har tittat lite grann i våra motioner har du säkert också sett hur vi har agerat i dessa frågor.

Man kan också konstatera att det har kommit vissa kommentarer från er när det gäller Twitter och andra bloggar och så vidare där ni fördömer fredliga människor och sätter dem i samband med extremism. Ser ni ingen skillnad mellan extrema handlingar och en trosuppfattning hos människor som lever fredligt i ett samhälle som en majoritet gör i dag?

Anf. 35 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Först och främst pratar vi om islam som ideologi. Sedan finns det de som betecknar sig och betraktar sig som muslimer och som självfallet inte spränger sig själva i luften, annars skulle vi inte ha haft några muslimer kvar. Självklart är det så. Men vi menar att islam som ideologi måste och bör kritiseras som den totalitära och förtryckande ideologi, framför allt för kvinnor, som den de facto är.

Visst har ni lagt fram förslag mot hedersvåld. Men förklaringen till hedersvåld brukar allt som oftast vara att det är fråga om ett patriarkalt förtryck och att det inte har att göra med ideologin i sig. Men det som vi kan se i deras egna samhällen i Europa, i Sverige eller i deras egna länder är att det inte bara är fadern eller bröderna i familjen som till exempel agerar på grund av ideologin, utan morsan eller systemen hjälper till med detta hedersvåld. Det har alltså med värderingar att göra.

Men Lena Olsson svarade inte riktigt på den fråga som jag ställde. Menar ni att ideologi inte kan orsaka ett visst beteende, och menar Väns-

terpartiet att islam inte på något sätt kan anses vara ansvarigt för handlingar såsom terrorism, hedersvåld och så vidare? Menar Vänsterpartiet att islam inte har någonting med det att göra?

Anf. 36 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Den fråga som Kent Ekeroth tar upp är en tolkning, hur man tolkar islam, och det finns många delar i det. Extremisterna och fundamentalisterna är just extremister och fundamentalister. Du måste ge en förklaring till att det finns så många muslimer i detta land som lever fredligt och öppet i vårt samhälle tillsammans med oss så kallade kristna. Jag tycker att denna vi-och-de-debatt är mycket olycklig. Den kommer att skapa ett mycket mer slutet samhälle.

Jag tycker att du är ganska extrem i din åsikt. Du dömer ut och drar alla över en kam. Det tycker jag är avskyvärt, Kent Ekeroth.

Jag vill påminna om att detta är en budgetdebatt om utgiftsområde 4. Men även frågan om att bestraffa tolvåringar kom upp. Jag tycker att det är en mycket osund åsikt i dagens Sverige att man ska bestraffa barn. Det är helt andra saker som man behöver titta på.

Det är sällan man hör Sverigedemokraterna prata om ökande ekonomiska klyftor som leder till vissa saker, till exempel ökad kriminalitet. Ni talar över huvud taget aldrig om klass, men det borde ni göra. Jag tycker att det är ett anskrämligt beteende. Att dra alla över en kam är en farlig politik, Kent Ekeroth, och den ska ni passa er för.

Anf. 37 JOHAN LINANDER (C) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Lena Olsson för att hon står upp för ett öppet och demokratiskt samhälle och för talet om att inte falla in i att vare sig generalisera och gruppera människor eller skuldbelägga. Kollektiv skuldbeläggning är inte något som vi ska ha här i Sverige.

Lena Olsson tog i sitt anförande upp arbetet med barnsexturism – en fråga som vi i Centerpartiet och alliansregeringen också prioriterar. Det var därför vi under vårt EU-ordförandeskap tog upp frågan i det så kallade Stockholmsprogrammet.

Kommissionen jobbar nu med frågan och tar fram riktlinjer för ett gemensamt arbete. Jag skulle vilja höra om Lena Olsson trots Vänsterpartiets motstånd till EU tycker att det är bra att EU nu jobbar för att vi tillsammans ska kunna arbeta framför allt med de länder där det är aktuellt att bekämpa barnsexturismen – alltså länder dit framför allt män åker. Att varje land för sig klarar detta är, tror jag, mycket svårt. Det är bättre om vi gemensamt arbetar på att bekämpa barnsexturismen. Det är definitivt en prioriterad fråga.

Sedan vill jag ta upp Lena Olssons motsägelsefulla besked. På ett ställe i anförandet sade hon nämligen att Vänsterpartiet länge efterfrågat en ordentlig utredning av polisens organisation. I en annan del av anförandet framförde Lena Olsson att hon tycker att utredningstiden är för lång för den polisorganisationskommitté som nu utreder polisens organisation. Men ett och ett halvt års tid för utredningen är inte längre tid än för någon annan utredning. Dessutom har Vänsterpartiet inte framfört detta i kommittén där ni ju har en ledamot.

Anf. 38 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Johan Linander för frågorna. När det gäller att över gränser arbeta med frågan om barnsexturismen kan jag säga att vi väl aldrig har haft något emot internationellt samarbete men då utan att knyta sig fast i ett stadigvarande EU-arbete. Men att man jobbar med frågan har vi accepterat. Vi sitter ju med i EU nu. Därmed får vi samarbete efter de kriterier som finns, även om vi har andra åsikter. Det vet Johan Linander mycket väl. Jag välkomnar alltså ett samarbete.

Det jag sade i mitt anförande var att en tillfällig grupp nu jobbar med frågan – en grupp som varit framgångsrik i sitt arbete. Nu menar man att de här resurserna upphör. Men med de överskott som polisen ändå har borde pengarna, trots att vi drar ned och lägger 150 miljoner kronor till Kriminalvården, räcka till gruppens fortsatta arbete.

Jag kan slänga en fråga tillbaka till Johan: Det är väl lika viktigt att vi jobbar med frågan i Sverige som att vi internationellt jobbar med den, eller hur?

Anf. 39 JOHAN LINANDER (C) replik:

Fru talman! Det finns absolut ingen motsättning i detta. Det är klart att vi ska jobba också på hemmaplan, inom landet, för att behandla de människor som begått nämnda typ av brott. Men när det gäller bekämpandet av barnsexturism antar jag att det ligger i sakens natur att det handlar om att åka till ett annat land för att köpa sex av barn – ett vedervärdigt brott som givetvis i största möjliga utsträckning måste bekämpas.

Lena Olsson tog upp frågan om resursfördelningen. Vänsterpartiet står bakom det gemensamma rödgröna förslag som faktiskt är huvudförslaget i betänkandet och där man vill flytta 150 miljoner kronor från polisens brottsförebyggande och brottsbekämpande verksamhet till Kriminalvården. Man pekar på att Kriminalvården för närvarande har största behovet. På något sätt skulle polisen ha ett mindre behov av de här resurserna.

Jag vill påminna Lena Olsson och Vänsterpartiet om att Kriminalvården är den myndighet inom rättsväsendet som har fått de procentuellt största budgettillskotten under de senaste fem sex åren. Kriminalvårdens anslag har kraftigt ökat. Ändå går de med minus. Vi vet att en hel del av de här pengarna har gått till att täcka projekteringskostnader avseende anstalter som sedan inte blivit byggda. Det är väldigt olyckligt att pengarna inte använts på ett effektivt sätt; det kan jag säga.

Att i det läget ta pengar från polisen som håller sin budget och att ge pengar till en myndighet som inte håller sin budget är, tycker jag, att skicka fel signal till myndigheterna inom rättsväsendet, ja, till alla myndigheter i Sverige: Om ni missköter budgeten och går utöver era kostnadsramar får ni mer pengar. Men om ni håller era kostnader tar vi det som blir över. Det är ingen bra signal!

Anf. 40 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Även om man håller sina kostnader bör man väl tänka efter. År 2010 har man ett överskott på 362 miljoner och år 2011 på 273 miljoner. År 2012 räknar man med 510 miljoner i överskott. Det är väl ändå ett tecken på att man har för mycket resurser.

Vi har framfört kritik och sagt att man inte bara kan stoppa in i en del av rättsväsendet, utan man måste se till att ha en jämn fördelning – detta för att kunna ha en effektiv rättskedja.

Nog har Kriminalvården just nu större behov än polisen. Jag skrev ned de olika anslagen och tittar just nu på dem. Så himla mycket har Kriminalvården inte fått. Polisen däremot har fått desto mer. I utskottet hörde vi att domstolarna har aviserat att de framgent behöver höjda anslag, så det är fler som behöver pengarna.

Om Polisutredningens betänkande ska komma år 2012 och det – det är en annan sak som jag befarar – tar lika lång tid att klämma ur sig ett förslag som när det gäller polisutbildningen får vi vänta ganska länge. Där kan nog Johan Linander inte lova mig något, men jag och vi menar att det behöver forceras här. Å det bestämdaste förespråkar vi *en* myndighet, men där är utredningen inte så klar och tydlig som den borde vara.

Anf. 41 CAROLINE SZYBER (KD):

Fru talman! Även jag vill beröra den senaste helgens händelse. Den visar att vi sällan vet när och hur hemsgheter kan ske. Balansen mellan det öppna samhället och det brottsförebyggande arbetet måste vi ständigt arbeta med.

Den tragiska händelsen får inte tas till intäkt för att skapa ett mer slutet Sverige eller leda till att människor kollektivt skuldbeläggs, till att hela befolkningsgrupper pekats ut som presumtiva brottslingar, eller till att vi gör inskränkningar i oskyldiga människors fri- och rättigheter.

Terrorism och extremism ska bekämpas och bekämpas bäst genom öppenhet, solidaritet och demokratiska värderingar. Nu mer än någonsin måste vi stå upp för det öppna samhället.

Fru talman! Jag går nu över till betänkandet. Denna debatt är mandatperiodens första budgetdebatt. Vi har i dag fått höra hur fel alliansregeringen gjorde förra mandatperioden och om felprioriteringar i denna budget. Ja, det är väl bra att kunna säga att oppositionen är överens om någonting. De rödgröna var verkligen inte överens när det kom till rättsväsendets område. Sju ynka rader bestod deras rättspolitik av. Dessutom speglas i dagens debatt inte den bild som under förra mandatperioden målades upp av oppositionen. Låt mig göra en återblick:

Förra mandatperioden sattes den ekonomiska politiken, som alla vet, under hård prövning. Hela världens ekonomi var i gungning. Det drabbade också oss här i Sverige. Ändå satsade alliansregeringen på rättsväsendet som har varit och är ett av våra högst prioriterade områden. Det tillfördes nya resurser – sammantaget mer än vad som i modern tid satsats på rättsväsendet och detta, som sagt, under en ekonomisk kris.

Förra mandatperioden lade Socialdemokraterna fram skuggbudgetar där rättsväsendet fick mindre pengar. Hur tänker ni? Hur kan fler brott klaras upp när antalet poliser och domare minskar? Hur blir vardagen för kvinnor och män säkrare av att brottmål skjuts upp alternativt skrivs av?

Under förra mandatperioden satsade Miljöpartiet på både det ena och det andra i sina budgetar, och ska man försöka tyda någon satsning som varit bestående från år till år har det varit på just kriminalvården. Vad de ville göra var dock inte helt klart.

När det gäller Vänstern var de redan under förra mandatperioden emot Alliansens polissatsningar. Jag kan inte göra annat än undra även när det gäller dem: Hur kan fler brott klaras upp om antalet poliser minskar? Menar Vänsterpartiet att tillräckligt många brott, eller kanske för många brott, i dag klaras upp?

Fru talman! Nog av återblick och dags att blicka framåt. När Alliansen nu gör en storsatsning i budgeten på rättsväsendet kommer oppositionen, inklusive Sverigedemokraterna, i stället fram till den gemensamma slutsatsen att polisen får för mycket resurser. En viktig förutsättning för att våra rättsvårdande myndigheter ska göra ett bra jobb är att de har tillräckligt med pengar och att det finns en långsiktighet i satsningarna.

På Morgan Johansson lät det som att vi har bestämt hur budgeten för all framtid ska se ut. Det stämmer inte. Inför utformningen av varje budget är det viktigt att man tar reda på vilka effekter tidigare satsningar har fått.

I budgetdebatterna är det också självklart att prata lite om siffror. Det är nödvändigt att vi fortsätter att satsa på hela rättskedjan. Det gör Alliansen genom att öka anslagen för 2011 till polisorganisationen med 400 miljoner, till åklagarväsendet med 40 miljoner, till Ekobrottsmyndigheten med 5 miljoner och till Sveriges domstolar med 100 miljoner. Kriminalvården får också ytterligare 100 miljoner.

Oppositionens neddragningar på polisen kan jämföras med de 40 miljoner extra som vi har satsat på polisens arbete mot människohandel och de 120 miljoner som polisen har fått för att kunna satsa på kampen mot den organiserade brottsligheten. Minskningen är alltså betydande. En neddragning om 150 miljoner på polisens verksamhet motsvarar en minskning med ungefär 200 poliser.

Det är viktigt att man betonar hela rättskedjan. Om polisens resurser ökar blir det fler förundersökningar, och det kräver att åklagarväsendet, domstolsväsendet och kriminalvården också får resursökningar. Det är därför bra att alliansen förstärker hela rättskedjan. Det är viktigt att människor känner förtroende för rättsväsendet.

Rättskedjan ska präglas av effektivitet och klokt resursutnyttjande. En satsning inom ett område påverkar som sagt de andra delarna av kedjan. Men det krävs också ett samarbete med andra delar av samhället.

Nu är det viktigt att det blir fokus på struktur, effektivitet och arbetsätt inom rättsväsendet, inte enbart på resurser.

Sverige ska vara ett tryggt land att leva i, oavsett vem man är eller var man bor. Fler poliser är en viktig åtgärd för att vända utvecklingen i brottsbelastade områden. En förutsättning för att brottsligheten ska minska är en nära samverkan inom rättsväsendet mellan de olika rättsvårdande myndigheterna, socialtjänst och andra huvudmän. Särskilt fokus kommer även fortsättningsvis att riktas mot mäns våld mot kvinnor, ungdomsbrottslighet samt grov organiserad brottslighet.

Vi kristdemokrater står för trygghet i de små gemenskaperna men också för en trygghet på gator och torg. Ett effektivt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete kräver en synlig och närvarande polis. Det behövs fler poliser i yttre tjänst.

Ett grundläggande problem i brottsutredningarna har varit polisens trängda arbetssituation och resursbrister, men också arbetssätt och orga-

nisation har behövt ses över. Det har vi varit tydliga med. Vi har också varit tydliga med att brottsoffers bemötande måste förbättras.

Domstolarna arbetar genom snabb och effektiv handläggning och håller hög kvalitet i dömandet. Domstolarna måste vara tillgängliga och inom rimlig tid lösa tvister och utdöma straff. I dag kan det ta upp till två eller tre år innan ett brott som begåtts kommer upp i domstol. Hur mycket minns ett vittne efter två år, och hur mår ett brottsoffer som aldrig får ett avslut?

Alliansen satsade resurser på kriminalvården, och gjorde så redan under förra mandatperioden, för att få en bättre kriminalvård. Kriminalvårdens fokus ligger på att minska återfallen. En viktig del i detta arbete är att bygga upp en verksamhet som kan hjälpa de intagna att bryta destruktiva mönster som leder till kriminalitet.

Vad gäller kriminalvården i Alliansens politik är fokus på behandling och rehabilitering samt att frigivning ska förberedas. Personliga planer för de intagna är en viktig komponent. Och vi vill att kriminalvården ska vara human, effektiv och säker.

Kristdemokraterna vill ha en kriminalvård för alla. Med det menar vi att kriminalvården ska inrikta sin verksamhet på att hjälpa alla dem som kommer dit. Behandlingar måste utformas individuellt så att människor med svåra problem kan ta till sig av den vård som de ges möjlighet till. Med en kriminalvård för alla menar vi dessutom att hela samhället har nytta av en välfungerande kriminalvård. Om kriminalvården lyckas att hjälpa de intagna till ett bättre liv bidrar det till att minska brottsligheten i framtiden. Antalet brottsoffer krymper och Sverige blir lite tryggare.

Fru talman! Vad är det då som har gått fel när en ung människa i början av sitt liv utsätter en annan ung människa för ett brott som kan leda till att bådas liv på ett eller annat sätt tar slut? Ungdomsvåldet har inte ökat, men det har inte heller minskat. Däremot ser vi att ungdomsvåldet har blivit grövre de senaste åren. Detta bör vi ta fasta på. Det gäller att man bryter den onda cirkeln så fort som möjligt. Problem ska inte lösas med slagsmål ute på skolgårdar eller ute på stan utan uppmärksammas tidigare av vuxenvärlden som ska ge stöd och sätta gränser. Det är vi vuxna som måste vara vägledande och sätta gränser och säga vad som är rätt och fel.

Om barn och unga hamnar fel är det viktigt med snabba reaktioner från föräldrar, skola, socialtjänst och polis. Det är den viktigaste åtgärden för att bryta en olycklig spiral som leder till grövre brottslighet ju längre tiden går. Därför markerar vi i Alliansen nu så tydligt att vi vill prioritera kampen mot ungdomsbrottsligheten. Allianspartierna är överens om att det behövs kraftfulla satsningar på rättsväsendet för att möta den våg av brottslighet som leder till att människor känner sig alltmer otrygga i sin vardag.

Jag ska vara ärlig och säga att allt är långtifrån frid och fröjd i hela rättsväsendet. Det finns mycket kvar att göra. Jag ser fram emot att ta itu med en hel del av de problem som vi löser genom de propositioner som nu håller på att förberedas och som kommer att komma till riksdagen de närmaste fyra åren.

Det finns ett antal motioner och reservationer från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i betänkandet. De handlar om olika brott som bör prioriteras. Det handlar om sexualbrott mot barn, vålds-

brott, övergrepp mot barn, människohandel, narkotikabrott, hatbrott, alkoholrelaterade brott och våldtäktsbrott. Jag yrkar avslag på dessa motioner och reservationer. Det beror inte på att det inte är viktiga frågor, utan att man antingen slår in en öppen dörr eller att ett arbete redan pågår i någon form.

Jag yrkar bifall till reservation 1 och i övrigt till utskottets förslag till beslut. Avslutningsvis önskar jag en god jul.
(Applåder)

Anf. 42 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna stöder inte förslaget från S, V och MP om att flytta pengar från polisen till kriminalvården. Jag är ändå lite intresserad av att få höra svaret på följande fråga. Det var din allianskollega som tidigare var inne på det här lite mer.

Alliansen är stolt över att man har fått 20 000 poliser till, och det är väldigt bra, för därmed grips fler brottslingar och fler blir lagförda för brott. Då undrar jag: Borde inte det ge större behov inom kriminalvården? Det kan jag tycka att det borde göra om fler brottslingar grips. Ändå verkar det som att kriminalvårdens underskott och kommande underskott, att döma av tidigare diskussion, beror på att man varit oansvarig och inte följt budgeten. Om polisen har gripit fler brottslingar med hjälp av de extra resurser som de har fått, kan det vara så att kriminalvården de facto behöver mer resurser för att klara av de nya åtaganden som man har fått genom polisen. Då undrar jag om det inte är rimligt att kriminalvården får mer resurser. Vi i Sverigedemokraterna lade i vår budgetmotion närmare en halv miljard till kriminalvården för detta syfte.

Sedan noterar jag bara, återigen, att det verkar vara viktigare att inte förolämpa islam, när det gäller terrordådet i Stockholm, än att adressera problemet på ett tydligt sätt, att det har att göra med en ideologi, en döds-kult i vissa fall, som uppmanar till sådana här beteenden. Jag tycker att det är beklagligt att man väljer att prioritera att gå in för att inte förolämpa någon i stället för att adressera de riktiga problemen.

Anf. 43 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Fru talman! Jag förstod inte riktigt om Sverigedemokraterna reviderat sin syn och helt plötsligt vill satsa mer på polisen för att de inte fått igenom sin invandringspolitik. Men Kent Ekeroth kanske kan svara på det i nästa replik, för jag har inte riktigt förstått det.

När det gäller Kriminalvården har vi satsat väldigt mycket på att minska antalet återfallsbrott, och det har också gett resultat. Det har skett genom individuella planer och en bättre utslussning. Det har också lett till färre återfallsbrott. På så sätt går antalet ned.

Vi för en nära dialog med Kriminalvården, och håller de sig inte inom sin budget kan man inte fortsätta att pumpa in mer pengar. Vi kan titta på Försvarmakten eller åklagarväsendet och se att när Ekonomistyrningsverket ser över verksamheten leder det ofta till att man ändrar ganska mycket och kan hålla sig inom ramarna.

Vi följer detta, och är det någon fas som vi framför allt har följt är det hur det ser ut i domstolarna och hur det ser ut med resurserna till åklagarna. Sedan leder detta självfallet längre, men vi har inte sett att det har lett till så många fler intagna.

Med tanke på att er invandringspolitik inte kommer att gå igenom vill jag fråga: Tror ni på riktigt att de 442 miljoner mer som vill anslå till Kriminalvården räcker? Det kan låta som väldigt mycket pengar, men jag tvivlar med tanke på att ni inte vill ha villkorsfrigivningar samtidigt som ni vill ha fler livstidsstraff. Det låter kanske som mycket pengar, men det är inte det om man ska låta varenda en sitta kvar för alltid.

Anf. 44 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Jag tolkar det så att ni tror att en minskad risk för återfall i brott skulle motivera att Kriminalvården inte behöver mer pengar trots att ni med era egna ord har gjort den största satsningen i mannaminne på polisen. Jag har lite svårt att se att den här fantastiska satsningen på att förhindra återfall skulle motivera att Kriminalvården inte behöver mer pengar.

Nej, vi reviderar inte vår tidigare ståndpunkt. Vi kommer att hålla fast vid att lägga ned våra röster i omröstningen senare eftersom vi inte har fått igenom en minskning av invandringen, såsom jag tidigare anförde.

Jag fick ingen kommentar till detta med islam och om att adressera problemet tydligt, men det får väl gå.

När det gäller detta att man skulle kunna effektivisera Kriminalvården, precis som alla andra myndigheter, tror jag att det finns effektiviseringsmöjligheter inom alla myndigheter i Sverige. Men av den föredragning vi fick i utskottet framgick det att man hade en beläggning på 98 procent i vissa häkten. Det verkar inte helt orimligt att det finns behov inom Kriminalvården som bör åtgärdas och som säkert har att göra med de extra resurser till polisen som har tillkommit på senare tid. Det verkar inte helt orimligt att så skulle vara fallet.

Jag tror att det var någon fråga från dig som jag glömde bort, men den får vi ta en annan gång i så fall.

Anf. 45 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Fru talman! Vi ser också polisen som en väldigt viktig del i det brottsförebyggande arbetet. Satsar man på polisen kan det också leda till en minskad brottslighet. Vi står fast vid att med de satsningar som vi har gjort nu ser man hela rättskedjan. Vi är beredda att revidera detta även om det är en långsiktig satsning.

Vi fokuserar på att motverka återfallsbrott, och vi har den människosynen att vi tycker att alla har rätt till en andra chans. Det ska utdömas ett straff för brottslosheten och för gärningsmannens skull. Där är vi överens, men sedan tycker vi att alla har rätt till en andra chans och att man inte ska dömas för resten av livet. I er retorik låter det som om ni tycker att är man en gång brottsling är man det för alltid. Det tycker jag är väldigt speciellt.

Den människosynen visar ni också när ni försöker plocka politiska poäng på en väldigt tragisk händelse som har skett i centrala Stockholm. Den kunde ha lett till en mycket värre situation med fler dödsoffer än vad som nu var fallet.

Vi säger att man måste se varje gärningsman och varje händelse för sig. Att man har gjort någonting i en religions namn behöver inte betyda att religionen i sig uppmanar till det eller vill att det ska vara resultatet.

Jag håller med Lena Olsson i det hon sade tidigare. Det är väldigt viktigt att vi inte talar om vi och de. De stora världsreligioner som vi har i världen har mer med varandra att göra än vad ni ibland försöker göra gällande. Ibland underbygger ni en konflikt som faktiskt inte finns.

Prot. 2010/11:34
14 december

Rättsväsendet

Anf. 46 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Fru talman! Kärnan i ett demokratiskt samhälle är tanken om alla människors lika värde och tanken om alla människors rätt till frihet. Det är med människans frihet att utvecklas som vi lägger grunden för ett öppet, demokratiskt samhälle.

Få saker är så frihetsinskränkande som våld och brott. Därför är en fungerande brottsbekämpning ett av samhällets bästa skydd till försvar för människors frihet och trygghet. Att leva i skuggan av våld och brott är kanske den största frihetsinskränkning som en människa kan uppleva.

Fru talman! Jag kommer att uppehålla mig vid Riksrevisionens rapport om hanteringen av mängdbrott. Mängdbrott drabbar människor i deras vardag. Mängdbrotten utgör den största delen av den totala brottsligheten. Ungefär tre fjärdedelar av den totala brottsligheten i vårt land är mängdbrott. De drabbar väldigt många människor. Mängdbrotten medför ofta en betydande skada för den enskilde och för samhället i stort även om brottet i sig inte räknas till de allvarligaste brotten.

Vad är då mängdbrott? Till dem kan vi räkna stölder av och stölder ur bilar, cykelstölder, butiksrån, inbrott, skadegörelse, klotter, bedrägerier, misshandel, grov olovlig körning och rattfylleribrott, för att nämna några.

Under den senaste mandatperioden har en hel del gjorts för att förbättra polisens och det övriga rättsväsendets förutsättningar att utreda, lagföra och beivra mängdbrott. Samtidigt måste jag tillstå att det återstår väldigt mycket att göra i den här delen. Handläggningstiderna är fortfarande alltför långa, och andelen brott som klaras upp är alltför låg.

I maj 2009 gav därför regeringen Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket i uppdrag att gemensamt vidta åtgärder för att mängdbrott ska klaras upp snabbare och att fler mängdbrott ska klaras upp genom ökad effektivitet och förbättrad samverkan. I uppdraget som regeringen gav ingick att samtliga myndigheter skulle redogöra för vilket utvecklingsarbete som bedömdes nödvändigt för en effektivare mängdbrottsshantering, och om det fanns behov av författningsändringar skulle detta redovisas särskilt. Detta slutredovisades i maj 2010.

Jag nämner detta därför att jag delar Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets inriktning i reservation nr 42 där de vill ge ett tillkännagivande till regeringen att följa upp Riksrevisionens rekommendationer. Men i den här reservationen slår Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet in öppna dörrar. Regeringen har agerat och kommer fortsatt att agera. Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket har på regeringens uppdrag lagt fram en rad bedömningar och förslag på åtgärder i syfte att öka effektiviteten och förbättra samverkan i hanteringen av mängdbrott. Jag och majoriteten i utskottet utgår ifrån att de här åtgärderna vidtas inom berörda myndigheter.

Dessutom anger regeringen att en särskild utredare ska göra en översyn av brottsmålsprocessen i syfte att överväga åtgärder för att skapa ett mer ändamålsenligt brottsmålsförfarande.

Vi delar inriktningen i reservationen, men med den slår man, som sagt, in öppna dörrar.

Fru talman! Jag vill också säga någonting om den diskussion som har kommit upp med anledning av den händelse som skedde i helgen. Terrorism förekommer med olika förtecken. Det handlar om religiösa, separatistiska och ideologiska förtecken.

Majoriteten av de terrordåd som begås i Europa har snarare separatistiska än islamistiska eller religiösa förtecken. Det är framför allt Spanien och Frankrike som har den största delen terrordåd i Europa.

Terrorism är en allvarlig verksamhet, något som vi ser allvarligt på. Den ska bekämpas effektivt och rättssäkert. Vi har gett polisen fler verktyg för att kunna bekämpa terrorbrott, att utreda och förebygga terrordåd. Samtidigt måste det naturligtvis ske med respekt för det demokratiska, öppna samhället. Man får inte kränka de demokratiska värden som kampen mot terrorism är satt att värna.

Det som vi såg hända i lördags vet vi inte särskilt mycket om. Vi vet till exempel inte om det fanns medhjälpare. Det vi kan utgå från är att det var en enskild persons vansinnesdåd. Genom att sätta likhetstecken mellan islam och terrorism går man onda krafter ärenden. Man tillskriver en ytterst liten, men ack så farlig, extremgrupp större styrka och kraft än den egentligen har. Det handlar om mycket få islamistiska extremister, men terrordåden tillskrivs hela det islamistiska kollektivet.

För en vecka sedan kom jag hem från Indonesien. Det är ett land med världens största andel muslimer av befolkningen. Jag hade många intressanta samtal, framför allt om tolerans. Jag var där för att berätta om det arbete som pågår i Yttrandefrihetskommittén där jag är ledamot. Jag talade om yttrandefrihet. Det jag lärde mig om islam av de imamer jag träffade var mycket intressant. Jag vänder mig starkt emot att man sätter likhetstecken mellan islam och terrorism, och jag vill därför i denna debatt föra in att islam är en icke-våldsbejakande religion. Sedan finns det en del människor som har kidnappat den religionen för sina egna syften, och det är ett hot mot den öppna, demokratiska staten.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till reservation 1 och i övrigt till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 47 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära replik i islamfrågan igen, men eftersom Ulrika Karlsson tog upp den känner jag mig tvungen att göra det.

Vi har under lång tid haft otaliga händelser som visar på islams syn på demokrati och på kvinnors rättigheter, men det har inte funnits någon muslimsk demokrati som förespråkade exempelvis kvinnors jämställdhet.

Ulrika Karlsson tog Indonesien som exempel. Vissa brukar ta upp Malaysia och andra Turkiet. Det är de tre exemplen som brukar tas upp. Det är ganska intressanta exempel med tanke på att Indonesiens första identitet inte är den muslimska, utan de har en indonesisk kultur, en annan stamkultur. Man kan titta på Acehprovinsen i Indonesien. Där har islam verkligen fått fäste, och där ser man hur det går när islam tar över.

Vi har sett Vilks, vi har sett Muhammedteckningarna, vi har sett vad som hände när Salman Rushdie förolämpade islam. Varför är det så? Jag hörde att det inte är mainstreamislam utan någonting extremt, att någon

kidnappat islam. När det gäller sharialagarna råder det konsensus mellan sunni och shia. Det gäller de allra mest centrala frågorna beträffande sharia, bland annat att de som förolämpar profeten Muhammed ska dö. Så står det i sharialagarna, klart och tydligt. Det är lagtexter som religiösa lärda auktoriteter inom sunni och shia, vilket motsvarar 99 procent av de så kallade muslimerna, är överens om. De har varit överens under väldigt många år. Att då stå här och säga att mittfåran i islam är fredlig och att det bara är några extremister som har kidnappat den, när det står att läsa, svart på vitt, vad sharialagarna säger, förstår jag inte. Det är mittfåran i islam. Det är någonting som praktiserats under lång tid och praktiseras också i dag.

Vi kan se på opinionsundersökningar. Tyvärr har det inte gjorts några sådana i Sverige på samma sätt som i England, men där finns ett ganska stort stöd för självmordsbombningar, för sharialagar, för införande av kalifatet och så vidare. Det gjordes, som jag nämnde tidigare, en liknande undersökning i sex muslimska länder. 75 procent ansåg att man ska döda dem som förolämpar Muhammed, och 81 procent ansåg att man ska stena dem som har sex utanför äktenskapet. Sedan får vi höra att det fredliga islam är kidnappat av extremisterna! Det håller inte för fem öre.

Anf. 48 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om att debatten handlar om utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Anf. 49 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik:

Fru talman! Jag ska försöka säga någonting om den kommentaren; jag uppfattade ingen fråga från Kent Ekeröth.

Det är många som är muslimer på det här jordklotet. Av alla muslimer på detta jordklotet är det mycket få som tillämpar sharialagarna som sådana. Jag har invändningar mot sharialagarna i sig. Stening är ett allvarligt brott och kränker de mänskliga fri- och rättigheterna. Naturligtvis är det så, och jag tar upp kampen mot det. Men jag tar också upp kampen mot dem som sätter likhetstecken mellan islamistisk extremism och islam.

Man kan inte säga att alla muslimer är lika. Alla muslimer är olika. Många av mina vänner som är muslimer är väldigt sekulariserade; de går inte ens i moskén. De är precis lika mycket muslimer som jag är kristen, och jag går inte särskilt ofta i kyrkan ska jag erkänna. Så ser det ut. Även vi kristna är olika. Det står många saker i Bibeln som vi inte accepterar i dag, och det finns många saker som inte accepteras av grupper inom islam.

Därför måste jag fråga Kent Ekeröth: Hur ser du egentligen på muslimer? Är alla lika?

Anf. 50 KENT EKEROOTH (SD) replik:

Fru talman! Sekulariserade muslimer och sekulariserade kristna är intressanta begrepp. Att vara sekulariserad troende går inte ihop. Begreppet är intressant, för antingen är man troende eller så är man det inte. Det finns ingenting annat. Ulrika Karlssons vänner säger sig vara muslimer men inte tro på islam. Är de muslimer, kan man undra.

Jag har skrivit många texter om jämförelsen mellan Bibeln och Koranen. Det finns avsevärda skillnader mellan dessa två böcker, hur de används, hur de är skrivna och av vem de anses vara skrivna, i vilket sammanhang och så vidare. Det finns stora skillnader mellan Koranen och Bibeln. Koranen anses till exempel vara Guds direkta ord medan Bibeln är skriven av människor som av den gud de tror på dessutom inte anses vara ofelbara. Det finns alltså stora teologiska skillnader mellan dessa två böcker. Det gäller också den vikt man ska tillskriva dem och hur de ska tolkas och behandlas.

Jag ska besvara frågan om hur jag ser på muslimer och om alla muslimer är likadana. Jag talar allt som oftast inte om muslimer utan jag talar om islam som ideologi, precis som jag talar om nationalsocialismen som ideologi eller kommunismen som ideologi eller vad det nu kan vara. När man talar om terroråd, som detta trots allt handlar om, måste man inse att precis som andra brott i historien har drivits av ideologier drivs även de händelser som äger rum i Sverige, England, Spanien, New York, runt om i världen, av en ideologi. Det var det jag vände mig mot i det tidigare anförandet, och i andra anföranden, alltså oviljan att inse att de drivs av en ideologi, i det här fallet av islam. Det är det enda jag vill ska komma upp till debatt i Sverige, och det hoppas jag verkligen att det gör inom kort för att inte förvärpa situationen ytterligare.

Anf. 51 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik:

Fru talman! Jag vill vara tydlig med att alla extremistiska grenar, oavsett om de är religiösa, ideologiska, separatistiska eller etniska, är ett hot mot det öppna, demokratiska samhället, och det förenar dem. Vänsterextrema grupper, islamistiska extremister, högerextrema grupper är alla förenade i ett hot mot det öppna, demokratiska samhället. Vi måste stå emot dem, men vi får inte göra de små, isolerade grupperna starkare än vad de egentligen är genom att sätta likhetstecken mellan de små extremistgrupperna och det stora kollektivet som sådant. Alla är olika inom religionen islam.

Med detta, fru talman, sätter jag punkt för diskussionen.

Anf. 52 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Jag tänkte ägna dessa minuter åt Riksrevisionens rapport beträffande inställda huvudförhandlingar i brottmål.

Att nästan var fjärde huvudförhandling i brottmål i landets tingsrätter ställs in är naturligtvis inte acceptabelt. Det är ett problem som inte enbart kostar oerhört mycket pengar utan också leder till att tiden mellan brott och huvudförhandling blir lång, vilket leder till sämre minnesbilder.

Den utdragna processen är också fruktansvärd för brottsoffret som under denna tid har svårt att gå vidare. Utdragna processer minskar också allmänhetens förtroende för rättsväsendet.

Enligt rapporten är detta tyvärr inte något nytt fenomen. Det har funnits de senaste 15 åren, något som alliansregeringen har uppmärksammat och tagit på allvar. Under den föregående mandatperioden genomfördes reformen En modernare rättegång, vilket möjliggjorde att vittnesförhör numera kan ske via videolänk, även om detta inte alltid är önskvärt. Bara för några veckor sedan antog riksdagen en ny lag om delgivning, en lag som tillåter auktoriserade delgivningsföretag, större möjlighet att an-

vända elektronisk kommunikation och framför allt att ett större ansvar tas av parterna att bevaka handlingar som domstolen och andra myndigheter skickar i pågående mål och ärenden.

Detta är något som domstolarna länge har efterfrågat och som man tror kommer att resultera i att betydligt färre förhandlingar ställs in. Om detta är tillräckligt eller inte vet vi inte i dag.

Att myndigheterna sinsemellan samarbetar bättre och att finna strukturella lösningar för att förhindra inställda förhandlingar går säkert. Men enligt rapporten uppger både domare och domstolschefer att gällande lagstiftning trots allt medger olika åtgärder för att i möjligaste mån undvika att inställa förhandlingar. Frågan är om möjligheterna används i den utsträckning som lagen och ramarna medger.

Fru talman! Jag tänker inte minst på resonemanget beträffande dömande i utevaro. I dag är det i Sverige möjligt att döma i utevaro när påföljden maximalt kan bli tre månaders fängelse. I Riksrevisionens rapport framgår det att mindre erfarna domare kan tänkas vara mindre benägna att använda sig av den möjligheten. I dag är det inte praxis att använda sig av den möjligheten.

Jag kan nog tycka att ett sådant steg vore i rätt riktning. Det är inte okej för en tilltalad att helt enkelt inte dyka upp. Kostnaderna för skattebetalarna, långa handläggningstider som leder till minskat förtroende för rättsväsendet och lidande för brottsoffret är för höga kostnader att betala.

Regeringen har nu också tillsatt en utredning som ska se över brottmålsprocessen och redovisa arbetet i september 2012. Det är ett tag till dess, och därför är det så viktigt att i den närmaste framtiden använda de möjligheter som faktiskt finns.

Utredaren har fått direktiv om att överväga hur risken för inställda förhandlingar kan minskas. Här ingår att titta på hur den tilltalade och andra som delgetts kallelse till förhandling faktiskt kommer till förhandlingen.

Utredaren har vidare fått uppdraget att eventuellt utvidga möjligheten att avgöra ett brottmål i den tilltalades utevaro, exempelvis att kunna döma i utevaro när fängelsestraffet kan bli maximalt sex månader i stället för dagens tre månader. I flera andra europeiska länder använder man sig redan av den möjligheten. De lagmän och domare jag har träffat menar att det skulle vara fullt möjligt även i Sverige utan att rättssäkerheten sätts ur spel.

För egen del, fru talman, ser jag fram emot de förslag som utredaren kommer fram till. Innan dess kan jag inte nog understryka vikten av ett bra samarbete myndigheter emellan, att i hög grad ta vara på möjligheten att döma i utevaro och att den nya delgivningslagen får önskad effekt. Inställda förhandlingar i brottmål måste minimeras, inte minst för brottsoffrens skull och för tilltron till rättsväsendet.

Anf. 53 PATRICK RESLOW (M):

Fru talman! Den grova organiserade brottsligheten har blivit ett allt större problem för det svenska rättsväsendet. Utmärkande för denna brottslighet är att den ofta är gränsöverskridande, välorganiserad och leds av en grupp kriminella som inte alltid själva utför de faktiska kriminella gärningarna. Narkotikabrott, rån, grova stölder, vapensmuggling och

människohandel är några av de brottstyper som den organiserade brottsligheten inriktar sin verksamhet mot.

De brottsbekämpande myndigheterna ställs inför helt nya utmaningar i den värld av öppenhet och gränslöshet som präglar inte minst Europa. Det traditionella polisarbetet måste i allt större utsträckning kompletteras med avancerad spaning, underrättelseinhämtning samt internationellt polissamarbete.

I början av förra mandatperioden tog alliansregeringen initiativ till en nationell mobilisering för att bekämpa just den grova organiserade brottsligheten. Denna satsning har inneburit att det nu finns 200 poliser vid nio särskilda aktionsgrupper som enbart arbetar med denna uppgift. Det har också skapats åtta regionala underrättelsecentrum och ett nationellt underrättelsecentrum för utbyte av information. Verksamheten har således samlats i en tydlig organisation, vilket är en nödvändig förutsättning för att effektivt kunna bekämpa den organiserade brottsligheten.

Ett sådant regionalt centrum är placerat i min egen valkrets, Malmö. Malmö är en starkt segregerad stad med hög arbetslöshet i vissa områden. Men det är också en stad som med sin närhet till kontinenten är särskilt utsatt för grov organiserad brottslighet. Under senare år har den organiserade handeln med narkotika, vapen och människor ökat påtagligt i Malmö. Narkotika är vanligt förekommande i skolorna, och det finns nu en tendens till att även vapen tränger sig in i skolvärlden.

Dessa signaler måste tas på yttersta allvar. En redan segregerad stad tenderar att bli än mer segregerad. Just närheten till kontinenten gör också att det är av yttersta vikt att förstärka samarbetet med andra länder för att förhindra de här tendenserna och att också förstärka samarbetet med andra länders myndigheter. Inte minst gäller detta det omedelbara närområdet, det vill säga Danmark, Tyskland, Polen och Baltikum.

I Malmö har vi också upplevt hur den grova organiserade brottsligheten tenderar att bryta sig loss från att vara interna uppgörelser mellan kriminella gäng till att faktiskt drabba, eller riskera att drabba, oskyldiga civila. Jag tänker främst på de avrättningar som ägt rum i folksamlingar på öppen gata, på ljusan dag, mitt i centrala Malmö. Följden av detta är att det skapas en otrygghetskänsla bland medborgarna, vilket också innebär en stark begränsning av den personliga friheten. Det här är en allvarlig utveckling.

Ett särskilt allvarligt problem med den organiserade brottsligheten är rekryteringen av medlemmar till kriminella gäng. I Malmö finns flera exempel på hur kriminella gäng rekryterar nya medlemmar på skolorna, oftast minderåriga och därmed inte straffmyndiga, som kan utföra brottsliga handlingar. För dessa nyrekryterade, unga medlemmar är risken för att fastna i en kriminell livsstil synnerligen allvarlig och överhängande, allt medan de verkliga hjärnorna bakom brotten gömmer sig.

Det är viktigt att dessa kriminella grupperingar bryts upp och att nyetableringen stoppas. Detta har också varit huvudföremålet i utredningen *Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp* (SOU 2010:15). Det är bra att alliansregeringen lägger fokus på denna viktiga uppgift.

Fru talman! En av de främsta drivkrafterna för den grova organiserade brottsligheten är ekonomisk vinning. Inte minst för narkotikabrotten är detta karaktäristiskt. Det är därför positivt att alliansregeringen beslu-

tat tillsätta en utredning som ska se över bland annat kriminaliseringen av penningtvätt. Om möjligheterna att tjäna pengar försvåras är det också troligt att verksamheten inte anses vara tillräckligt attraktiv.

Om arbetet med att bekämpa den grova organiserade brottsligheten ska lyckas fullt ut krävs emellertid också nya regler för inhämtning av information. Alliansregeringen har därför aviserat en utredning av just en förenkling och förbättring av möjligheten för myndigheter att effektivt utbyta information.

I viss utsträckning har området redan reformerats. I den nya polis-datalag som träder i kraft i mars 2012 ges polisen möjligheter att trots sekretess lämna ut vissa uppgifter till andra brottsbekämpande myndigheter. Liknande möjligheter finns för Tullverket. Det är därför bra att alliansregeringen nu även ser över andra brottsbekämpande myndigheters möjligheter att avge och erhålla information.

Fru talman! Jag instämmer härmed i tidigare anförda yrkanden om bifall till reservation 1 samt bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 54 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Vi står här i dag för att debattera det som brukar kallas för samhällets ryggrad. Det är en ryggrad som under 90-talets slut och 00-talets början har varit illa krökt och kuvad under hård belastning. Uteblivna satsningar gjorde att allt färre i rättskedjan hade att lösa och bekämpa allt fler brott.

Väldigt mycket har dock hänt de senaste fyra åren, och det finns anledning att tala om ett paradigmskifte i svensk rättspolitik, framför allt när det gäller synen på rättsväsendets betydelse.

Fru talman! Det brukar heta rak i ryggen som en fura. Frågan är om vi inte kommer att läsa rak i ryggen som en ask när vi tittar tillbaka i historieböckerna.

Alliansen har satsat på bred front över hela rättskedjan i en omfattning som saknar motstycke i svensk modern historia. Ett gott rättsväsen, fru talman, statueras dock inte bara av en stor budgettram utan också av effektivitet i rättskedjan.

Signifikativt för en effektiv rättskedja är korta handläggningstider och en hög uppklarandegrad av brottslighet. En förutsättning för att detta ska kunna ske är en god balans och medelsfördelning mellan de olika brottsbekämpande myndigheterna. En av de viktigaste pusselbitarna i detta avseende har varit Alliansens kraftfulla satsning på att öka antalet poliser. Vi har nu nått 20 000 poliser, vilket är 3 000 fler än för fyra år sedan.

Jag är själv uppvuxen i Borlänge. Det är en stad som på ett mycket tydligt och konkret sätt fått erfara Socialdemokraternas bristande satsningar på polisiära resurser. Oskyldiga människor fick sätta livet till när gatuvåldet ökade och Borlänge blev en populär samlingsplats för kriminella gäng och grupperingar. I Borlänge, som på så många andra platser runt om i Sverige, uppstod dessa gäng i avsaknad av en tydlig reaktion från samhället när unga människor lockades in i kriminalitet.

Anledningen till att jag lyfter fram detta exempel är att den beskrivna situationen är symtomatisk för ett samhälle som inte tidigt reagerar mot ungdomar som hamnar snett och bryter mot våra gemensamma normer. En ung människas kriminella bana löper stor risk att accelerera om man inte tydligt möts av en tidig reaktion.

En av grundförutsättningarna för att bryta denna trend har varit just Alliansens satsningar på polisväsendet. Det här är en satsning som en samlad opposition nu vill montera ned. Motiven för detta får anses som ganska luddiga, möjligen med undantag för att det som är tydligt är att deras sparförslag totalt saknar underbyggnad. Ett sparbetning på den första instansen i rättskedjan kommer ovillkorligen att leda till att vi får ökade handläggningstider och förseningar i hela rättskedjan.

Fru talman! Vägvalet i denna del är i allt väsentligt tydligt. Oppositionen vill tillbaka till 2006. Vi fortsätter framåt.
(forts. 17 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.22 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 15.30 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.30.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 9 december

SfU2 Utgiftsområde 8 Migration

Punkt 1 (Anslag under utgiftsområde 8 Migration)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)

Votering:

280 för utskottet

20 för res. 1

6 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 101 M, 23 MP, 19 FP, 22 C, 8 V, 10 KD

För res. 1: 1 M, 19 SD

Avstod: 1 S, 5 V

Frånvarande: 14 S, 5 M, 2 MP, 5 FP, 1 C, 1 SD, 6 V, 9 KD

Kent Härstedt (S) var frånvarande men markerades ha röstat ja.

Gunnar Andrén och Ulf Nilsson (båda FP) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Ulla Andersson (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Susanna Haby (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 6 (Eget boende m.m.)

1. utskottet
2. res. 6 (S)

Votering:

182 för utskottet
105 för res. 6
31 avstod
31 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 103 M, 21 FP, 22 C, 18 SD, 17 KD

För res. 6: 104 S, 1 V

Avstod: 18 MP, 13 V

Frånvarande: 7 S, 4 M, 7 MP, 3 FP, 1 C, 2 SD, 5 V, 2 KD

Kent Härstedt (S) var frånvarande men markerades ha röstat ja.

Helena Leander (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Ulf Nilsson (FP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 7 (Hälsa- och sjukvård för asylsökande m.fl.)

1. utskottet
2. res. 9 (MP, V)
3. res. 10 (SD)

Förberedande votering:

43 för res. 9

19 för res. 10

265 avstod

22 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Huvudvotering:

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 9 (Skola för asylsökande barn m.fl.)

1. utskottet
2. res. 12 (S, MP, V)
3. res. 13 (SD)

Förberedande votering:

144 för res. 12

19 för res. 13

163 avstod

23 frånvarande

Kammaren biträdde res. 12.

Åsa Lindestam (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

164 för utskottet

146 för res. 12

17 avstod

22 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 103 M, 22 FP, 22 C, 17 KD
För res. 12: 106 S, 23 MP, 17 V
Avstod: 17 SD
Frånvarande: 6 S, 4 M, 2 MP, 2 FP, 1 C, 3 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 11 (Ensamkommande barn)

1. utskottet
2. res. 16 (S, MP, V)

Votering:

182 för utskottet

146 för res. 16

1 avstod

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 101 M, 22 FP, 22 C, 19 SD, 17 KD

För res. 16: 105 S, 24 MP, 17 V

Avstod: 1 M

Frånvarande: 6 S, 5 M, 1 MP, 2 FP, 1 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 15 (Offentligt biträde)

1. utskottet
2. res. 20 (MP, V)

Votering:

283 för utskottet

41 för res. 20

4 avstod

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 103 M, 22 FP, 22 C, 18 SD, 16 KD

För res. 20: 24 MP, 17 V

Avstod: 3 S, 1 SD

Frånvarande: 7 S, 4 M, 1 MP, 2 FP, 1 C, 1 SD, 2 V, 3 KD

Johan Andersson och Anna-Lena Sörenson (båda S) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 16 (Ändrad användning av resurser för avvisningar och utvisningar)

1. utskottet
2. res. 21 (MP, V)

Votering:

288 för utskottet

41 för res. 21

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 102 M, 22 FP, 22 C, 19 SD, 17 KD

För res. 21: 24 MP, 17 V

Frånvarande: 6 S, 5 M, 1 MP, 2 FP, 1 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Tullverkets resursanvändning och verksamhet)

1. utskottet

2. res. (S)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

SkU12 Nya mervärdesskatteregler om förändrade krav för viss import av varor

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU16 Vissa tekniska mervärdesskattefrågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 december

AU1 Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Punkt 1 (Regeringens skrivelse om integration)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V)

Votering:

208 för utskottet

122 för res. 1

19 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 103 M, 24 MP, 22 FP, 22 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 105 S, 17 V

Frånvarande: 6 S, 4 M, 1 MP, 2 FP, 1 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 3 (Företagande för utlandsfödda)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

Votering:

208 för utskottet

105 för res. 2

16 avstod

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 103 M, 23 MP, 22 FP, 22 C, 19 SD, 1 V, 17 KD

För res. 2: 105 S

Avstod: 16 V

Frånvarande: 6 S, 4 M, 2 MP, 2 FP, 1 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 7 (Anslag på utgiftsområde 13 för 2011)

1. utskottet
2. res. 3 (SD)

Votering:

289 för utskottet

19 för res. 3

18 avstod

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 103 M, 24 MP, 22 FP, 22 C, 1 V, 17 KD

För res. 3: 19 SD

Avstod: 2 S, 16 V

Frånvarande: 10 S, 4 M, 1 MP, 2 FP, 1 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Billy Gustafsson (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Punkt 6 (Kvinnorörelsens roll)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

Votering:

309 för utskottet

17 för res. 4

1 avstod

22 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 102 M, 23 MP, 22 FP, 21 C, 18 SD, 17 KD

För res. 4: 17 V

Avstod: 1 SD

Frånvarande: 6 S, 5 M, 2 MP, 2 FP, 2 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 12 (Internationella överenskommelser om vad som avses med bistånd)

1. utskottet

2. res. 6 (MP, V)

Votering:

285 för utskottet

42 för res. 6

22 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 103 M, 22 FP, 22 C, 18 SD, 16 KD

För res. 6: 1 S, 24 MP, 17 V

Frånvarande: 7 S, 4 M, 1 MP, 2 FP, 1 C, 2 SD, 2 V, 3 KD

Prot. 2010/11:34

14 december

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UFöU2 Svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen 2011

Punkt 1 (Det svenska bidraget efter 2011)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

293 för utskottet

17 för res. 1

18 avstod

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 105 S, 103 M, 24 MP, 22 FP, 22 C, 17 KD

För res. 1: 17 V

Avstod: 18 SD

Frånvarande: 7 S, 4 M, 1 MP, 2 FP, 1 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 3 (Sveriges roll i EU:s stridsgrupper)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

294 för utskottet

19 för res. 3

17 avstod

19 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 103 M, 24 MP, 22 FP, 22 C, 17 KD

För res. 3: 19 SD

Avstod: 17 V

Frånvarande: 6 S, 4 M, 1 MP, 2 FP, 1 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 4 (En nordisk stridsgrupp under nordiskt kommando)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

309 för utskottet

19 för res. 5

1 avstod

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 103 M, 24 MP, 22 FP, 22 C, 15 V, 17 KD

För res. 5: 19 SD

Avstod: 1 V

Frånvarande: 6 S, 4 M, 1 MP, 2 FP, 1 C, 1 SD, 3 V, 2 KD

Ulla Andersson (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Rättsväsendet

17 § (forts. från 14 §) Rättsväsendet (forts. JuU1)

Anf. 55 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Fru talman! I maj 2008 skrev jag i Svenska Dagbladet på typiskt uppfordrande ledarskribentvis att Riksrevisionen borde rycka ut och granska vad Brottsförebyggande rådet egentligen sysslar med.

Bakgrunden till min irritation var att Brå inte klarade att leverera ett begripligt svar på den raka frågan om ungdomsbrottsligheten hade ökat eller minskat. I stället hänvisade regeringens expertmyndighet i fråga om brottsstatistik till obegripliga datakällor och indikatorer som jag inte var människa att förstå mig på. Jag undrade om Bråcheferna själva fattade vad siffrorna innebar. Eller ville man, hemska tanke, dölja någon obehaglig sanning? För det minsta man kan begära av en statistikmyndighet är väl ändå att den kan presentera sin statistik på ett hyfsat begripligt sätt?

För mig föll det sig därför ganska naturligt att jag i en av mina första motioner som ny riksdagsledamot upprepade önskemålet om en översyn av Brottsförebyggande rådets verksamhet – ja, detta särskilt som regeringen, och riksdagen, nästa år vill plussa på Brås budget med ytterligare 6 miljoner kronor. Visst kan det tyckas vara en spottstyver jämfört med rättsväsendets budgettram på uppemot 37 miljarder nästa år. Men då ska man samtidigt komma ihåg att 6 miljoner mer till Brå faktiskt innebär en anslagsökning på nära 10 procent.

Fru talman! Skattebetalarna vill att Brottsförebyggande rådet ger sina uppdragsgivare valuta för pengarna, valuta i form av effektivare brottsförebyggande arbete inom polisen och bättre kunskaper om vilka polismetoder som fungerar och om hur brottsligheten på olika områden utvecklas över tid. Men är det verkligen så här? Ger Brå skattebetalarna valuta för pengarna? Nej, det anser inte riksrevisorerna heller.

I en granskningsrapport från den 3 november sågar Riksrevisionen polisens brottsförebyggande arbete på bred front. En tung orsak, som pekas ut, till att ambitionen med polisens arbete inte har uppnåtts är just Brå.

När regeringens egen expertmyndighet inte klarar att förse lagstiftare, poliser, forskare, journalister och beslutsfattare med ett korrekt och begripligt faktaunderlag så att vi kan analysera brottsligheten och dra rätt slutsatser om dess omfattning och vad som behöver göras från politiskt håll, bland annat, är det hög tid att reagera. Och det är precis vad regeringen har gjort. Det känns skönt för mig, som i många år har varit ganska kritisk på den här punkten, att kunna säga det.

Statskontoret har nyligen fått på sitt bord att till den 30 april granska om Brå tar sitt ansvar för sammanställning och analys av rättsstatistiken. Man ska också undersöka om statistikens kvalitet håller måttet och om den är lättillgänglig nog. Parallellt ska en utredare ta reda på hur rättsväsendets myndigheter värderar Brås arbete och vilket stöd Brå rent faktiskt är för rättsväsendet. Svar på bland annat denna fråga är utlovat till den 31 mars. Jag kan tycka att det är lite kort tid, men vi får väl se. Det går kanske vägen.

Fru talman! Jag konstaterar i dag att justitieutskottet delar min och Riksrevisionens uppfattning om behovet av en kartläggning av hur Brå sköter sitt uppdrag. Det gläder mig att min motion Ju224 om en översyn av Brottsförebyggande rådets verksamhet därmed är, som utskottet säger, i allt väsentligt tillgodosedd. Utan minsta spår av bitterhet yrkar jag därför avslag på min egen motion och bifall till utskottets förslag även i denna del.

Avslutningsvis konstaterar jag att Sverigedemokraterna som vanligt försöker skära pipor i vassen, denna gång genom att yrka bifall till min motion samtidigt som de föreslår en anslagsökning till Brå på 30 miljoner. Som så mycket annat i Sverigedemokraternas politik går inte heller den ekvationen ihop.

Anf. 56 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Jag var på väg ut genom dörren när jag hörde Sverigedemokraterna nämnas. Då kände jag mig lite tvungen att ta en replik.

Jo, vi ger en ganska kraftig höjning till Brottsförebyggande rådet, för vi vill utöka floran av statistik som kommer från Brottsförebyggande rådet, inte minst för att kartlägga den brottslighet som invandringen står för. De har redan gjort undersökningar på det här området som har bevisat det som vi säger om invandringen, att den står för en grov överrepresentation, speciellt när det gäller våldsbrottsligheten. Men vi vill utöka detta, så att man kan gå in i detaljer och titta på olika grupper, olika platser och så vidare. Vi menar att det krävs en anslagshöjning bland annat för det ändamålet.

Men det betyder inte att Brås verksamhet inte ska utvärderas. Man behöver kanske utvärdera den för att kolla, precis som Abrahamsson själv var inne på, att de inte undanhåller någonting. Ifall det är några oegentligheter ska de givetvis fram i ljuset. Jag ser det inte som konstigt att undersöka deras arbete och samtidigt höja anslagen. Att vi vill höja anslagen betyder bara att vi vill utöka floran när det gäller vad som ska göras. Sedan ska man tillsätta en utredning för att titta på hur de har gjort, detta för att kvaliteten i det de ska göra ska upprätthållas.

Det här hoppas jag besvarar Abrahamssons frågor omkring detta.

Anf. 57 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna får givetvis tycka vad de vill om vilken statistik de vill ha på bordet. Jag kan hålla med om att det är ett problem när brottsstatistiken inte speglar den verklighet som människor upplever. Det är liksom inga problem. Den debatten är gammal. Den hade vi långt innan Sverigedemokraterna fanns på kartan.

Men mitt problem är när ni använder min motion, där jag faktiskt kräver en granskning innan man förser Brå med mer pengar. Ni vill göra både och samtidigt. Det går inte. Det är inte logiskt.

Anf. 58 KENT EKEROTH (SD) replik:

Fru talman! Varför skulle det inte vara logiskt att utreda hur Brå har bedrivit sin verksamhet hittills? Vad är problemet med att utreda det och samtidigt ge nya ansvarsområden och ett fördjupat ansvarsområde till Brå? Så skulle det ha blivit om vi hade fått igenom det vi ville i budgeten, men det fick vi inte.

Det finns över huvud taget ingen motsättning i att ha en utökad kvantitet och en utökad kvalitet i det hela. Och är det någonting i den här undersökningen som skulle visa på att det finns oegentligheter eller dålig kvalitet i Brås verksamhet är det bra att man får reda på det. Då kan man åtgärda det. Det ena utesluter inte på något sätt det andra.

Anf. 59 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Fru talman! I min värld är det fel ordning. Jag vill gärna ha en vältrimmad organisation först, se att den duger. Då kan jag ta ställning till om den ska få fler uppgifter och i så fall om den behöver mer resurser. Men innan jag vet detta sparar jag på skattebetalarnas pengar.

Det är därför jag tycker att det är bra att regeringen nu har bestämt sig för att granska Brå ordentligt. Tiden är kanske i knappaste laget. Men sedan kan man då ta ställning till huruvida uppgifterna ska bli mer avancerade, men jag tycker att det är för tidigt att göra det nu.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Föredrogs
försvarskommitténs betänkande 2010/11:FöU1
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap 2011 (prop.
2010/11:1 delvis).

*Försvar och samhällets
krisberedskap 2011*

Anf. 60 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Nordisk stridsgrupp 2011 debatterades i måndags och beslutades om i dag. Afghanistanpolitiken kommer att debatteras på onsdag, och det är försvarsbudgeten i dag.

Riksdagen har beslutat att målet med det militära försvaret ska vara att enskilt och tillsammans med andra inom och utom landet försvara Sverige och främja vår säkerhet genom att

- hävda Sveriges suveränitet och värna suveräna rättigheter och nationella intressen,
- förebygga och hantera konflikter och krig samt
- skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Av detta följer att Försvarsmakten enskilt och tillsammans med andra myndigheter, länder och organisationer ska lösa följande uppgifter:

- Försvara Sverige och främja vår säkerhet genom insatser på vårt eget territorium, i närområdet och utanför närområdet.
- Upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet och i enlighet med internationell rätt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i områden utanför detta.
- Med befintlig förmåga och befintliga resurser bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov.

Insatsorganisationen ska utvecklas i enlighet med de krav på operativ förmåga som riksdagen har beslutat. Utskottet föreslår därför att riksdagen bifaller regeringens förslag i budgetpropositionen för 2011 om beredskapskredit, anslag, bemyndiganden och investeringsplaner. Sammanlagt föreslås anslag inom utgiftsområdet på 45,3 miljarder kronor.

Anslaget för Försvarsmaktens förbandsverksamhet är 21,2 miljarder kronor, anslaget för fredsfrämjande förbandsinsatser 2,3 miljarder kronor och anslaget för anskaffning av materiel 9,1 miljarder kronor. Beställningsbemyndigande för anskaffning av materiel är 44,8 miljarder kronor, och för vidmakthållande av materiel 15,1 miljarder kronor.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om anskaffning av materiel. Det gäller utveckling och uppgradering av JAS 39 C/D samt anskaffning av splitterskyddade bandvagnar och lätt torped.

Herr talman! Utskottet föreslår att motionerna avslås. Det finns en reservation och två särskilda yttranden i betänkandet.

Anf. 61 HÅKAN JUHOLT (S):

Herr talman! Dagens debatt om budgeten för försvar, säkerhetspolitik och vår samlade förmåga till krishantering inramas naturligtvis av allas vår oro efter lördagens terrordåd i centrala Stockholm.

Självklart är det en allvarlig händelse, men samtidigt är det viktigt att konstatera att internationell politisk och religiös terror inte på något sätt är någonting nytt – ej heller i vårt land. Just i år är det faktiskt precis 35 år sedan sprängningen av västtyska ambassaden, också det här i Stockholm om än ej på svensk mark utan på ambassadområdet.

Det som är nytt är dock att terrorns mål och motiv i dag är mer diffusa, och terrorn sker genom urskillningslöst, meningslöst och slumpmässigt dödande av civila. Terrorn vill skada och är ett hot mot vårt öppna samhälle, vår demokrati och mot de värden vi delar med andra. Därför är det också viktigt att vi här i kammaren och vi som företräder riksdagens partier inser och slår fast att det är just vårt öppna samhälle, vår demokrati och våra värden som är vårt effektivaste vapen mot terrorismen, alldeles oavsett vilka uttryck den sig än tar.

Vår debatt inramas dock också av insikten om de svåra uppgifter som Försvarsmakten, soldater, officerare och civila ställs inför i Afghanistan för att där, på vårt uppdrag, försvara människors rätt till människovärde. Också i denna debatt går därför våra tankar till de soldater som givit sitt liv för att uppfylla de beslut vi har tagit här i riksdagen. Dessa soldater är i krig 24 timmar om dygnet för den fred vi njuter av varje dag.

Den svenska försvarsmakten är på så sätt i krig, även om det var just för 35 år sedan, 1975, som Krigsmakten bytte namn till Försvarsmakten. Så kan det hänga ihop. Också detta visar betydelsen av att försvars- och säkerhetspolitiken är långsiktig och arbetas fram i bred politisk samsyn. Politiken ska förmå ligga steget före och därmed styra de självständiga myndigheterna och förmå dem att arbeta för gemensamma mål.

Låt mig därför, herr talman, mot denna bakgrund inleda med att uttrycka min uppskattning över det sätt på vilket utskottets vice ordförande och majoritetens företrädare Cecilia Widegren visat öppenhet, generositet och intresse för att lyssna in mitt partis åsikter under arbetet med detta betänkande. Det uppskattar jag, och det uppskattar Socialdemokraterna.

Det har bland annat resulterat i en bred samsyn i utskottet kring att regeringen redan nästa år ska komma tillbaka med en bättre redovisning av materielbudgeten och att regeringen inte heller får utnyttja den så kallade gummiparagrafen för inköp av ny materiel utan att först komma till riksdagen. Detta är två bra beslut som resultat av utskottets hantering av ärendet. Det stärker riksdagen, och det stärker insynen i en ofta svåröverskådlig budget. Jag hoppas att just denna anda fortsätter att präglade utskottets arbete under återstoden av mandatperioden.

Herr talman! Försvarsmaktens verksamhet och vår krishanteringsförmåga berör varje dag medborgare i vårt land. Ibland är det genom dramatiska nyheter som IT-attacker, influensaepidemier, stormar och bränder – eller helgens dramatiska terrordåd mitt i centrala Stockholm, alternativt dödandet av svenska soldater i krigets Afghanistan. Det är också genom en lång rad vardagliga kriser.

Det handlar om medborgares tilltro till riksdag, regering och myndigheter – tilltron till vår demokrati och att vårt land klarar också de svåra uppgifterna. Det första besöket det nyvalda utskottet gjorde var till myn-

digheten MSB, beredskapsmyndigheten som hanterar samhällets sårbarhet och säkerhet, för att diskutera ledning och krishantering.

Där framgick det klart och tydligt hur otydligt det är när det gäller ledning av kriser som berör flera samhällssektorer och verksamhetsområden. Det regeringen och statsrådet där har åstadkommit var sannerligen inte lugnande. I budgetpropositionen har dock regeringen den goda smaken att beskriva hur dåligt arbetet med den sektorsövergripande samverkan går.

Denna svaga politiska styrning innebär att stuprören består. Regeringen skriver långt ned i budgettexten: ”Brister finns i förmågan till sektorsövergripande samverkan, tillgänglighet till förstärkningsresurser och robusthet i de ordinarie verksamheterna.” Precis så är det, och förklaringen till att det är på det sättet är att detta inte är ett politiskt prioriterat område.

Det innebär att detta ointresse, denna prestige och ibland direkta inkompetens vid kriser och katastrofer kommer att drabba väldigt många medborgare. Redan under Fredrik Reinfeldts första år som statsminister lämnade Försvarsberedningen en rapport som slog fast nödvändiga förändringar när det gäller krishantering. ”Det återstår att skapa en funktion som har till uppgift att samordna myndigheternas insatser när frivillig samverkan inte är tillräcklig.”

Ledamöterna från riksdagens samtliga sju partier stod bakom denna viktiga slutsats, men ingenting har hänt under Sten Tolgfors mer än tre år som statsråd. Vidare konstaterade Försvarsberedningen under moderat ledning att ”det måste finnas kapacitet att snabbt hantera ofta motstridig information och komma till beslut. Allt detta behöver kunna ske inom minuter snarare än timmar.”

I rapporten, och dessförinnan också Tsunamikommissionen, slogs betydelsen fast av snabb, samlad och korrekt information till allmänheten vid kriser för att undvika ryktesspridning och onödig oro. Efter lördagens terroråd i Stockholm tog det hela 19 timmar innan statsministern informerade allmänheten. Det är en väldigt lång tid. Låt mig dock i detta sammanhang uttrycka min ärliga uppskattning över att försvarsministern inte ägnade sig åt spekulationer på Twitter och att inte heller justitieministern, jordbruksministern, infrastrukturministern eller övriga statsråd gjorde så.

Se det som ett löfte att vi socialdemokrater kommer att återkomma i frågan om samverkan och ledning vid kriser!

Vad som dock med full kraft prioriteras är att regeringen snabbt inför ett dyrt yrkesförsvar och en fortsatt avveckling av medborgarnas engagemang i olika frivilliga organisationer, oavsett om det är hemvärn, militära frivilligorganisationer, civilförsvarsförbund eller beredskapspolis.

Det blir en liten standbyberedd armé av väldigt unga yrkessoldater, av vilka de allra flesta kommer direkt från skolbanken. Det är det militära försvar som regeringen nu driver fram.

Det kommer säkert göra oss snabbare, så blir det nog, men det kommer att göra oss svagare. Det kommer att driva ut förmågor, det kommer att försämra vår uthållighet och därmed också vår flexibilitet.

En kostnadsexplosion väntar runt hörnet. FOI pekar på detta, de flesta i Högkvarteret talar om det, men statsrådet upprepar nästan likt Stikkan i

Jönssonligan att han har en plan och att han följer denna lysande plan. Inom några få år kommer vi att se hur det blir med det.

Och inte hänger det på något sätt på hotbilden mot vårt land hur armén utformas. Efter förslag från Försvarsberedningen, som också upprepar det i sin senaste säkerhetspolitiska rapport under moderat ledning, har såväl riksdag som regering ställt sig bakom slutsatsen: ”Ett enskilt väpnat angrepp direkt riktat mot Sverige är fortsatt osannolikt under överskådlig tid.”

Trots det utrustas inte bara flygvapnet och marinen, som traditionellt svarat för incidentberedskap och skyddet av territoriell integritet med stående soldater, utan även armén. Det talas högtidligt om omedelbar förmåga. Inte ens under kalla krigets mest kalla dagar ansågs detta behov föreligga, men nu anser regeringen att det gör det. Det är enligt vår mening både dyrt och fel. Planerad beredskap för olika markstridsförband, också för internationell snabbinsatsförmåga, vore betydligt mer motive-rad och kostnadseffektiv.

Herr talman! Jag vill avrunda med att peka på några småsaker. Inte blir det heller bättre av att den kompetens soldaterna har – de är rekryterade direkt från skolbänken – i huvudsak är skolelevens kompetens. Mer än 90 procent räknar man med ska rekryteras från skolbänken. 25 procent av arméns soldater ska vara heltidsanställda och 75 procent på kontrakt. Det har regeringen lovat och riksdagen beslutat.

Så sent som i förra veckan när försvarsutskottet besökte Högkvarteret fick vi ett annat besked: Så kommer det inte att bli. Andelen stående soldater måste vara högre om vi ska klara uppgiften, säger Försvarsmakten till utskottet.

Då är det naturligtvis viktigt att försvarsministern ger besked på den punkten. Hur kommer det att se ut 2014? Kommer riksdagens beslut att gälla, eller är Försvarsmaktens uppfattning korrekt?

Vi tror inte att vi får en bra försvarsmakt om unga oerfarna soldater värvas med häftig tv-reklam. Vi tror i stället på en långsiktigt hållbar personalförsörjning genom att hemvärnet och frivilligorganisationerna involveras i insatsorganisationens verksamhet och att detta lokala, meningsfulla engagemang med skarpa uppgifter blir en bredare och säkrare bas för rekryteringen av kontraktsanställda soldater. Endast så kan vi uppnå det riksdagen önskar, nämligen soldater med mer än endast soldatkompetens.

I vårt budgetförslag har vi, som majoritetens företrädare betonade, anslagit 2 miljarder mindre än regeringen. Det kan vi bland annat göra då vi har en modell för personalförsörjningen som gör att det blir billigare än med regeringens, och vi tycker inte att Sverige ska ta ramansvar för NBG 11.

Men åter står det klart att skillnaden i försvarspolitik mellan regeringen och oppositionen inte i första hand gäller ekonomin. Det handlar i stället om synen på hur krishantering ska förbättras, Försvarsmaktens personalförsörjning, synen på soldatens kompetens, det medborgerliga engagemanget i hemvärnet och frivilligorganisationer, insikten om att alla kriser sker lokalt i en kommun och att vår krishantering måste byggas underifrån, inte som ett elitistiskt nationellt experiment, och utgå från medborgarens vardag.

Det smala dyra militära försvar som nu växer fram blir den expeditionskår som inte minst Folkpartiet så länge längtat efter. Men det ökar inte vår säkerhet, och det är högst osannolikt om svenska folket står bakom detta dyra experiment.

Herr talman! Det är en spännande mandatperiod som ligger framför oss. Frukten ska skördas av den sådd som gjordes under den gångna mandatperioden. Priset ser ut att bli högt, oväntat högt.

Herr talman! Vi socialdemokrater, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har inlämnat ett särskilt yttrande där vi motiverar våra partiers ställningstagande.

(Applåder)

I detta anförande instämde Clas-Göran Carlsson, Roza Güclü Hedin, Åsa Lindestam, Eva Sonidsson och Anna-Lena Sörenson (alla S) samt Peter Rådberg (MP).

Anf. 62 PETER RÅDBERG (MP):

Herr talman! Jag vill hälsa försvarsminister Sten Tolgfors välkommen hit. Det är alltid trevligt när statsråd är med på debatt.

Det militära försvaret, Försvarsmakten och dess stödmyndigheter har under de senaste två decennierna genomgått en kraftig omstöpning. Nödvändiga men många gånger smärtsamma besparingar har gått hand i hand med utvecklandet av nya förmågor och ökad kvalitet.

Samtidigt har under den här tiden den internationella dimensionen gått från att vara en perifer sidouppgift till att bli en av huvuduppgifterna för det militära försvaret.

Oppositionens besparingar på 2 miljarder ska ses i ljuset av att det går att spara på försvaret, vilket Håkan Juholt var inne på, men under förutsättningen att man väljer rätt saker.

Utifrån Miljöpartiets syn är det inte rimligt att vi i dag lägger 25 procent av försvarsbudgeten på materiel. Den svenska egenutvecklingen av olika försvarsmateriel har minskat den operativa effekten, och den svenska försvarsförmågan har sjunkit drastiskt de senaste åren. Om detta var det en ganska bra debatt i Almedalen i somras. Vi var rätt överens om det i sak. Detta har fått till följd att svenska soldaters säkerhet påverkas negativt på grund av den ensidiga satsningen på dyra materialinköp.

Sverige har som alla vet övergett plikten i fredstid till förmån för frivilligheten. Det är något vi i Miljöpartiet tycker i grunden är positivt. Men ska man överge en hundraårig plikttag måste det nya regelverket vara på plats innan det gamla sänks i sjön. Tyvärr har inte så skett i det här fallet.

Regeringen har sjösatt ett nytt förslag om hur vi ska försörja Försvarsmakten med personal. Tyvärr kvarstår väsentliga delar innan vi kan vara helt nöjda.

Det finns internationella exempel där man har gått från plikt till yrkesarmé och som visat att de minst studiemotiverade människorna söker sig just till försvarsmakten. I dag har Sverige ett mycket gott anseende ute i världen för den höga kompetensen bland sina soldater, kvinnor som män. Om kvaliteten bland soldaterna sjunker kommer vi inte längre att kunna behålla samma försvar för Sverige eller delta i svåra internationella operationer. Med lägre kunskapsnivå bland våra soldater kommer vi

att få gå över från en organisation där soldaterna lär sig att tänka själva till en kommandoorganisation där soldaterna bara genomför order.

Frågan blir därför: Hur många av dagens unga är lockade av en sådan arbetsplats? Dagens ungdomar är skolade i att ifrågasätta och hitta egna lösningar på problemen, och det är i grunden positivt. De söker med andra ord personlig utveckling och är inte beredda att uppoffra sin tid till någonting som inte känns betydelsefullt.

Frågan till statsrådet är hur regeringen och Försvarsmakten ska möta dessa nya utmaningar?

I grunden handlar det om att Försvarsmakten måste få medborgarnas acceptans och förtroende. Får man inte det ligger man väldigt illa till. Försvarets trovärdighet och tydlighet måste öka. Regelverket kring anställdas skyldigheter och rättigheter måste vara glasklart om rekryteringsarna ska lyckas. Annars kommer varken personer eller företag att vilja ta risken att bidra med personal till bland annat internationella uppdrag.

Thomas Roléns utredning om personalförsörjningen är också inne på den linjen. Rolén pekar på den här svårigheten som vi står inför.

Det räcker inte bara med det. Parallellt med detta måste Försvarsmakten skapa egna nätverk, både lokalt och regionalt, för att kunna dra till sig soldater.

Kopplingen till försvaret är i dag tyvärr mycket låg. Nästa generations soldater kommer att bli den första generation som inte kommer att ha någon naturlig kontakt med sina föräldrar och farföräldrar som har gjort militärtjänsten. Plikten är borta, och man känner helt enkelt ingen som finns inom försvaret. Vi har dessutom väldigt få regementen kvar, och samhället och näringslivet är mindre intresserade över att skicka i väg sina anställda på olika uppdrag.

Nu säger Försvarsmakten med regeringens goda minne att man inte klarar att lösa det jag talar om, personalförsörjningen, på egen hand.

Detta är en samhällsreform som vi ska lösa tillsammans, säger Försvarsmakten och regeringen. Jag tycker att man ska stanna upp där en liten, liten stund. Visst finns det enskilda människor och företagsledare som är beredda att ställa upp och skicka ut soldater i försvaret och bidra. Men vem tar befälet när regeringen och Försvarsmakten säger att detta är en samhällsreform? Okej – men vem ska leda denna samhällsreform om inte regeringen, som ger tydliga order till Försvarsmakten? Jag tror att man kan hänga på det. Jag skulle gärna vilja ha en förklaring från statsrådet av hur han ser på denna fråga.

De utbildningar och de föredrag som vi har gått på är entydiga. Man säger: Hur ska vi kunna rekrytera människor till försvaret i morgon bitti? Jo, det är framför allt genom små och medelstora företag. Men är den som leder ett företag i dag beredd att skicka ut kanske en eller två personer, 5–15 procent av sin personal? Varför ska han eller hon göra det? Och vad händer om personen kommer hem skadad? Vem står för kostnaderna? Är det staten, Försvarsmakten eller företagaren själv som får stå för dem? Detta måste lösas. Det är det som måste vara absolut kristallklart för att vi ska få acceptans bland medborgarna när de ska vara med och bidra till Försvarsmakten.

I och med införandet av längre och tidsbegränsade anställningar för gruppbefäl, soldater och sjömän kommer behovet av att tjänstgöringen ger ett civilt meritvärde. Detta civila meritvärde tror jag är en viktig fak-

tor som man kan bära med sig om man ska ta risken – om man får kalla det så – eller gå in och hjälpa till att bygga upp svenskt försvar.

Jag vill ha ett civilt meritvärde både ur attraktivitetssynpunkt och för att reformen och anställningsformen ska få acceptans ute i samhället i stort. Den civila karriären måste ligga i fokus. Möjlighet till studier och fortbildning för den enskilde måste vara central när det gäller om man ska ta anställning eller inte.

Jag går nu över till ett annat kärt ämne – JAS. Att JAS är svårsålt är vi nog alla rätt överens om, oavsett om vi är positiva eller negativa till företeelsen. I Trollhättan, som jag kommer ifrån, blev Saab tvingat att pressa priset ordentligt för att företaget Saab inte skulle gå i konkurs. Det där känner vi alla till sedan ett litet tag tillbaka.

När regeringen skulle försöka marknadsföra JAS Gripen i Brasilien gjorde försvarsminister Sten Tolgfors precis som man gjorde i Trollhättan; han reade ut planet till halva priset. Sverige har erbjudit Brasilien att köpa JAS Gripen, alltså the Next Generation, för ungefär 500 miljoner kronor styck. Kostnaderna är dubbelt så höga. Vem står för denna kostnad om inte skattebetalarna? För samma summa pengar skulle vi kunna få 100 stycken JAS på C/D-nivå, om vi nu skulle välja det. Källor från Regeringskansliet säger att det är sannolikt att vi inte kommer att lyckas trots att regeringen gör ganska tuffa satsningar.

Inte nog med att vi har svårt att sälja JAS – Regeringskansliet och tillhörande myndigheter har också under denna tid haft ungefär 100 personer som har hjälpt Saab att försöka sälja planet. Ovanpå detta har regeringen skaffat sig en speciell myndighet som har till uppgift att sälja svensk krigsmateriel utomlands, den så kallade Försvarsexportmyndigheten. Snacka om uppbackning!

Det finns en mycket märklig formulering i våra papper. Regeringen talar om det fall att Brasilien eller annan nation väljer att gå vidare med förhandlingar om anskaffning av JAS 39 Gripen. Vilka är dessa andra nationer? Om inte Brasilien tar det är alltså regeringen glad om det kommer in en annan nation. En sådan text i ett regeringspapper tycker jag är oerhört märklig. Jag skulle vilja få en förklaring från statsrådet av vilka dessa andra nationer är.

ÖB har tillsatt en luftförsvarsberedning som har till uppgift att lägga fram ett förslag – jag tror att det är senast den 31 mars nästa år – om behovet av JAS i E/F-varianten. Det ryktas om ca 70 stycken E/F-plan. Det är exakt det som den tidigare Försvarsberedningen föreslog.

Samtidigt kan jag tycka att det är lite märkligt att regeringen inte har bifallit just en sådan motion som jag har skrivit om en parlamentarisk luftförsvarsutredning för att gå till botten med detta. Även Allan Widman från Folkpartiet har skrivit en sådan motion. Men här har tydligen ÖB själv, kanske på eget initiativ men säkert med regeringens goda minne, tillsatt en utredning.

Bara utvecklingskostnaden på detta beräknas till ungefär 10 miljarder kronor. Totalsumman för dessa 70 plan blir ungefär 45 miljarder. Till detta ska läggas kostnaden för dagens JAS-projekt som kommer att hålla fram till 2020. Det kommer att landa på ungefär 125 miljarder svenska kronor. Det blir, som vanligt när vi pratar JAS, fruktansvärt dyrt.

Huvudfrågan till försvarsministern är: Förutom de här kostnaderna – vilka är de operativa behoven för att helt enkelt skaffa ett sådant här nytt

plan i en E/F-variant? Jag har ställt frågan tidigare. Det står tydligt i regeringens papper att det ska finnas operativa behov och skäl innan man anskaffar vapensystem, oavsett vilket det är. Jag kan inte någonstans läsa mig fram till vilka dessa är. Frågan är om det finns en hotbild som har förändrats över tid eller om det är exportskäl som regeringen nu vill föra fram.

När vi pratar om E/F vill jag vara tydlig med att säga att vi pratar om ett helt nytt plan. Det är ny motor, det är ny radar, det är ny elektronik, flyttade landningsställ, ökad lastförmåga och så vidare. Detta är ett helt nytt plan, så kom inte och prata om att vi ska bygga om eller justera lite grann!

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga några ord om Nordic Battlegroup. När det gäller Nordic Battlegroup för 2011, som vi behandlade i går och som riksdagen nyss har voterat om, valde regeringen att i princip köra över riksdagen genom att inte låta den fatta beslutet. Jag säger precis som Håkan Juholt: Jag är glad att detta kommer upp till nästa gång. Det tackar jag utskottet för, och jag tycker att det är bra att det har blivit så.

Jag måste ändå säga några ord om Riksrevisionens kommentar, som var otroligt hård. När man gick ut 2008 saknade soldaterna viktig materiel. De hade inte tillräcklig utbildning när beredskapen drogs i gång. Styrkan var inte samövad. Riksrevisionen ifrågasätter – och detta är den grövsta anklagelsen mot regeringen – att soldaterna hade förutsättningar att klara de uppgifter de var satta att göra. Detta är inte mina ord, utan det är Riksrevisionen som säger detta.

Riksrevisionen konstaterar vidare att varken Försvarsmakten eller regeringen hade definierat någon bortre gräns. Hur stor ska styrkan vara? I praktiken kunde den egentligen vara hur stor som helst. Detta slutade som vi vet med att styrkan växte med 100 procent, från 1 100 till ungefär 2 350 soldater. Kostnaden steg från 1 miljard till 4 miljarder kronor! Vad gör Sten Tolgfors då? Jo, han skyller på Socialdemokraterna och den förra regeringen. Det är helt obegripligt.

När vi sedan ställde frågor till Riksrevisionen när de väl kom till utskottet ville vi ha reda på vem som fattade beslutet. Riksrevisionen sade då att det inte finns ett enda protokoll någonstans som visar vem som har fattat beslutet om en ökning från 1 till 4 miljarder. Vi var naturligtvis väldigt intresserade av att se detta. Riksrevisionen kunde alltså inte hitta någon person som var ansvarig för detta. Vi pratar då om att det egentligen går på löpande räkning. Det är också ofattbart att inte vi i riksdagen kan få någon feedback och få se hur det hela har gått till.

Vi som var med 2008 vet var de så kallade svarta hålen kom till. Nu har vi fått svar på detta. År 2008 fick vi ett så kallat svart hål i Försvarsmaktens budget. En stor del av detta är det som jag nyss har pratat om.

Herr talman! Jag ber så hemskt mycket om ursäkt för att jag har dragit över talartiden, för det inser jag att jag har gjort. Jag hänvisar till det särskilda yttrande som vi har.

I detta anförande instämde Roza Güclü Hedin, Håkan Juholt och Anna-Lena Sörenson (alla S).

Anf. 63 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till vår reservation på punkt 2. Regeringen föreslog 43,5 miljarder till området för försvar och säkerhet. Den ramen antogs. Sverigedemokraterna föreslog 1 miljard mer än regeringen och 3 miljarder mer än De rödgröna.

Vi anser att försvaret bör få höjda anslag. Försvarsanslagen har minskat med 40 procent sedan 1975. De var då 3,1 procent av bnp och är nu 1,2 procent av bnp. Det svenska försvaret har nedrustats ekonomiskt och organisatoriskt. Omställning och omorganisation har i sig krävt resurser.

Om vi en dag måste upprusta försvaret kan det ta sin tid. Omställningar av invasionsförsvar tar tid. Det har sagt att Sveriges försvar först på 60-talet var berett att stå emot Nazityskland.

Hotbilder förändras snabbt i vår omvärld. Större förändringar är många gånger omöjliga att förutse. Sovjetunionens sönderfall överraskade många. Hur är det med Kina om fem till tio år? Är det en nybliven demokrati eller en framgångsrik diktatur med offensiv utrikespolitik? Vi kan inte veta, bara gissa.

Den aktuella hotbilden påverkar alla partiers budgetanslag, även Sverigedemokraternas. Vi anser dock att det måste finnas en grund, ett existensförsvar. Det ger beredskap för snabbt ändrade hotbilder. Om vi ska hävda vår existens mot hot och påtryckningar och om vårt självbestämmande står på spel, hinner vi med dagens svenska försvar ställa om försvaret till ett invasionsförsvar?

Vi tror att existensförsvaret är beroende av förrädsställt materiel, av en stark allmän försvarsmedvetenhet och av stora och väl motiverade numerärer som är möjliga att mobilisera.

Största problemet är dock inte detaljerna i det svenska försvaret utan den felaktiga inriktningen. Det är vår bestämda uppfattning att det svenska försvaret primärt ska ha inriktningen att försvara svenskt territorium.

Det finns gamla kloka talesätt som fortfarande äger sin giltighet: Varje land har en armé, sin egen eller någon annans.

Vems armé har vi om det är EU som har rätt att skicka den för insats? Vems armé har vi om den inte är tränad och förberedd att primärt försvara svensk mark och svenskt vatten och luftrum utan är tränad för att flygas ut?

Den politiska majoriteten tycks inte vilja att hela Sverige ska kunna försvaras. I stället är den svenska militären i realiteten inriktad på att kunna ställa upp mindre expeditionsstyrkor för uppdrag på fjärran slagfält.

För att illustrera resonemanget vill jag hänvisa till insatser som i dag tar upp en väsentlig del av försvarets resurser, nämligen den nordiska stridsgruppen och insatsen i Afghanistan.

Herr talman! Personalförsörjningen i det svenska försvaret lämnar en del övrigt att önska. Försvarets hållning i personalfrågor förtjänar att kritiseras på några punkter. Enligt Totalförsvarets forskningsinstitut finns det en klar risk för att det system det har fattats beslut om kan spränga budgeten med miljardbelopp, vilket lägger ytterligare sten på börda för ett redan hårt prövat försvar.

Det finns dessutom anledning att befara att försvaret på sikt kommer att få problem att dra till sig soldater med rätt inställning och tillräckligt

med soldater med det nya systemet. Löner som inte betalas ut och personal som avtvingas löften att skriva på avtal innan färdiga villkor finns, är det något som borgar för att försvaret ska vara en tilltalande arbetsplats? Jag tvivlar på det, herr talman.

Svensk vapenindustri har en stolt och framgångsrik historia. Svensk vapenindustri har gett upphov till många spin-off-effekter till nytta för samhällsekonomin. När vi tappat självförtroendet och inte längre satsar på egenutveckling som förr försvinner dessa spin-off-effekter.

Sverige köper vapensystem på marknaden, det billigaste eller, som jargongen är, försvaret köper från hyllan. Därmed gör vi oss beroende. Tack och lov har vi JAS 39 Gripen i uppgraderade versioner och svenska ubåtar.

Det är viktigt att svenska försvarsanslag gör nytta i svensk försvarsindustri. Andra länder gynnar sin.

På längre sikt när vi kan räkna hem tillräckliga resurser bör allmän värnplikt återinföras. Det är knappast troligt att Sverige med en yrkesarmé kan få fram de soldatvolymerna som krävs för att försvara hela landet. Erfarenheter har också visat att en konsekvent genomförd värnplikt i grunden är positiv för försvarsviljan och medvetandet om vikten av ett starkt försvar.

Herr talman! Vi är inte motståndare till internationellt samarbete. Vi kan framför allt tänka oss ett försvarssamarbete baserat på nordiskt samarbete. Ett sådant samarbete ligger väl i linje med de traditioner av nordiskt samarbete och nordisk solidaritet mellan brödrafolk som har hundratal år på nacken och skulle inte som regeringens förslag innebära en gradvis anpassning till EU. Det är Sverigedemokraternas ambition att på lång sikt bygga upp ett sådant nordiskt samarbete.

Vi Sverigedemokrater vill återuppbygga det svenska försvaret. Det görs inte i handvändning givet de decennier av styvmoderlig behandling som riksdagen utsatt försvaret för. Vi vill återuppbygga invasionsförsvaret. Vi vill stärka frivilligförsvaret. Vi vill att hela Sverige ska kunna försvaras. Därigenom stärker vi också försvarsviljan hos den svenska befolkningen.

Anf. 64 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Det var som att backa till 60-talet när jag hörde dig tala, Mikael Jansson. Du säger att ni ska försvara Sverige, men finns det någon i kammaren som inte vill försvara Sverige? Vi ska försvara Sverige här, och vi ska vara ute. Vi lever år 2010. Naturligtvis ska vi försvara Sverige. Det är bara att läsa regeringens proposition, och de flesta partierna har denna uppfattning. Jag förstår inte resonemanget.

I går kunde vi höra Mikael Jansson tala om stående förband. Jag frågade men fick inget svar på vad Sverigedemokraterna har för budgettram. Vi lägger 44 miljarder kronor på det svenska försvaret. Med er politik pratar vi 20–25 miljarder till.

Vilken hotbild är det Mikael Jansson tar fram? Du talar om Kina. Är det ett angrepp från Kina som väntas? När du talar om att vi bara ska försvara Sverige och avstå från allt annat måste du definiera vilken typ av hotbild du ser.

Anf. 65 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det var en rad frågor. Det här med stående förband för internationella insatser är på sikt. I vår budgetmotion lade vi 1 miljard extra jämfört med regeringen. Det ska inte räcka till att sätta upp ett stående förband, utan det är en ambitionsnivå och en vision.

I vår reservation och vårt yttrande talar vi om att det är möjligt att på sikt samla det internationella åtagandet i en trupp. Vi vill inte utöka antalet soldater i internationella uppdrag. Nu har vi soldater på flera olika håll.

Vi är positivt inställda till att ta ett nordiskt grepp på detta och att inbjuda nordiska grannländer att verka gemensamt. Det är vår ambition.

Jag kan inte bedöma vilka hotbilder framtiden för med sig. Kan någon annan det? Vi tror att det måste finnas ett existensförsvar, en viss grund.

Vi vill behålla den svenska nationen. Med utvecklingen inom EU kommer den svenska nationen att upplösas fullständigt, även på detta område. På 60-talet fanns en svensk nation, och det vill vi ha även i framtiden. Att vi skulle vara gammalmodiga får stå för dig.

Anf. 66 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag förstår ingenting. Vadå behålla en svensk nation? Ni har en massa ambitionsnivåer, Mikael Jansson, men ni vill inte ta del av de internationella åtaganden som görs för att skapa fred i världen.

Miljöpartiet är skeptiskt till Afghanistan, och vi skulle vilja förlägga fler insatser i Afrika. Vi har kanske olika parametrar på var vi vill lägga de internationella insatserna, men vi vill inte, som du i princip säger, Mikael Jansson, ta hem dem för att försvara Sverige när det inte finns någon hotbild. Din politik går inte ihop.

Vi måste försvara Sverige genom att också vara ute och skapa demokratier och säkerhet på andra platser. Vi kan diskutera hur vi ska göra det och var, men det måste vara själva utgångspunkten i diskussionen. Du vänder på detta 180 grader, Mikael Jansson, och vill ta hem dem. Men när jag frågar ser du ingen hotbild, de stående förbanden är på sikt och så vidare.

Jag får inte ihop din politik, Mikael Jansson.

Anf. 67 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Grunden är naturligtvis ökade anslag på sikt. Vi är inte emot internationella insatser. Sverige är ett välmående land med hög grad av trygghet. Vi tycker att det är vår plikt att hjälpa till på andra ställen. Men Sverige är också ett litet land och vi får samla vår insats på färre områden, anser vi. Visst är det en plikt att hjälpa till när det är kriser i världen.

Vi tycker att insatsen i Afghanistan måste få ett slut. Om den blir permanentad är den inte trovärdig. Då kanske den skapar mer konflikt än den löser. Vi tycker att den insatsen måste avslutas och vägas mot eventuella andra insatser.

Anf. 68 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Debatten gäller utgiftsområde 6, Försvar och samhällets krisberedskap 2011. Jag ställer mig bakom det gemensamma särskilda yttrandet från oss, Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Herr talman! Vi i den rödgröna oppositionen har lämnat in en flerpartimotion, en budgetmotion, *För hela Sverige*, där vi lägger fram vårt förslag till statsbudget för 2011. Vårt förslag måste ses som en helhet – det har vi beskrivit förut – även om vi i debatten i dag ska lyfta fram just försvarspolitiken. I motionen har vi redovisat hur vi egentligen vill ha utgifterna fördelade, inte minst på utgiftsområde 6. Jag ska ta upp några viktiga saker här.

Det rödgröna budgetförslaget i sin helhet är präglad av ambitionen att skapa utrymme för reformer. Det är oerhört viktigt. Vi vill vara varssamma med skattesänkningar för att ge utrymme för en gemensamt uppbyggd välfärd som når alla. Vi är också angelägna att skapa rättvisa så att inga medborgare får betala notan för några andras välfärd. Det är också något grundläggande för Vänsterpartiet. Vi menar att så inte är fallet med Alliansens budgetförslag och politik. Med detta sagt går jag in på utgiftsområde 6.

Herr talman! Just nu genomgår Försvarsmakten den kanske största förändringen i modern tid. Vi lämnar värnpliktsförsvaret och övergår till en yrkesarmé. Vi i Vänsterpartiet är mycket tveksamma till denna förändring av många orsaker, inte minst osäkerheten när det gäller kostnaderna för denna förändring. När FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut, presenterade siffror i mitten av november som visar att yrkesarmén blir dyrare än vad som beräknats – ungefär 1 ½ miljard dyrare – bekräftades våra farhågor. Dessa kostnader är svåra att spåra i regeringens budget. Man har inte tagit med dem i beräkningen. Jag tror att man blev tagen på sängen när siffrorna kom. Hur regeringen löser det problemet blir intressant att se. Jag tror att de får svårt att hitta pengarna när det bär i väg.

Även om det för tillfället är överspelat kommer vi i Vänsterpartiet att arbeta för ett återinförande av ett värnpliktssystem av många anledningar, bland annat för att det är både billigare och bättre än yrkesarmén, som vi ser det. Just personalförsörjningen är ett av de områden som kan visa sig svårt att beräkna. Än så länge finns ett antal färdigutbildade värnpliktiga årskullar att locka in i försvaret, men i systemet finns så många osäkerheter att vi frågar oss om det kommer att hålla ekonomiskt. Det återstår att se. Det här kommer att tunnas ut över tid så att det blir svårare och svårare att hitta en bra grund att stå på när det gäller personalförsörjning.

Vi har också stora frågetecken för kostnaderna för Nordic Battlegroup, den nordiska stridsgruppen. I den revisionsrapport vi fick om Nordic Battlegroup 2008 redovisas en ökad kostnad med 3 miljarder – från 1 till 4 miljarder. Hur dyr Nordic Battlegroup 2011 blir vet vi inte i dag. Det får facit visa om ett år. Regeringens planer på omfördelning inom budgeten kommer naturligtvis att drabba andra delar av försvaret. I det fall stridsgruppen blir utkommenderad kommer det att kosta. Det blir en rejäl press på försvarsbudgeten och Försvarsmakten. Vi tycker att regeringen på ett bättre sätt borde ha redovisat hur dessa eventuella förändringar skulle se ut för att man skulle kunna ta ställning. Vänsterpartiet

är kritiskt till stridsgruppskonceptet över huvud taget, inte minst på grund av de kostnader som det medför.

Herr talman! Jag vill också lyfta fram de kostnader som uppstår genom Sveriges deltagande i kriget i Afghanistan. Den frågan kommer att debatteras i morgon, så jag tar bara upp det kort nu.

Vänsterpartiet har gett riksdagens utredningstjänst i uppdrag att försöka räkna ut den totala kostnaden för engagemanget i Afghanistan. Det innebär alla kostnader när det gäller planering, personal, materiel, transporter, administration med mera. Det besked vi har fått är att det inte går att redovisa hela kostnaden. Det går inte att få fram en slutsiffra för vad insatserna för Afghanistan kostar Sveriges försvar och svenska skattebetalare. Rutinerna för att redovisa det finns inte inom Försvarsmakten. Det tycker jag är beklämande och oroande och något som vi borde lyfta fram mer.

Med tanke på det långvariga engagemanget kan det bli dyrt för skattebetalarna, de som Alliansen säger sig värna så mycket. Vad det kommer att kosta i längden vet vi alltså inte. Jag tror att det kommer att bli väldigt kostsamt.

Herr talman! Eftersom det rödgröna budgetförslaget är en helhet har vi inga reservationer i detta betänkande. I det särskilda yttrandet redovisar vi vårt förslag till budget även på utgiftsområde 6. Vi menar att det går att ändra på en del av verksamheten och genomföra effektiviseringar så att besparingar kan göras. Vi sparar lite på förbandsverksamheten, men vi värnar där frivilligverksamheten, skyddsstyrkorna och arbetet med jämställdhet. Det finns också möjlighet att spara på materielsidan. Peter Rådberg var inne på det.

Sammanlagt sparar vi i det rödgröna förslaget 2 miljarder. Vi ser det som fullt möjligt och för närvarande också nödvändigt för att skapa utrymme för reformer i övriga delar av budgeten. Hur kommande års budgetar ser ut är svårt att sia om. Vi i Vänsterpartiet ser det kanske inte möjligt med så mycket mer besparingar i framtiden. Det får vi återkomma till. Försvarsinriktningen avgör. Vi kanske kommer tillbaka till det i vår och den vårproposition som då kommer från Vänsterpartiet för att redovisa de siffrorna.

Anf. 69 CECILIA WIDEGREN (M):

Herr talman! Jag vill först uttrycka min respekt och uppskattning för alla de soldater, officerare och civila som varje dag tjänstgör i olika insatser i vårt land eller runt om i världen. De gör ett fantastiskt jobb. Det uppmärksammas inte alltför ofta.

Jag vill också med anledning av den brottsutredning som pågår understryka vikten av ett öppet och fritt samhälle.

Herr talman! Riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret ska vara att enskilt eller tillsammans med andra inom och utom landet försvara Sverige och främja vår säkerhet. Det ska ske genom att hävda Sveriges suveränitet, förebygga konflikter eller krig och skydda vårt samhälle med stöd av civila myndigheter. Regeringen och riksdagen har, med underlag från Försvarsberedningen 2008, beslutat om ett mer användbart, mer tillgängligt och modernare försvar som ska vara mer effektivt i förhållande till de enskilda skattebetalarnas kronor som varje dag betalas till försvaret.

Prot. 2010/11:34
14 december

*Försvar och samhällets
krisberedskap 2011*

Det pågår en enormt stor reformering inom försvaret – kanske den största i modern tid. Den påverkar personalförsörjning, effektivisering, stödverksamheter, försvarsplanering, materielförsörjning, internationella insatser och nordiskt samarbete. Det är härligt att se att statsrådet är delaktig i den här budgetdebatten som kommer att fortsätta någon timme till.

Ekonomi är i balans i försvarsbudgeten. Det är ord som vi i den här församlingen kan ta i vår mun, men som många kolleger runt om i Europa och världen inte kan ta i sin mun. Tack vare att alliansregeringen under ett antal år har arbetat aktivt med den ekonomiska styrningen kan vi att hävda att vi har en oförändrad anslagsnivå. Det sticker ut rejält i Europa att det ser ut på det sättet. Alliansregeringen har hanterat den finanskris som också har drabbat Sverige på ett sådant sätt att det går att sköta detta med en oförändrad anslagsnivå.

Detta ska vi glädjas över i tider som dessa som kanske är mer oroliga än de varit på länge.

Herr talman! Det är två saker som sticker ut ordentligt framför många andra. Förutom att vi har hanterat finanskrisen på ett klokt sätt, som gör en oförändrad anslagsnivå inom försvaret möjlig, är det också ordning och reda i statens kassa, numera även vad gäller försvarsanslagen. Där har ekonomisk styrning varit ett ledmotto under de senaste åren för alla berörda myndigheter på området men inte minst för Försvarsmakten.

Men det går inte att slå sig till ro med detta, utan det gäller att hela tiden följa upp och aktivt jaga och se till att skattebetalarnas pengar används på bästa möjliga sätt. Vi i riksdagen ska fortsätta att vara det skydd för skattebetalarna så att pengarna används till det som de är avsedda att användas till och att budgeten hålls.

Herr talman! Detta är den första budgeten som gör det möjligt att genomföra ett epokskifte i den svenska försvarspolitik. Det var en enig försvarsberedning med alla sju riksdagspartier som 2008 sade: Plikten svarar inte längre upp på ett rationellt sätt mot de nya behoven. En modern insatsorganisation kan inte längre bemannas med pliktpersonal.

Det pågår nu ett epokskifte när vi går från plikt till frivillighet men också till könsneutralitet. Äntligen, kan man höra några längst bak ropa. Äntligen omfattas vi också av könsneutralitet.

Epokskiftet är stort på många sätt och vis. Frivilligheten ger enormt stora möjligheter, inte minst att man likställer man och kvinna inför lagen. Men man gör det också möjligt för vem som helst att redan i dag gå in på Försvarsmaktens hemsida och anmäla sitt intresse för att delta i och göra en insats i det svenska försvaret. Det är lika i dag från dag ett.

Förutom frivillighet och könsneutralitet är det också en attraktivitet som växer fram med en helt ny arbetsmarknad. Unga killar och tjejer får nu en ökad regional arbetsmarknad. Vi ska anställa ytterligare 4 000 per år. Det är en otroligt stor och positiv utmaning för alla som den omfattar. Då är grunden, inte minst, bemötandefrågorna.

Jag hade för några dagar sedan möjlighet att träffa unga killar och tjejer som är hungriga, nyfikna och sökande inför dessa nya uppgifter. Det är otroligt viktigt att man hanterar bemötandefrågorna på ett helt annat sätt än man tidigare har gjort. Det måste upplevas på kaserngården när officeren möter den nye soldaten att det är frivillighet som är grunden i det mötet. Den utbildning som man får ska vara av sådan exceptionell

karaktär att man är stolt när man går därifrån på eftermiddagen över att Försvarsmakten har tagit till sig den nya och stora utmaningen som detta innebär. Det är en ren bemötandefråga som i grunden ska hanteras varje dag.

Epokskiftet innebär också att Försvarsmakten tillsammans med andra tar på sig ledartröjan – lokalt handlar det om kommuner och landsting, näringsliv och små och medelstora företag – för att leda och utveckla möjligheterna för den nya regionala arbetsmarknad som växer fram. Det är ett viktigt epokskifte, och detta uppdrag har Försvarsmakten.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande. Jag noterar att Socialdemokraterna tror på en kostnadsexplosion. Denna fråga ska de lösa med mindre pengar. Jag noterar också att Miljöpartiet ska lösa frågan om personalförsörjningen, också det med mindre pengar.

Vän av ordning noterar att jag har lagt otroligt mycket tid på humankapitalet och människorna bakom alla skyddsvästar och all tänkbar utrustning som finns inom försvaret. Det finns en grund till det. Vi står inför enormt stora förändringar med ökade chanser för unga män och kvinnor inför en framtida arbetsmarknad. Försvaret är kanske en av Sveriges största ungdomsarbetsgivare om några år. Det förpliktar. Långt in i Försvarsmakten förpliktar det.

Herr talman! Vad är ett försvar utan alla de människor som frivilligt engagerar sig och som varje dag tar risker för att hjälpa andra människor att känna trygghet? I tider som dessa när det är oroligt är det kanske än mer viktigt att fundera på just detta humankapital.

Jag vet att många av mina allianskompisar och försvarsministern kommer att lägga tid på annat. Jag har därför valt att prata om det som är grunden. Ingen kommer att klara omställningen, och ingen kommer att klara att säkra tryggheten om vi inte först tar vara på humankapitalet.

Anf. 70 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Cecilia Widegren talar gott om denna förändring till en yrkesarmé. Jag tycker att det andas lite glättighet därför att man inte vill se problemen.

Man kan titta på FOI:s siffror, där man varnar för att det blir svårare och mycket dyrare med en yrkesarmé. Vad innebär det för budgeten? Vad innebär det för verksamheterna? Hur ska man klara det när man inte vet hur mycket dyrare det blir?

Vi kan tycka att det är bra med könsneutralitet. Men det fanns möjlighet till det även inom värnplikten. Det var på gång. Man hade en bra ingång och skulle ha kunnat ha även en kvinnlig värnplikt.

När det gäller arbetsmarknaden vill Cecilia Widegren påskina att detta blir en stor arbetsmarknad för ungdomar. Frågan när det gäller personalförsörjning är vilka ungdomar som kommer dit. Vilka människor söker sig dit? Hur är erfarenheterna i andra länder? Vilken kategori ungdomar är det som kommer till försvaret? Vilka vill verkligen gå på denna kaserngård med denna officer? Jag har gjort det för många år sedan. Det är inte alltid så kul. Det finns i så fall andra saker som man ska locka med. Men jag tror att det blir svårt, framför allt om man inte har riktigt den erfarenhet som man behöver ha. Har man gjort en värnplikt vet man vad det innebär. Då blir det mycket lättare att välja detta.

Det talas om en regional arbetsmarknad. Hur många tusen ska ingå i denna armé? Jag vet inte hur många man ska få in just på denna arbetsmarknad. Men jag föreställer mig att det inte blir så oerhört många.

Jag vill göra en kort reflexion. Cecilia Widegren berörde inte Nordic Battlegroup och de kostnader som kan uppstå där. Jag skulle vilja ha svar på frågan vad ni tror om det.

Anf. 71 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att förändringen står för dörren. Även om ni inte har gillat den förändringen har ni 2 miljarder mindre för att genomföra den typ av förändringar som Försvarsmakten nu står inför. Jag tror att vi ligger på en hyfsat balanserad budget för att lösa de uppgifter som vi står inför.

Torbjörn Björlund, du pekar på att det talas om detta i FOI:s rapport. Men FOI noterar tydligt att det gamla värnpliktsystemet inte var ändamålsenligt. Man noterar också att värnpliktsorganisationen var 2 miljarder dyrare och att den inte heller användes på det sätt efteråt som var möjligt. Det var 70 procent som inte fortsatte. Dessutom pekar FOI i denna rapport på oroande siffror år 2019. Jag kan också känna oro inför budgetanslag 2019. Men jag försöker befinna mig i verkligheten här och nu, 2010, och hantera de kommande åren. Det känns lite grann som att man lägger oron lite för nära inpå verkligheten utan att ha underlag för det.

Jag valde att lägga tyngdpunkten i mitt anförande på personalförsörjningen just därför att jag ser enormt stora utmaningar och möjligheter men också därför att jag inte har svar på alla frågor. Vi står nu inför så stora förändringar att vi måste laga efter läge. Men det är ett antal möjligheter som är högst realistiska under de kommande åren.

Vänsterpartiet har, som sagt, 2 miljarder mindre för att fullfölja det uppdrag som man tror på. Man vill också ha svar på vad jag tror om Nordic Battlegroup och erfarenheterna från 2008. Jag kan bara tydligt konstatera att det inte fattades några beslut kring de utgiftsökningar som gällde. Det har tagits ett antal beslut, och det har presenterats en skrivelse som ligger på riksdagens bord om förbättringar och skeenden sedan dess. Nordic Battlegroup 2008 var den första. Vi har lärt enormt mycket av dessa erfarenheter. Jag kan bara notera att Torbjörn Björlund också var ansvarig inför de beslut som gällde det förberedelsearbete som påbörjades redan 2004–2005.

Anf. 72 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att jag får något riktigt svar. Jag vet också att detta kommer att komma. Vi har tagit beslut om en yrkesarmé. Men förberedelserna när det gäller kostnader borde kanske ha varit bättre om man i november fick siffror om att detta kommer att bli dyrare än beräknat. Det finns alarmerande signaler som man måste ta hänsyn till och borde ta till sig och fråga: Vad är det som håller på att hända? Det finns nämligen många saker i fråga om utvecklingen av en yrkesarmé som vi andra har varit inne på. Det finns en fara i detta, inte bara när det gäller att kostnaderna drar i väg.

Det gäller även folkförankringen. Alla ungdomar kommer inte att tycka att det här är jättebra. Alla ungdomar kommer inte att söka sig till

försvaret eller göra något slags militär yrkeskarriär, utan detta kommer att vara väldigt svårt.

Just beträffande år 2019 vill jag säga att jag tror att vi har haft ett väl fungerande system. Det kunde ha blivit bättre, men vi har ändå en värnplikt som har skapat en grund att stå på för att hitta en försvarsmakt som kan bygga en bra verksamhet. Kullarna som vi nu har och kan ta av försvinner ju. År 2019 finns det inga som har gjort värnplikten. De unga ska då från början smalna av, så att säga. De ska alltså söka sig in i detta och utformas till ett slags soldater. Jag tror att det är oerhört svårt att få det här att fungera på ett bra sätt. Erfarenheter från andra länder visar att det är svårt.

Jag tycker att man på något sätt borde ta detta med Nordic Battlegroup på ett större allvar. Man kan ju inte se de här strukturerna, och fortfarande vet man inte om det verkligen fungerar med Nordic Battlegroup 2011. Vi ska också delta under 2013 och ha ett tydligt ramansvar 2014; det är i varje fall den här regeringens målsättning. Det borde vara signaler om att vi verkligen måste ta tag i detta för att hitta en kostnadsbild som motsvarar vad vi tänkt oss, för annars blir det oerhört kostsamt för skattebetalarna som ju den borgerliga regeringen är så mån om.

Anf. 73 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Torbjörn Björlund är orolig för kostnaderna. Det skulle också jag vara om jag hade en budget som innehöll 2 miljarder mindre. Vi har något mer pengar. Vi noterar också att den här omställningen kommer att kosta, och vi noterar FOI:s rapport där det konstateras att värnpliktssystemet var 2 miljarder dyrare samt att de resurserna inte användes fullt ut eftersom 70 procent inte fortsatte. Alltså var det ett sätt att använda skattebetalarnas pengar som kanske inte fullt ut var effektivt.

Nu påpekar FOI att år 2019 borde en översyn göras. Ja, långt innan dess hoppas jag att vi många gånger ser över detta så att det blir ordning och reda om det skulle uppstå en form av kostnadsexplosion.

Det jag tror att Torbjörn Björlund är orolig för är, som sagt, att Vänsterpartiet inte har 2 miljarder mer i sin budget. Ytterst handlar oron för kostnaderna om att man inte har lika mycket som sittande regering.

Vi tar Nordic Battlegroup och den rapport från Riksrevisionen som ligger på våra bord på absolut största allvar – självklart! Det har skett en hel del förbättringar och förändringar sedan Nordic Battlegroup 2008.

Anf. 74 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Också jag vill hälsa dig, Cecilia Widegren, välkommen hit. Trevligt! Jag har två frågor till dig.

Den första gäller personalförsörjningen som du var inne på. Du har själv svarat genom att säga: Det är Försvarsmakten som har ledartröjan – punkt. Jaha, okej, men jag är inte riktigt nöjd med det svaret. ÖB säger själv att det är en samhällsreform. ÖB har ju skickat ut frågan till oss, till samhället. Det är en reform som vi alla ska hjälpa till med. Du skickar tillbaka frågan och säger att Försvarsmakten har bollen.

Vad jag försökte uttrycka i mitt anförande var frågan om vem som äger processen. Det handlar om att regeringen är väldigt tydlig och talar om vilka regelverk som gäller och vilka villkor som ska gälla exempelvis för ett medelstort företag som ska skicka ut två killar eller två tjejer. Om

Prot. 2010/11:34
14 december

*Försvar och samhällets
krisberedskap 2011*

det värsta skulle inträffa måste man väl veta vem som tar kostnaderna. Det här är bara *ett* exempel; det finns hundratalet exempel. Det blir en väldigt stor osäkerhet. Om regeringen inte kan vara tydlig om detta kommer det att bli väldigt svårt. Det är precis vad Thomas Rolén från utredningen om personalförsörjningen pekar på. Det räcker inte, Cecilia Widegren, att säga: Försvarsmakten har ledartröjan – punkt. Du måste utveckla detta.

Så till min andra fråga: Cecilia Widegren, du hänvisar till Försvarsberedningen 2008 och talar om att gå från plikt till frivillighet, könsneutralitet etcetera. Ja, absolut, det är jättebra. Men du glömde en sak: Försvarsberedningen sade att det skulle vara 70 JAS-plan, inte 100 som det är i dag. Det var en enig försvarsberedning bakom detta. Vad är det som gör att regeringen i dag har kört över Försvarsberedningen och har helt andra uppfattningar om dimensionen beträffande JAS-planen?

Anf. 75 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Peter Rådberg för välkomsthälsningen.

Anledningen till att jag i mitt anförande ägnade så mycket tid åt att tala om kopplingen till utmaningar och möjligheter var att jag *inte* stannade vid att Försvarsmakten har ledartröjan. Jag valde också att utveckla ett antal utmaningar och möjligheter.

Jag kan dela Peter Rådbergs uppfattning om hur viktigt det är att också få del av det militära meritvärde som byggs upp i ett civilt format så att man får möjlighet att även i det civila samhället använda den transparens, den utbildning och den erfarenhet som man får med sig. En rad sådana utmaningar och möjligheter står nu Försvarsmakten inför. Det är otroligt viktigt att man successivt jobbar fram dessa.

Inte heller jag tror att denna reform ännu har alla färdiga svar eftersom vi precis går in i processen. Men i mötet med unga killar och tjejer som kan tänka sig detta är det helt klart så att de ser ljuspunkter och tycker att det här verkar spännande, innehållsrikt och intressant. Det i sig är kanske en bra början.

När Peter Rådberg, jag och några andra förra veckan besökte Högkvarteret var min fråga till Försvarsmakten väldigt tydlig: Har ni ledartröjan, och har ni tagit den? Ja, svarade Försvarsmakten. Det uppdraget har vi fått, och det genomför vi.

Detta behandlas och beskrivs på lite olika sätt. Runt om i Sverige pågår nu fyra olika projekt. Ett av dessa pågår i Skaraborg som ligger mig väldigt nära. Peter Rådberg har själv varit på besök där och sett hur man kan se det civila och det militära samhället tillsammans utveckla en lokal stark arbetsmarknad. Utmaningarna är många, och dessa ska vi absolut ta. Men Försvarsmakten har ledartröjan och utför det på olika sätt. De sätt jag känner till har hittills varit väldigt positiva.

Anf. 76 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Cecilia Widegren talar om utmaningar. Det är naturligtvis väldigt bra. Men jag tror inte att en företagare som har 10, 15 eller 20 anställda och som ska skicka i väg 2 personer till Afghanistan nöjer sig med detta och tycker att det är jättebra att försvarsutskottets vice ordfö-

rande talar om utmaningar. Man vill ha konkreta besked om vad som gäller.

Vad gäller om det värsta skulle inträffa? Är det så svårt för politiker-
na, i det här fallet för regeringens fyra partier, att ta på sig att ge För-
svarsmakten mycket tydliga uppdrag och säga vad som ska göras?

Jag blir mycket orolig av uttalandet om att ta på sig ledartröjan, om
en samhällsreform och om det ena med det tredje. Tyvärr, Cecilia, jag
köper inte detta! Det är alltför luddigt, uppfattar jag, om det är ditt svar
på den stora personalförsörjningsfrågan som ju är helt avgörande för om
Försvarsmakten ska lyckas. Faller detta, då faller allting. Alla inköp som
ska göras – materielbeställningar – och alla internationella uppdrag som
man ska åka ut på faller om vi inte har folk som kan söka in. Jag har
träffat några ungdomar som är jättepositiva, sägs det här. Okej, men det
får vara lite mer, Cecilia, om man också ska gå från ord till handling.

Slutligen: Du glömde att svara på min fråga om JAS.

Anf. 77 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Herr talman! Peter Rådberg vill gärna gå händelserna i förväg. Det
vore naturligtvis bättre om vi visste allt redan innan vi påbörjat reformen.

För ett par veckor sedan fick vi ytterligare en utredning på våra bord.
Den remissbehandlas nu och kommer att ge svar om ett antal lagstadgade
möjligheter för arbetsgivarna när det gäller att kunna hantera detta. För-
hoppningsvis får riksdagen efter sommaren en proposition med förslag
till åtgärder som kan göra det möjligt för arbetsgivare och soldater att i
samklang hantera detta. Än så länge har vi haft ett bra samtal med Offi-
cersförbundet och andra som engagerat sig på frivillighetens väg. Fler
svar kommer efterhand.

Det är bra att Peter Rådberg är på och vill vara engagerad i den här
reformen. Men på något sätt måste allt få ha sin gång. Först utredning,
sedan remiss och därefter en proposition till riksdagen och då får vi en-
gagera oss också politiskt.

Det är lite konstigt att bli kritiserad för att man talar om att engagera
sig lokalt och om att Försvarsmakten har ledartröjan. Andra talare från
oppositionen talar gärna om att vi inte ska jobba i stuprör och om att
samhället integrerat måste ledas. På något sätt ska vi vara i en smältde-
gel. Med försvarsreformen kan vi möjliggöra både detta och personalför-
sörjningen. Nu kan vi tillsammans låta detta med de lokala krafterna äga
rum. Men det anses vara flummigt, inte möjligt och så vidare. Nej, men
det är kanske just det som är framtiden, Peter Rådberg. Förr var det
kanske mer stuprör. Nu är det kanske fler som i botten måste samverka.

Peter Rådberg, den flygande maskin som du gärna vill prata om får
du prata om med försvarsministern.

Anf. 78 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! På 80-talet gick en välkänd svensk film som hette *Rep-
månad*. En av sekvenserna i filmen handlar om ett gäng glada soldater på
väg till samhället för att göra diverse inköp. De färdas i en terrängbil och
kommer till slut fram till en bro. På bron hänger en skylt: ”Denna bro är
sprängd.” De backar bilen några meter och går ut och ritar ”Helikopter”
på sidan av terrängbilen och tar sedan sats över bron.

Det var 80-talet. Det var lite Åsa-Nisse-gemyt i det kalla krigets skugga.

Nu år 2010 står det svenska folket öga mot öga med säkerhetspolitikens tragiska dimension. Det handlar om civila dödsoffer i våra operationsområden. Det handlar om lemlästade, skadade och stupade soldater – anhöriga stumma av sorg och saknad. Kanske, herr talman, också helgens händelse i Stockholm är ett uttryck för denna tragiska dimension. Nu år 2010 kan vi inte längre skriva ”Helikopter” på våra terrängbilar. Nu måste stridsfordon, kroppsskydd, UAV:er och helikoptrar vara på plats. Nu gäller det verkligen livet.

Det är inte riksdagens uppgift att i detalj bestämma vilken materiel som behövs. Men, herr talman, det är vår uppgift att undanröja ekonomiska, politiska och eventuella kulturella hinder för att denna materiel kommer på plats. Ibland kan detta av myndigheter uppfattas som klåfingrigt, och det kan leda till ilska utrop om dolkstötar i ryggen, men detta är något som vi folkvalda måste vara beredda att ta inom ramen för den gamla men ännu gällande devisen: Allt för krigsförbanden. För detta är vi folkvalda tillsammans med regeringen förpliktade.

Den försvarspolitiska nutidshistorien beskrivs ofta som en pendelgång; på ena kanten internationella insatser och på den andra kanten nationell försvarsförmåga. Kanske är det här ett uttryck för både politikernas och myndigheters vilja att alltid vara på väg någonstans, att sträva mot olika mål. Men kanske är det så enkelt att vi har svårt att hålla två saker i huvudet samtidigt.

Nu är vi på nytt på gång med försvarsplanering, med regionala militära staber och med krigsförbandsövningar. Detta är mycket bra. Osäkerheten om utvecklingen i vårt närområde har ökat de senaste åren. Säkerhet är heller inget digitalt begrepp i meningen att det antingen är fred eller krig. Det finns en lång skala av tillstånd, där ett land måste ha möjligheter till ett proportionellt agerande. Om främmande länder ökar sin marina närvaro i Östersjön på ett påtagligt sätt måste också Sverige ha förmågan att vara närvarande. Även vi måste, liksom andra länder, ha en möjlighet att höja och sänka vår beredskap i stridskrafterna. Låt mig, herr talman, göra två nedslag på detta område.

Sverige förfogar i dag över brigadstaber, manöverbataljoner, understödsbataljoner i form av ingenjörer och artilleri. Vi har alla de delar som behövs för att vårt land på nytt ska kunna sätta samman armébrigader. Vi har till och med, herr talman, ett icke oansenligt antal brigadgeneraler som också kan leda dessa förband. Brigaderna representerar den lägsta taktiska nivån. Förutom att de kan få och ges faktiska uppgifter som att till exempel slå en fiende är det först på denna förbandsnivå som vi får ut den fulla kraften av alla de komponenter som finns i just markstridskrafterna. När vi nu förfogar över alla dessa beståndsdelar menar Folkpartiet att ett naturligt nästa steg är att vi också organiserar dessa enheter på brigadnivå.

Det nu gällande inriktningsbeslutet siktar mot en insatsorganisation 2014 bestående av upp till nästan 50 000 snabbt tillgängliga soldater. Jämfört med de drygt 11 000 som tidigare varit gripbara efter försvarsbeslutet 2004, och då gripbara inom ett år, är den nya ambitionen, för att inte på något sätt överdriva, mycket djärv. Till icke ringa del vilar ambitionen på att periodvis tjänstgörande soldater blir det helt dominerande

inslaget i det nya försvaret. Dessa periodvis tjänstgörande kan jämföras med forna tiders indelta soldater med det ena benet tungt förankrat i civil sysselsättning och det andra benet i sin militära roll. Det fina med dessa reservister eller periodvis tjänstgörande är att vi behöver betala för dem enbart när de tjänstgör, när de gör nytta i vårt svenska försvar. Förutom att denna anställningskategori förser oss med civila kompetenser blir den också avgörande för att förankra det framtida försvaret hos svenska folket.

Herr talman! Det är mot denna bakgrund man ska läsa förra årets proposition *Modern personalförsörjning för ett användbart försvar*. Där skriver regeringen bland annat att den grundläggande soldatutbildningen tills vidare ska vara helt frivillig. Därefter kan soldaterna anställas på heltid eller med kontrakt för deltidstjänstgöring. Endast en mindre del av soldaterna i armétridskrafterna, som inte bör överstiga 25 procent, ska tjänstgöra kontinuerligt.

Med dessa kloka ord, herr talman, vill jag avsluta mitt anförande och yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 79 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Låt mig, rätt sent i debatten, ge en inramning till det viktiga samhällsområde som vi nu diskuterar och snart ska fastställa budgetramarna för, nämligen Sveriges försvar och samhällets krisberedskap.

Sverige är en del av den skandinaviska halvön som ligger längst i väster på den väldiga landmassa som utgör Europa och Asien. Längst i öster, med Ryssland emellan oss, ligger en annan halvö, den koreanska. I Sverige diskuterar vi insatsförsvar och ett nära samarbete med demokratier i EU och Nordamerika. I Nordkorea handlar det om invasionsförsvar – kanske också anfallsförsvar – isolering och absolut inga allianser. Visst måste vi noga analysera utvecklingen i Ryssland och på den koreanska halvön, men låt oss ändå glädjas över att det kalla kriget är slut, att järnridån har fallit och att Sverige deltar i det stora europeiska fredsprojekt som EU utgör.

Men isolationistiska tankar finns också i Sverige. Det finns de som menar att Sveriges säkerhet bäst främjas genom en återgång till ett nationellt inriktat invasionsförsvar och en mer isolationistisk politik, bland annat genom att Sverige lämnar EU. Denna uppfattning finns i dag representerad i Sveriges riksdag genom de två ytterkantpartierna Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna. EU är ett oerhört viktigt fredsprojekt, och utan det skulle Europa snabbt riskera att åter bli en mycket farligare världsdelen.

Försvars- och säkerhetspolitik är självfallet en utomordentligt viktig fråga för vår nation. Sverige har i likhet med de allra flesta länder i vår omvärld övergått från det kalla krigets invasionsförsvar till ett mindre, vassare och mer tillgängligt insatsförsvar. Dess grundorganisation – regementen och garnisoner – finns på olika platser i Sverige, och hela Sverige ska självfallet försvaras.

Försvarets utformning bygger på analysen att det under överskådlig tid inte finns något invasionshot mot Sverige och att vår fred och säkerhet främst tryggas genom ett nationellt försvar som också verkar tillsammans med andra i internationella insatser för fred och säkerhet.

Centerpartiet står självfallet bakom regeringens målsättning att öka Sveriges internationella fredsinsatser och att Sveriges försvar ska vara insatsberett för uppgifter nationellt, i närområdet och internationellt. Rysslands utveckling inger oro och kräver fortsatt nära uppmärksamhet, och det är bra att regeringen avser att snart låta Försvarsberedningen arbeta igen med sikte på nästa försvarsbeslut 2013.

Sveriges säkerhet är nära sammankopplad med våra grannars och Europeiska unionens säkerhet. Det är viktigt att Sverige som militärt alliansfritt land tar sitt ansvar vad gäller försvar och fredsinsatser på ett med länderna i vår omvärld jämbördigt sätt. Detta gagnar givetvis också vår egen säkerhet på sikt. De svenska soldater, män och kvinnor, som ställer upp i dessa fredsmissioner är värda all beundran och respekt.

Det är också mycket positivt med det närmare samarbetet mellan länderna i Norden och i Östersjöområdet och med den solidaritetsdeklaration som sju partier här i riksdagen står bakom.

Centerpartiet har alltid betonat värdet av en bred samsyn om försvarspolitikens inriktning och om Sveriges deltagande i internationella fredsinsatser. Därför är det glädjande att dagens riksdagsbeslut endast innehåller en reservation, från Sverigedemokraterna, som vad jag förstår vill anskaffa försvarsmateriel som endast ska användas för att försvara Sverige på egen hand. Deras analys är att detta skulle öka Sveriges trygghet, och jag tycker precis tvärtom. De vill också i sitt särskilda yttrande återinföra värnplikten för endast män och anslår 1 miljard extra till försvaret. Detta är, vad jag kan förstå, en ambitionsminskning från valrörelsen med över 90 procent, vilket väl säger en del om partiets ombytlig-
het.

Det är dags att överväga en analys av Sveriges bi- och multilaterala samarbeten inom EU och med de nordiska länderna samt med Nato. Detta uttalade en enig försvarsberedning för några år sedan. Centerpartiet uttalade vid sin stämma för något år sedan beredskap för att delta i en sådan analys förutsatt en bred politisk samsyn om att den bör göras.

Skälen härtill är enkla. Så oerhört mycket har skett på dessa områden under de senaste decennierna att det har ett värde att i lugn och ro göra en sammanhållen analys som grund för den fortsatta dialogen i dessa för vårt land så viktiga frågor. Finland gör detta regelbundet.

Det finns i dag en bred samsyn om försvars- och säkerhetspolitikens inriktning, vilket är glädjande. Detta gäller självfallet även, som flera har sagt, uppgörelsen om Sveriges internationella fredsinsats i Afghanistan. Jag tycker också att det är positivt att vi nu brett accepterar att den nordiska stridgruppen kommer att stå i full beredskap för hela EU:s räkning det närmaste halvåret. Man vet aldrig vad som kan ske, och vi tar vårt ansvar för att EU har en beredskap.

Det är historiskt att män och kvinnor nu likabehandlas vid rekrytering till Försvarsmakten liksom att rekryteringen nu sker på frivillig grund. Övergången till detta är en mycket stor utmaning för Försvarsmakten och, Peter Rådberg, för hela Sverige, och det gäller nu för hela samhället att bistå försvaret i dess ansträngningar. Att inte tycka det skulle vara utomordentligt anmärkningsvärt. Det är en stor reform. Försvaret är viktigt, och den här reformen kräver ansträngningar från i första hand Försvarsmakten men med stöd av riksdag, regering, myndigheter och vårt folk.

Jag är optimist och tror att detta ska bli riktigt bra, men det kommer att kräva mycket engagerat arbete, löpande överväganden – allt är inte tryck-på-knappen-klart – och säkert en del justeringar under resans gång. Men låt oss göra detta och göra det så bra som möjligt – då tror jag att det kan bli riktigt bra.

De frivilliga försvarsorganisationernas medverkan vid rekryteringen är viktig, och det gäller att hitta fungerande samarbetsformer mellan dessa och försvaret i den omställning som nu sker. Hemvärnet – de nationella skyddsstyrkorna – är en allt viktigare del av Försvarsmakten med växande uppgifter.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – de som kallade sig De rödgröna – vill skära ned försvarets budget med 2 miljarder kronor. Med några svarta hål inlagda torde det handla om åtminstone det dubbla. Jag beklagar detta.

Vi har från Centerpartiet analyserat och diskuterat Sveriges försvarskostnader jämfört med länderna i vår omvärld. Ett av flera jämförelsemått som används är försvarskostnader i procent av respektive lands bruttonationalprodukt, bnp. Länderna i Nato har målsättningen att avsätta 2 procent av bnp till försvaret, men de flesta ligger lägre. EU:s länder avsätter i genomsnitt 1,75 procent, även om den djupa finanskrisen nog kan resultera i en viss minskning. Sverige låg för några decennier sedan i topp bland de nordiska länderna med 2,5 procent av bnp men ligger nu lägst med under 1,3 procent. Denna viktiga fråga, om försvarsbudgetens storlek, får självfallet diskuteras inför nästa försvarsbeslut med tanke på omvärldsutveckling och annat, men min uppfattning är att den snarare bör höjas än sänkas.

Jag ska sluta med några kommentarer till den debatt som har varit.

Peter Rådberg gav i sina repliker stort utrymme åt frågan om vem som bestämmer och har ansvaret för att frivillighetsreformen ska fungera. Riksdagen har beslutat på regeringens förslag, och Försvarsmakten är ansvarig myndighet. Men det är en jättestor och jätteviktig reform, och det behövs en samsyn och ett ansvar från hela samhället och myndigheter för att det ska fungera.

Är det inte en stor samhällsreform, Peter? Ska inte myndigheter och andra göra vad de kan för att bistå i detta? Ska inte arbetsgivare ta sitt ansvar? Du visade på svårigheterna att få arbetsgivare – i offentlig sektor, utgår jag från, i storföretag och i småföretag – att vilja anställa människor, män och kvinnor, som vill kombinera en anställning med en insats i Sveriges försvar. Det kommer de inte att ställa upp på, sade du. Du tror inte på det. Men ni är för frivillighet.

Jag tror på det. Jag tror att det finns goda möjligheter att man ser värdet av detta för Sverige, ser den merit, den utbildning och den kvalitet som det innebär för dessa soldater under resans gång att kombinera insatsen i försvaret med utbildning och med arbete, och även den merit det är när man en gång slutar. Jag tror att det finns möjligheter, och jag hoppas att du har samma syn på att det nu gäller att stötta Försvarsmakten i det viktiga arbetet för att få reformen att fungera.

Jag kan sluta med en liten kommentar till Mikael Jansson, som vill tillbaka till 60-talet med en egen försvarsindustri som utvecklar de vapen vi ska ha på egen hand, och inte ha mycket samarbete med några andra – utom möjligen med två Natoländer, Danmark och Norge.

Med detta slutar jag, herr talman, och jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationen.
(Applåder)

Anf. 80 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! I 15 års tid har jag följt hur Centerpartiet steg för steg lämnar stödet till de frivilliga organisationerna. Vi konstaterar att alla kriser som inträffar i vårt land inträffar i en kommun, lokalt hos någon. Det slocknar eller fungerar inte. Det ska hanteras lokalt av kommunen, kommunens räddningsledare, kommunstyrelsens ordförande eller någon annan. Det kan också sprida sig till flera kommuner. Vi kan detta väl. Staffan, med sin bakgrund som kommunpolitiker, känner också till detta mycket väl.

Som ordförande i försvarsutskottet har jag blivit uppvaktad av hemvärn, frivilliga försvarsorganisationer, Civilförsvarsförbundet, beredskapspolisen – alla de som på olika sätt organiserar det medborgerliga engagemanget i vår krishanteringsförmåga. Alla säger att vi är väldigt illa ute.

Regeringen är över huvud taget inte intresserad av det medborgerliga engagemanget. Man satsar på heltidsanställda yrkessoldater och tror att de ska lösa kriserna. Försvarsmaktens dragning, när utskottet var på Högkvarteret, visade att vi går från 60 till 40 hemvärnsbataljoner. Därför skulle jag vilja vända mig till dig, Staffan, och Centerpartiet, som jag har följt noggrant just i den här frågan från Anders Svärds dagar – sedan har det varit Erik Arthur Egervärn men också Staffan Danielsson.

Vad i den här budgeten tycker du lyfter fram frivilligorganisationerna? På vilket sätt tycker du att den här budgeten ger dem ökat stöd? På vilket sätt tycker du att den här budgeten uppmuntrar och uppmärksammar medborgarnas engagemang för att ta ansvar i sin egen lokala krishanteringsförmåga? På vilket sätt tycker du att Centerpartiet har fått genomslag för den frågan?

Anf. 81 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Jag får nästan en tår i ögat av Håkan Juholts engagemang för Centerpartiet för 15 år sedan. Jag var knappt född då, men Håkan Juholt kan uppenbarligen överblicka den tiden. Jag tycker att din bild är en fullständig vrånbild. Du kanske har förväxlat oss med Socialdemokraterna eller något annat parti – vad vet jag?

Frivilligorganisationerna – det tror jag att vi egentligen kan vara överens om – är oerhört viktiga. De är en resurs för Sverige. Hemvärdet är en hjärtefråga för Centerpartiet, och det försvarsbeslut vi nu fullföljer och har genomdrivit är en satsning på hemvärdet. Det är min uppfattning. Man höjer kvaliteten. Man har kvar ett stort hemvärn. Det har funnits resonemang om andra nivåer, så där har vi nått långt, tycker jag.

Som jag sade i mitt anförande gör övergången till frivillig rekrytering verkligen att de frivilliga försvarsorganisationerna lyfts fram, och deras roll när det gäller att få rekryteringen att fungera blir väldigt viktig. Det ska bli spännande att se hur samarbetet mellan dem och Försvarsmakten utvecklas. Det är en fortsatt satsning på hemvärdet och en viktig roll för de frivilliga försvarsorganisationerna.

Håkan Juholt och Socialdemokraterna vill spara 2 miljarder kronor på försvaret och har flera svarta hål i övrigt, så nettobesparingen är kanske dubbelt så stor. Sedan nämner ni på någon rad att ni har pengar till jämställdhet och frivilligorganisationer. Det är väl bra, men i förhållande till helheten imponerar inte trovärdigheten, tycker jag.

Anf. 82 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Herr talman! Jag hade inte förväntat mig att Centerpartiet skulle vara imponerat av vår budget, absolut inte. Jag bad bara Staffan Danielsson och Centerpartiet att peka på var i budgeten man lyfter fram de frivilliga försvarsorganisationerna, Civilförsvarsförbundet, beredskapspolis och andra som organiserar medborgarna i den lokala krishantering och som dessutom stärker deras möjligheter.

Vi fick, som sagt, en beskrivning av att hemvärdet minskar från 60 till 40 bataljoner. Är det önskvärt? Finns det inte mer medborgerligt engagemang i Centerpartiets värld? Räcker inte medborgarna till mer än 40 hemvärnsbataljoner? Eller vill regeringen och Försvarsmakten inte ha mer än 40? Den frågan är ganska avgörande.

Jag är övertygad om att det medborgerliga engagemanget är större än den strypning som ni nu effektivt organiserar. Vi har lite mer pengar på detta område, för vi tycker att det är fel att heltidsanställa alla soldater till alla uppgifter eller visstidsanställa eller kontraktsanställa. Vi kommer tillbaka till detta i fler repliker. Men mängden heltidsanställda och stående förband, som regeringen nu förbereder, tycker vi är fel. Det är dyrt, men framför allt är det farligt. Det rycker nämligen undan mattan för den lokala kompetensen, de människor som ska hantera detta lokalt i byar när någonting inträffar.

De kan vara organiserade i frivilligorganisationer, om dessa är dugliga, ska jag säga. Alla är inte det. Men många av dem är dugliga. De kan vara organiserade i Civilförsvarsförbundets verksamhet. De kan vara organiserade i beredskapspolis eller andra sammanhang. Samtliga dessa organisationer återkommer nu till oss och säger: Regeringen stryper oss. De drar undan mattan för oss.

Det kan inte räcka med högtidstal, Staffan Danielsson. Peka gärna ut var i budgeten ni flyttar fram positionerna och, jämfört med den budget du försvarade förra året, nu stärker hemvärdet och frivilligorganisationerna! Jag ser att ni drar undan mattan för dem. Det är fel. Det är farligt. Det ger oss ett sämre försvar, en sämre krisberedskap.

Anf. 83 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tolkar Håkan Juholts inlägg som att han själv och Socialdemokraterna har dåligt samvete för den våldsamma nedskärning av försvarsanslaget som ni står bakom och som innebär mindre resurser till materiel, till soldater och till internationella insatser.

Det Håkan Juholt lyfter fram är hemvärdet och frivilligorganisationerna. Vi är överens om att det är viktigt, och det ryms inom vår budget. Hemvärdet kommer att växlas upp till nationella skyddsstyrkor och få viktigare uppgifter och omfatta 22 000 personer. Tillsammans med soldaterna i övrigt blir vårt försvar 50 000 personer. Är det här ett nytt besked från Socialdemokraterna, att ni med 3–5 miljarder mindre vill ha

70 000–100 000, varav 50 000 är i hemvärnet? Är det så jag ska tolka Håkan Juholt?

För Centerpartiet är det otroligt viktigt med ett starkt hemvärn med det upplägg som vårt försvar har. Det finns ett stort engagemang där. Det är också viktigt, som jag har sagt, med de frivilliga försvarsorganisationerna.

Håkan Juholt säger att regeringen satsar på ett heltidsanställt försvar. Regeringen och riksdagen följer med stor noggrannhet vad Försvarsberedningen, där Håkan Juholt var en drivande kraft, ville. Man lade bland annat fast att huvuddelen ska vara kontraktsanställda på deltid, att man ska växla och att 25 procent ska vara på heltid. Vi var överens om detta. Om Håkan Juholt i den här debatten gör ett stort nummer av att detta är något fel och att det är ett dyrt yrkesförsvar borde Håkan Juholt ha sagt det redan för flera år sedan i Försvarsberedningen.

Jag tror nog att det här ska bli bra och att vi kan hjälpas åt för att få ett bra försvar, Håkan Juholt.

Anf. 84 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag får hålla fast vid personalförsörjningen. Jag tycker att du, Staffan Danielsson, är väldigt svävande när du ska försöka förklara hur bra detta är. Du säger att det är en bra reform och att alla ska hjälpa till, riksdag, regering, ÖB och alla människor ute i samhället. Det är så du säger, och det är där min kritik ligger. Men, återigen, ÖB skickar tillbaka bollen och säger att det här är en samhällsreform.

Men jag vill ha klara besked från Staffan Danielsson. Kan du vara lite mer tydlig än hittills? Hur ska du lösa den här personalförsörjningen? Det är helt avgörande om försvaret ska klara både internationella insatser och att skydda Sverige ifall det skulle hända någonting och så vidare. Hur går det om vi inte får personal?

Det handlar om företag, för till stor del är det näringslivets människor som ska skicka ut människor. Då pratar vi om små och medelstora företag. Stora företag kanske i och för sig klarar detta, men oftast handlar det om medelstora företag. Om de inte har en tillräckligt bra lagstiftning i ryggen kommer detta naturligtvis att bli svårt för företagen själva men också för den enskilde. Varför ska man ta den risken om man inte vet vad som händer om det skulle hända personer någonting? Jag vill ha tydligare besked från Staffan Danielsson.

Anf. 85 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tycker att även Miljöpartiet och Peter Rådberg överraskar lite. Man vill ha en tydlig befälsföring med en försvarsminister som dikterar hur den här reformen ska ske på alla plan eller en ÖB som pekar med hela handen och bestämmer.

Jag tror faktiskt att det är bättre att vi gör som vi gör, att riksdag och regering slår fast inriktningen. Sedan är det den ansvariga myndigheten som har uppdraget att genomföra denna svåra reform. Jag tror också, Peter, att det är viktigt att den känner ett brett stöd från samhället i övrigt, från offentlig sektor, från stora företag, från små företag och från myndigheter.

Då kan det fungera bra, om vi känner det här ansvaret för det nya försvaret. Känner vi inte det eller låter försvaret jobba med det här självt

och om vi inte som arbetsgivare eller offentlig sektor bryr oss kan det nog bli svårt.

Jag får ställa en kontrollfråga till Peter Rådberg: Är vi överens om att det är väldigt bra att vi nu, liksom många andra länder, satsar på och går över till en frivillig personalförsörjning? Det låter ju nästan inte så.

Eftersom du tyvärr inte riktigt verkar tro på det här med att varva insatser i försvaret med utbildning eller civil anställning är min andra fråga: Lutar du egentligen åt att man ska ha heltidsanställda rakt av? Vore det tryggare, billigare och bättre?

Anf. 86 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Jag besvarar inte den sista frågan, för du vet svaret och vad jag tycker, Staffan Danielsson. Jag sade det i talarstolen.

Jag vill dock gärna peka med hela handen, för när ÖB går ut och säger att detta är en samhällsreform är han väldigt tydlig med att säga: Ni får hjälpa mig. Kan det tolkas på ett tydligare sätt när han säger dessa ord gång på gång? Han vill ha hjälp. Då svarar Staffan Danielsson: Ja, vi ska hjälpas åt allihop; nu ska vi fixa detta.

Jag tror inte att han är nöjd med detta, och framför allt är inte de personer ute i samhället som vi faktiskt ska anställa nöjda med det svaret. Jag skulle själv som 22-åring inte kasta mig in om jag inte visste om de villkor man kan kräva var uppfyllda till hundra procent. Det är detta som är själva kritiken.

Vi borde också vara rätt överens om att det är helt riktigt att gå från plikt till frivillighet, men när man genomför denna stora reform på hundra år och sjösätter ett annat system måste det vara glasklart vad som gäller. Det är det vi diskuterar nu; det är inte glasklart. Då hamnar individen som ska välja – Kalle, Stina och Pelle – mitt i blåsdraget.

Jag tror inte att de nöjer sig med att läsa Staffan Danielssons protokoll och säga att vi ska hjälpas åt allihop, eller ÖB:s. Det är en samhällsreform. De vill ha tydliga besked. Kan det vara så svårt att få?

Anf. 87 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Jag ska se om jag kan bena upp detta och lite få det att landa i en bredare samsyn. Det kommer Rådberg inte att kunna dementera eftersom han inte har någon replik kvar. Vi får se.

Vi kan vara överens om att allt inte är på plats. Detta är inte en tryck-på-knappen-klar-reform där vi utreder allt i detalj och sedan, 2015 eller 2020, säger att vi kör i gång. Här har vi i stället tagit ett ansvar för att säga att framtiden kräver denna nya modell. Vi har en hel del på plats, och en del kommer under resans gång – till exempel det lagstiftningsförslag som nu har kommit och som kommer att beslutas av riksdagen senare. Jag håller med Peter Rådberg om att det är en avgörande pusselbit i detta.

Det är alltså ett successivt utvecklande av reformen, men jag tror ändå att det är bra att vi har satt i gång den. Så är det med stora reformer; det är svårt att få dem tryck-på-knappen-klara. Inriktningen är klar, grundbultarna är klara, och sedan kommer en del bitar på plats under resans gång.

Jag är övertygad om att ÖB tar sitt ansvar, och Försvarsmakten tar sitt ansvar. Det ÖB säger är att detta är en stor reform, och det är ingen lätt

reform. Den kräver mycket engagemang och arbete, och den kräver att mycket faller på plats. ÖB säger: Jag vill känna stöd från hela samhället – från myndigheter, riksdag, regering och brett från arbetsgivare.

Jag tycker att han ska känna detta stöd. Jag svarar ja på den frågan. Säger Peter Rådberg nej och att han inte ska känna det stödet utan fixa det på egen hand – det är försvarets ansvar, och funkar det inte så hänger vi ÖB, eller avsätter honom?

Miljöpartiet är ett parti som har varit tydligt i att man gillar frivillighet, och jag har trott att man även gillar att anställning varvas med insatser i försvaret, civilt och så. Då tror jag att det behövs att vi hjälps åt i denna reform – med tydligt ansvar för myndigheten, givetvis, och för riksdag och regering.

Anf. 88 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Försvaret håller på att bli en alltmer aktuell fråga. Som jag ser det är försvaret något av det allra mest grundläggande som staten sysslar med. Det handlar först och främst om att bevaka våra gränser och Sveriges suveränitet.

Hur ser då vår omvärld ut? Finns det några hot mot Baltikum? Finns det en hotbild norr om vårt land och norrut mot Antarktis, där nya sjövägar eventuellt kommer att gå i framtiden? Det känns inte riktigt så just denna vinter då det känns som att alla isar blir tjockare, men vad har framtiden i sitt sköte?

Det finns i dagsläget inga direkta hot, men det är värt att notera att exempelvis Ryssland under förra hösten genomförde de största militärövningarna intill Sverige på över tio år. Under hela september 2009 övade rysk militär öster om Sverige, från Norska havet i norr till Vitryssland i söder.

Det skedde i två större manövrar, Ladoga och Zapad 09, som hållits samtidigt med mark-, flyg- och marinförband. I landstigningsövningarna i Östersjön deltog ett trettiotal krigsfartyg: fregatter, robotfartyg, svävare, minsvepare och ubåtar samt nio landstigningsfartyg och ett tjugotal båtar.

Långsiktighet är viktigt inom alla politikområden, men kanske särskilt när vi diskuterar försvaret och dess framtid. Vi har tidigare haft avancerad förmåga att avvärja ett invasionshot. Invasionshotet känns i dag väldigt avlägset, men av historien lär vi oss att saker kan förändras. Hur snart skulle vi kunna återetablera en adekvat förmåga om olyckan skulle vara framme och hoten återigen skulle öka?

Herr talman! Försvarsmakten har också internationella åtaganden. Detta står inte i konflikt med våra nationella åtaganden. Tvärtom bidrar våra internationella erfarenheter och kunskaper till att stärka Sveriges försvarsmakt även inom våra gränser. Därtill kommer förstås också vår internationella solidaritet med folk som lever under krig och förtryck.

Sverige är alliansfritt, men detta innebär inte att vi ska stå vid sidan om vårt internationella ansvar eller inte ta vårt ansvar som EU-medlemsland. Sverige kommer inte att hålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller ett nordiskt land. Det är också något som vi förväntar oss av andra länder om vi skulle drabbas av något liknande.

Herr talman! Fred, frihet, demokrati, rättvisa, yttrandefrihet och allemansrätt – allt detta kan upplevas under en dag utan att vi tänker på det.

Vi tar det allesammans för givet. Alla de som lever långt ifrån oss förtjänar samma rättigheter och levnadsvillkor som vi. För dem som upplever våld, övergrepp, krig och förtryck är detta vardagen. Det är där vi vill vara med och skapa trygghet. Detta är fritt citerat från Försvarsmaktens lilla häfte som handlar just om Försvarsmaktens uppgifter.

Det är för att skapa denna trygghet som vi är engagerade och bidrar till ISAF och har ledningsansvar för den regionala enheten för säkerhet och återuppbyggnad i Mazar-e Sharif i Afghanistan. Det är därför vi under nästa år kommer att fortsätta att bidra till Kosovo Force i Kosovo, denna gång med samverkans- och observationsteam samt militära rådgivare till stöd för utbyggnad av Kosovos säkerhetsstruktur.

Herr talman! För våra insatta förband, särskilt de förband som är insatta i Afghanistan, är det viktigt att det finns

1. underrättelseförmåga med exempelvis obemannade spaningsflygplan,
2. splitterskyddade fordon och
3. helikoptrar, som nu ska komma i april.

Jag tänkte uppehålla mig en stund vid den första punkten.

Jag ställde nyligen en fråga till försvarsministern om obemannade spaningsflygplan, så kallade TUAV. Jag vill tacka ministern för ett snabbt och bra svar där ministern bekräftar betydelsen av att denna förmåga snarast finns tillgänglig för våra soldater. Ministern förklarade också att regeringen har gett alla nödvändiga bemyndiganden till Försvarsmakten.

Bakgrunden till min fråga var att den svensk-finska styrkan i Afghanistan under 2009 fått utstå mer än 45 attacker, något som eskalerat ytterligare under detta år. En obemannad spaningsfarkost gör det möjligt att upptäcka ett hot innan våra trupper går in i ett område. Från hög höjd kan både planerade eldöverfall och utläggning av vägbomber upptäckas med hjälp av avancerade sensorer.

Tisdagen den 19 oktober i år var sex svenska officerare och soldater som är mentorer, så kallade OMLT, åt den afghanska armén i strid under närmare sex timmar. När de med hjälp av flygunderstöd drog sig tillbaka till sin bas fann de även den vara under attack. Det var med nöd och näppe som de klarade sig allesammans. Efteråt säger de på försvarets hemsida: Hade vi haft möjlighet att styra flyget eller haft obemannade spaningsflyg i luften kunde vi ha agerat annorlunda och bättre.

I min fråga påpekade jag att det var oroande att förmågan inte finns ännu, en oro som försvarsministern helt klart delade. Även Försvarsmakten har vid ett flertal tillfällen sagt att förmågan är efterfrågad.

Till sist ska jag säga några ord om personalramen. Regeringen och oppositionen har en överenskommelse om insatsen i Afghanistan som begränsar antalet personer som kan vara insatta. En sak som jag har funderat över är om de ca 40 personer som krävs för att operera Örnensystemet kan adderas till insatsen utöver de soldater som redan finns eller om vi behöver kalla hem skyttesoldater för att kunna addera UAV-förmågan till förbandet. Jag tänkte passa på att skicka med den frågan till försvarsministern, som ju kommer att tala här senare. Hur påverkas personalramen av att Örnensystemet adderas till Afghanistanstyrkan? På-

verkas vår förmåga att effektivt genomföra insatsen på ett negativt sätt?
När kan vi se fram emot att Örnensystemet blir insatt i Afghanistan?

Med dessa ord yrkar jag bifall till propositionen i dess helhet.

Anf. 89 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Herr talman! Sverige är ett land som bygger säkerhet tillsammans med andra. Det uttrycks genom vårt medlemskap i EU och i en nationell solidaritetsförklaring som numera sju partier säger sig omfatta.

Alliansen har tillfört försvarspolitiken ett nytt närområdesperspektiv, för Norden, Östersjöområdet och EU. Det stänger det gamla glappet mellan nationella insatser inom gräns och internationella insatser så långt bort från gräns som möjligt, till exempel i Tchad eller Afghanistan. Sverige ska tillsammans med andra kunna verka stabiliserande i närområdet och hindra att problem växer sig stora och påverkar vår egen säkerhet. Varför vänta tills konflikten kommer hit?

Försvarsmakten ska kunna göra insatser ensamt och tillsammans med andra med samma förband, i landet, i närområdet och internationellt för att värna Sverige och svenska intressen. Alliansen verkställer just nu det första försvarsbeslutet på 15 år som syftar till att höja försvarsförmågan, inte till att skära ned på försvaret. Vi sätter försvarsförmågan i centrum. Jag vill uppmana alla läsare av protokollet från dagens debatt att gå igenom inläggen och se hur många gånger ordet försvarsförmåga ens har förekommit i debatten så här långt.

När vi inledde reformeringen var bara en tredjedel av den nationella insatsorganisationen användbar inom ett helt år. År 2008 motsvarade det 11 400 man. Beträffande övriga två tredjedelar av det nationella försvaret hade politiken inga krav på tillgänglighet eller användbarhet. Förbanden skulle gå att använda ett till tre år bort i tiden och först efter att ha fått nya pengar, ny materiel, ny utbildning och ny övning. Det var pappersförband. Det var för lite och för sent.

Georgienkriget tog fem dagar och avgjordes på två. Det var mindre än 20 000 ryska soldater på plats, men de kom bokstavigt talat på en enda natt. Hur hade det gamla svenska försvaret som vi tog över förmått att hantera en sådan situation? Hela den nya insatsorganisationen om 50 000 män och kvinnor kommer att vara användbar på några dagar om Sverige hotas.

Vi har återupptagit den operativa försvarsplaneringen för Sverige. Vi bygger förmåga till regional territoriell ledning på fyra platser. Det nya försvaret blir ett övat försvar. Varje nödvändigt inriktningsbeslut för försvarets utveckling fram till utgången av 2014 är redan fattat av riksdag och regering.

Vi planerar för oförändrade försvarsutgifter, vilket börjar bli smått unikt i EU i finanskrisens tidevarv. Vi arbetar också för att flytta ett par miljarder från stöd- och kringmyndigheter och verksamheter till kärnan, förbandsverksamheten.

Dimensioneringen av det nya försvaret har en tydlig Östersjöprofil. Flygvapnet är dubbelt så stort som våra grannländers. Vi har världens modernaste konventionella ubåtssystem. Vi anskaffar nästa generations ubåtar för att det ska förbli så. Flyg och marin övervakar Östersjön på, under och över ytan och utgör en tröskel för varje aktör som vill komma över Östersjön med annat än fredliga syften. Det är kärnan i försvaret av

Sverige. Det är också kärnan i vad Miljöpartiet inte förstår om flygvapnet. Vi är åtta länder som tillsammans byggt ett gemensamt civil-militärt övervakningssystem för Östersjön. Vi genomför en mycket omfattande materiell förnyelse, allt i syfte att stärka den nya insatsorganisationen och höja landets försvarsförmåga.

Vi dubblar landets medeltunga helikopterförmåga, vi köper Meteor – en ny radarjaktrobot för Gripen – nya splitterskyddade fordon, ersättare för torped 45, artillerisystemet Archer. Taktisk UAV, som Mikael Oscarsson talade om, anskaffas liksom nya bandvagnar. Fem Visbykorvetter blir stegvis operativa i marinen. Kosterklassen höjer minröjningsförmågan. Specifikationer för nytt stödfartyg tas fram.

Vi är näst största land i SAC-samarbetet för strategisk flygtransport för användning både i civila och i militära kriser, något som oppositionen sade nej till och något som användes för humanitär hjälp i Haiti.

Genom att utveckla och anskaffa materiel tillsammans med andra länder ökar vi våra möjligheter till gemensam utbildning och övning, som bygger samverkansförmågan. I detta ligger också betydande ekonomiska vinster när kostnader delas och längden på beställda serier av materiel ökar. Vi talar om hundratals miljoner i enskilda projekt i uteblivna kostnader därför att vi samverkar med andra.

Under Sveriges ordförandeskap i EU fick vi stöd för konkurrens på lika villkor för försvarsindustrin inom EU. I dag är EU uppdelat på 27 delmarknader för försvarsmateriel, vilket försvagar vår industris konkurrenskraft.

Den nya Försvarsexportmyndigheten är i gång, till stöd för både små och stora företag.

Herr talman! Genomförandet av insatsorganisation 2014 är nu huvuduppgiften. Vi moderniserar försvarets personalförsörjning genom rekrytering på frivillig grund och av nya specialistofficerare. Rekryteringsbasen har mer än fördubblats när kvinnor och män, båda lika, i olika åldrar rekryteras på exakt samma villkor. Vi har avskaffat den sista lagstadgade diskrimineringen i svensk lag på grund av kön. Oppositionen röstade emot.

Målet är stabilare grupper genom soldater av olika ålder, utbildningsbakgrund, yrkesbakgrund, kön och familjesituation. Precis så har det också varit i testverksamheten inom hemvärnet. Ett tjugotal länder går i samma riktning, senast Tyskland, som tar del av svenska erfarenheter.

Vi får professionella soldater och förband i meningen rätt utbildade, övade, insatserfarna och användbara, eftersom vi slipper en särskilt anställd utlandsstyrka vars förband läggs ned efter hemkomst från insats. Det är soldaternas kvalitet som räddar liv och styr försvarsförmågan.

Försvarsmakten kommer att bli en av Sveriges största ungdomsarbetsgivare. Försvaret ska anställa 16 000 unga människor de kommande åren på hel- och deltid. Det betyder tusentals nya, riktiga och för Sverige viktiga jobb på en rad garnisonsorter. Jag noterar att knappt någon har insett vidden av detta. De interpellationer som oppositionen ställer till mig handlar om att försvaret flyttar 24 från en plats till en annan. Svaret blir: De får 900 i stället. Ja, men de flyttar ju 24. Se här både utmaningen och möjligheten på landets garnisonsorter och inse de lokalpolitiska krav detta ställer!

Försvarsmakten ska rekrytera ca 4 000 unga människor varje år till militär grundutbildning. Intresset är stort. Det var 6 700 sökande till de första 900 platserna, vilket också borgar för ett mycket gott urval.

Likväl är det allas vår uppgift, också försvarets, att informera, kommunicera, resonera och diskutera med målgruppen. Vi ska berätta hur Försvarsmakten och den enskilde kan göra en skillnad för Sverige men också för freden internationellt.

Parterna tecknade i våras kollektivavtal för långa tidsbegränsade anställningar för Försvarsmaktens soldater. Det var mycket välkommet. I den svenska modellen är det nämligen parternas ansvar primärt att sluta avtal om anställningsvillkor och förhållanden. Men Alliansen har också varit tydlig med att vi är beredda att komma till stöd med lag om parterna så önskar. Nu har vi en enig personalförsörjningsutredning som kom precis häromveckan som ger grund för proposition.

Herr talman! Sverige har en för vårt lands storlek unik förmåga att leda insatser. Det är en kvalitetsstämpel för Sveriges försvar. Vi leder i Afghanistan. Vi har just lett EU-insatsen Atalanta utanför Somalias kust. Vi ledde NBG 08. Vi kommer att leda NBG 2011.

Jag noterade Miljöpartiets häpenhet över att den här regeringen kunde säga att det var den gamla regeringens ansvar att kostnaderna ökar. Det beror möjligen, Peter Rådberg, på att dubblingen av antalet soldater kom 2005 under en socialdemokratisk regering när Miljöpartiet var regeringsunderlag. Där kom kostnadsexplosionen. Den kom inte under den här regeringen. Därför har vi fört fram att Peter Rådberg faktiskt bör rikta sina frågor till den tidigare, socialdemokratiska regeringen.

Alliansens ambition är att Sverige ska vara ett land som solidariskt tar ansvar för internationell fred och säkerhet. I det nya försvaret blir detta enklare då vi slipper bygga nya särskilda anställda förband för insatser internationellt. Vi kan använda de förband vi redan har, och det kommer också att vara modellen för kommande NBG i framtiden.

Fru talman! Oppositionen har nu på mer än fyra år inte lagt fram en enda genomarbetad preciserad eller genomförbar försvarsbudget till riksdagen. De har inte en enda gång preciserat sin syn på insatsorganisationens storlek, hemvärnets storlek, förmågors dimensionering och villkor eller fördelning för stående kontrakterade soldater.

Det vi vet är att De rödgröna vill skära bort 2 miljarder om året, enligt egen utsago, från försvaret. 810 miljoner ska tas från förbandsanslaget. Denna nedskärning har alltså växt med 60 miljoner bara sedan september, och vi har ingen grund för att förstå varför. Det enda som står i den gemensamma budgetmotionen är att man bedömer att det är möjligt. På vilken grund bedömer oppositionen att det är möjligt? Ingen har redovisat hur det ska gå till.

Jag noterar att oppositionen i valrörelsen sade att det inte drabbar några förband. Men självfallet kommer neddragningarna på förbandsverksamheten att drabba just förband. Vad annars skulle en neddragning på förbandsanslaget drabba?

Redan nedskärningen om 810 miljoner om året skulle betyda att var tredje soldat i det nya försvaret behöver försvinna. Tala om att sänka försvarsförmågan! Bara denna nedskärning motsvarar finansieringen av ca 4 000 soldater. Om nedskärningen inte ska drabba vare sig förband eller soldater undrar man verkligen var pengarna ska tas. Då säger någon:

Plikten! Det är bara det att Pliktutredningen visade att det är 2 miljarder dyrare att få fram 3 000 insatsklara soldater med hjälp av värnplikt än med frivillig rekrytering. Detta säger alltså en statlig utredning: Det är 2,4 gånger dyrare att tillämpa plikt jämfört med frivillig rekrytering. Där fanns alltså inga pengar att spara. Det fanns bara ökade kostnader.

Oppositionens budget slår mot varje anslag. Anskaffning av materiel, vidmakthållande och forskning får minus 565 miljoner. 540 miljoner ska bort från fredsfrämjande insatser. Inte ens den internationella solidariteten har gått fri i oppositionens budget.

Vi noterar också, fru talman, att Socialdemokraterna i år inte har väckt någon försvarspolitisk motion. Det är anmärkningsvärt. Jag tror att det är första gången någonsin som landets största oppositionsparti inte har motionerat på ett av statens kärnområden. Men – och nu kommer paradoxen – jag välkomnar det! Jag ser det som ett tecken på insikt om behovet av internt förnyelsearbete inom Socialdemokraterna. Det är en beredskap att överge förra periodens i mitt tycke destruktiva nej-sägeri tillsammans med Vänstern. Det finns fler tecken på detta – mer positiva tecken. Ett kom i dag, nämligen omsvängning om FRA. Ett annat kom för några veckor sedan med en bred uppgörelse sex partier emellan gällande Afghanistan. Ett tredje kan möjligen vara det, som jag har förstått det, goda samarbetsklimat som nu finns i utskottet. Ett fjärde kan möjligen vara att jag är glad att ha en försvarsutskottsordförande som tycker att det är kul att debattera frågorna i riksdagen.

Detta skulle i bästa fall kunna skapa nya förutsättningar för breda överenskommelser framöver, vilket ju faktiskt är en svensk tradition. Håkan Juholt var själv med i Försvarsberedningen, som i bred enighet lämnade det underlag som inriktningspropositionen baseras på.

Det kan vara så, fru talman, att vi bildligt talat efter Socialdemokraternas frigörelse från Vänstern, som är påbörjad men icke avslutad eftersom det finns ett gemensamt budgetalternativ i dag, är tillbaka någonstans kring sommaren 2008 då beredningen lade fram sin rapport.

Den som vill prata konstruktivt, ansvarstagande och framåtsyftande om försvaret är välkommen. Jag hoppas att utskottets nye ordförande kommer att bli en av dem. Men här finns också fyra år av Socialdemokratiskt arv att göra upp med först från den tid då andra ingångsvärden styrde politiken.

(Applåder)

Anf. 90 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Fru talman! Det är intressant att statsrådet visar denna omsorg och omtanke om det socialdemokratiska partiet. Det sätter vi särskilt värde på. Om det saknas förtydliganden på några områden kan nog statsrådet vara på det klara med att det pågår ett sådant arbete.

Det som dock överraskar mig i det annars trevliga anförandet var den säkerhetspolitiska analys som statsrådet gjorde. Vi är nog alla ganska överens om att Försvarsmaktens uppgifter måste bygga på den säkerhetspolitiska analysen och hotbilder. Visst är det överraskande när ministern i sitt förberedda anförande – inte i ett förslut ord utan i det skrivna anförandet – liknar Sveriges säkerhetspolitiska utsatthet vid Georgiens. Det kan man utläsa ur protokollet: Hur skulle vi i Sverige ha klarat detta som Georgien klarade? Det har väl aldrig varit så att tidigare Sovjetrepubli-

kers tillstånd är det som har utgjort planering för Försvarsmaktens operativa förmåga.

Jag måste komma till frågan: Vad är det för hotbild som gör att regeringen nu sätter upp detta försvar med kontinuerligt anställda soldater för? Självfallet behövs en snabbinsatsförmåga inom vissa förbandstyper, inte minst vid internationella åtaganden. Men hur kan det komma sig att när försvarsutskottet besökte Högkvarteret i förra veckan berättade de för oss att de nu genomför regeringens beställning på två stående stridsvagnskompanier med heltidsanställda soldater?

Jag måste fråga försvarsministern: Är det hotbilden? Är det internationella åtaganden? Eller vad är det som gör att regeringen har bestämt att våra tunga stridsvagnskompanier endast ska bemannas med heltidsanställda soldater?

Anf. 91 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M) replik:

Fru talman! Det är klart att man känner ett behov av viss omsorg även om er, Håkan Juholt. Vi har ju precis gått ur en period där ditt parti har sagt nej till alla reformer som ska ge Sverige ökad försvarsförmåga.

Låt mig ge några exempel. Ni har sagt nej till nya helikoptrar, nej till handlingsplan Gripen, nej till C17/SAC för civil och militär krishantering, nej till stabila försvarsanslag, nej till likabehandling av kvinnor och män och nej till frivillig rekrytering. Ett parti i ert samarbete sade nej till nya ubåtar. Och kanske värst av allt, tycker jag: Ni sade nej till den nya veteransoldatpolitiken. Inte ens där kunde ni förmå er att ta steget till en bred lösning. Det handlar om det moraliska ansvaret för sjukvård och välbefinnande för dem som har gjort och gör våra insatser. Ni har en del att ompröva, kan man tryggt säga.

När det gäller försvarets inriktning skriver oppositionen att reformeringen ska fortsätta. Det är vackert så, men i vilken riktning? Det finns inte ett enda ord i er mycket korta motion som berättar i vilken riktning ni vill gå. Ni använder våra nyckelord och skriver: Det syftar till att skapa ett försvar med ökad användbarhet och tillgänglighet.

Det är jättebra, men sedan säger ni nej till alla de reformer som krävs för att nå detta.

Jag noterar dock att ni inte nämner ordet ”rörlighet” i er motion. Men det är kanske svårt när man samtidigt säger nej till alla delar som ska ge ökad rörlighet. Det gäller både strategisk och taktisk rörlighet i form av C17 och helikoptrar.

Den säkerhetspolitiska inriktningen är glasklar i inriktningspropositionen. Där görs analysen. Det är inte någon som står på fri hand och förändrar Sveriges säkerhetspolitiska analys eller inriktning.

Jag sade inte – se efter i protokollet – att Sverige kan jämföras med Sovjet. Jag säger att det visar det moderna krigets natur och hur föråldrad styrningen av försvaret var innan alliansregeringen kom på plats.

Anf. 92 HÅKAN JUHOLT (S) replik:

Fru talman! Jag återkommer till min fråga. Så långt tillbaka som jag kan minnas har incidentberedskap och hävdande av territoriell integritet legat på marin- och flygstridskrafterna. Det är fullt logiskt. Där har vi också de heltidsanställda soldaterna och officerarna.

Hur kan det nu komma sig att regeringen har bestämt att de tunga stridsvagnskompanierna ska bemannas med heltidsanställda kontinuerligt anställda soldater? Är det hotbilden som har avgjort detta? Eller är det dålig politisk styrning att man inte har engagerat sig i frågan? Eller förbereder man dessa för internationell krishantering? Det måste finnas ett skäl. Man måste komma tillbaka till att vi utformar vår försvarsmakt efter de uppgifter den har.

Vilka uppgifter har stridsvagnskompanierna som motiverar att det är heltidsanställd kontinuerligt anställd personal? Jag förstår inte det.

Därför kommer man ofta tillbaka till denna debatt. Inte minst gjorde Staffan Danielsson det i sin sista replik som jag inte kunde bemöta för min talartid var ute. Han påstod att Försvarsberedningen sade så här, men det gjorde den inte alls. Försvarsberedningen sade att frivillighet ska vara en rekryteringsgrund, och det ska det absolut. Vi uteslöt allt annat; det var den väg vi ville gå. Men endast en mindre del av markstridskrafterna skulle utgöras av heltidsanställda soldater. Övriga skulle vara kontrakt-sanställda i olika former. Nu levererar regeringen till och med stridsvagnsbesättningarna som heltidsanställda.

Kommer det att följa någon som helst grundorganisatorisk förändring av detta? Försvarsmakten har begärt i sitt budgetunderlag att få återkomma så snart som möjligt med grundorganisatoriska förändringar. Kan vi vänta oss detta runt hörnet? Ligger det framför oss redan nästa år? Jag skulle önska att statsrådet kommenterar detta.

Anf. 93 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M) replik:

Fru talman! Jag känner stor glädje över att Håkan Juholt är tillbaka i debatten. Han är lika utmärkt som vanligt, dock något ringrostig.

(HÅKAN JUHOLT (S): Ja.)

Jag hör att han instämmer, och det tyder på viss självinsikt.

Numera, Håkan Juholt, är det samma förband i en insatsorganisation som ska användas för alla försvarets uppgifter oavsett om det är i landet, i närområdet eller internationellt. Jag märker i hela Håkan Juholts argumentation att han inte har tagit till sig det. Han är kvar i separata organisationer för separata uppgifter, och så ser det inte ut.

Det ser inte heller ut så att regeringen beställer förband med hel- eller deltidsanställda. Vi beslutar tillsammans med er om en insatsorganisation, en grundorganisation och förmågor som ska uppfyllas. Sedan är det Försvarsmakten som efter militära bedömningar ser till att leverera önskad effekt.

Det gläder mig också att höra rädslan för förbandsnedläggningar från en man som vill ta bort 2 miljarder från försvaret. Jag tog över efter socialdemokratiska ministrar som hade lagt ned 60 förband och verksamhetsställen. Jag har inte lagt ned ett enda. Med Socialdemokraternas budget ihop med Vänsterns och till stora delar Miljöpartiets kan jag garantera att förbandsdöden är tillbaka. Då kommer det inte att handla om att Försvarsmakten vill jobba på ett sätt som den själv tycker är rationellt, som har diskuterats ibland, utan om att Håkan Juholt igen politiskt tvingar fram förbandsnedläggningar utan någon som helst militär rationalitet.

När jag nu har Juholt framför mig vill jag återknyta till hans diskussion om hemvärnet. När jag tog över sade man till mig att det fanns 30 000 i hemvärnet. När jag synade det visade det sig vara 13 000 som uppfyllde kontrakten. Nu går vi upp till 22 000, och det är inga pappersförband utan fullt fungerande förband som ska ingå i insatsorganisationen. Det är en kraftig ambitionshöjning för hemvärnet, Håkan Juholt. Välkommen att ansluta!

Anf. 94 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Fru talman! Man kan varna Håkan Juholt för att det blir mycket raljerande, för du får inte mycket svar.

Försvarsministern talade vitt och brett om att det skulle anställas 16 000 soldater, 4 000 per år och så vidare. Huvudfrågan blir dock hur dessa ska anställas. Det är lätt att på papper skriva ned vilka ambitioner och visioner man har; det skulle vilket parti som helst kunna göra. Svårigheten är att gå därifrån till verkligheten. ÖB har en annan uppfattning, att det blir svårare för hela samhället att lösa denna problematik. Det är inte så lätt. Jag vill gärna ha ett konkret svar, vilket jag också bad om i mitt anförande, på hur man ska lösa personalförsörjningen med mer tydlighet.

Min andra fråga till försvarsministern handlar om JAS och den nya EF-varianten. Vilka är de operativa skälen till att vi ska skaffa detta nya plan. Du nämner inte med ett enda ord varför Sverige behöver 70 nya EF-varianter, utan det går du förbi med tystnad, ministern. Jag skulle vilja ha de operativa skälen till detta och svar på hur personalförsörjningen ska förverkligas.

Anf. 95 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M) replik:

Fru talman! Jag tar det som en stor komplimang att när vi diskuterar nästa års budget med oppositionen tvingas man gå ett decennium framåt i tiden för att ha något att ställa frågor om.

När man tidigare talade om vad FOI sade om kostnader i det nya systemet är det 1 miljard 2019. Det handlar inte om det nya systemet utan om att Försvarsmakten inte skulle klara samma rationaliseringskrav som alla andra myndigheter åläggs 2019.

När vi talar Gripen ska vi till 2020 och därefter för att Rådberg ska ha något att fråga om. Han frågar vilka de operativa behoven är. Det visar en bristande insikt i hur sådana här processer går till. De operativa behoven 2020 och därefter måste studeras först, Peter Rådberg. Det är inget som du eller jag hittar på i riksdagen. Man tar fram seriösa underlag från Försvarsmakten och kompletterar med andra säkerhetspolitiska analyser ur Regeringskansliets arbete. Utifrån detta som innehåller bland annat omvärldsbedömningar, teknikutveckling, plattformar från andra håll och allt vad det kan vara avgör man vilka behov Sverige har och hur vi ska svara mot behoven. Är det EF och hur ska EF se ut?

Men Peter Rådberg kräver att vi 2010 ska redogöra för vilka de operativa behoven är.

Jag tror att oppositionen gör detta för att man inte direkt har använt sina inlägg till att utveckla hur man ska skära bort flera miljarder ur Försvaret varje år. Man bedömer bara att det går. Tyck och tryck är Peter

Anf. 96 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Fru talman! Sten Tolgfors vet mycket väl att beslutet ska fattas nu. Det fattas inte 2020; det fattas nästa år. I mars kommer ÖB att lägga fram ett förslag där man eventuellt har 70 plan av EF-varianten som det ska sägas ja eller nej till. Vi kan inte vänta till 2020; riksdagen kommer att fatta beslut mycket tidigare. Då måste de operativa behoven vara på plats.

Det är oförskämt att flytta fram något tio år, ministern. Du förstår lika väl som jag att dessa beslut fattas mycket tidigare. Allt annat är trams. Jag tar inte till mig något av den kritik i hårda ordalag som du lägger fram.

Jag vill ha svar på personalförsörjningsfrågan. Du talar om att det ska bli 16 000 och 4 000 per år. Jag köper det; det är jättebra. Men jag är orolig för att det inte finns någon tydlighet när vi går från plikt till frivillighet. Alla bitar är inte på plats; det fattas massor med bitar.

Vi har talat om detta i tidigare inlägg. Kan ministern inte tydliggöra och skicka en politisk signal om hur ni ska lösa detta? Det är inget litet problem. Försvaret står och faller med personalförsörjningen. Du kan diskutera visioner och drömma hur mycket du vill om vi inte får personal och unga tjejer och killar kommer till vår försvarsmakt. Som försvarsminister måste du kunna vara tydlig och inte bara säga att det är en samhällsreform och att vi alla ska hjälpas åt. Det kommer inte att räcka, tyvärr.

Anf. 97 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M) replik:

Fru talman! Det är uppenbart att om ett plan ska vara i luften 2020–2025 fattar man inte beslutet då, men man gör det på underlag. Peter Rådberg visade ju i sitt nästa inlägg att han visste att inga underlag var inkomna. Han tillstod själv att han trodde att det kommer ett från Försvarsmakten i mars. Vad är då poängen med att kräva besked i december – ett antal månader innan?

Jag redovisade siffror från verkligheten på rekryteringen. Det var 6 700 sökande till de första 900 platserna. Peter Rådberg sade i sitt första inlägg att det är lätt för partier att ha ambitioner och visioner. Presentera några då! Det är tydligen bara den här sidan som har några, dessutom konkretiserade i riksdagsbeslut. Jag har i flera år fascinerats av Rådbergs inställning till frivillighet. Miljöpartiet kallar det för en glädjens dag när Pliktutredningen läggs fram om skiftet från värnplikt till frivillighet. Äntligen lyssnade de andra partierna på Miljöpartiet!

Vad blir slutsatsen för Miljöpartiet? Att rösta nej i riksdagen och ägna varje tillfälle åt att kritisera det man själv är för. Det ingår i det grundläggande ansvaret i försvarspolitik att prata positivt om varför man är för frivilligheten, inte bara kritisera. Regelverket för den frivilliga rekryteringen är på plats. Den kritik som Peter Rådberg har baseras på att han blandar ihop två saker, dels den frivilliga rekryteringen dels utvecklingen av anställningsformerna vilket Personalförsörjningsutredningen har sysslat med. Det handlar inte om den frivilliga rekryteringen i sig. Det handlar i första hand om anställningsformer. Dem grundlade parterna redan i

våras, nämligen att man skulle ha långa tidsbegränsade anställningar. Inget parti i riksdagen vill ha livstidssoldater i Sverige. En utredning har utvecklat villkoren vidare. Det kommer att bli en proposition.

Jag rekommenderar Rådberg att läsa Pliktutredningen igen. Jag vet att du gillar den. Där finns många av svaren, liksom i propositionen till riksdagen. Hittills går det bra.

Anf. 98 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S):

Fru talman! Mitt första anförande i denna kammare har jag valt att spara till dagens debatt, och ägna åt försvaret i allmänhet och försvarsekonomi i synnerhet.

Sverige har under lång tid varit militärt alliansfritt. Sverige är i dag militärt alliansfritt. Sverige ska också i framtiden vara militärt alliansfritt. Det har under många år varit en självklarhet, men nu krävs det att vi valda ledamöter här i Sveriges riksdag understryker det. Den borgerliga regeringen slingrar sig och ger inga raka besked i frågan. Moderata företrädare som Johan Forssell säger öppet att nästa naturliga steg är att gå med i Nato. Folkpartiet har sedan länge förespråkade ett medlemskap i Nato.

Vi socialdemokrater kommer att fortsätta att stödja omvandlingen av det svenska försvaret från ett invasionsförsvaret till ett modernt insatsförsvaret. Vi har gett ett tydligt besked om försvarsförmåga, inriktning, satsningar och besparingar. Vi har också sagt nej till ett framtida svenskt medlemskap i Nato. Vi är tydliga på den punkten.

Fru talman! Landets försvar är en alldeles för viktig fråga för att riksdagen ska splittras kring den. Om försvars- och säkerhetspolitik ska det råda blocköverskridande enighet. Vi socialdemokrater har historiskt ansträngt oss för breda överenskommelser inom försvars- och säkerhetspolitiken, och vi noterar med tillfredsställelse att utskottet kunnat enas om de synpunkter som handlar om riksdagens roll samt om styrning och uppföljning som vi fört fram under arbetets gång.

Sveriges försvar är och ska vara allas ansvar. Genom en fortsatt folklig förankring säkras försvarets tillgång till kompetens och flexibilitet inför en eventuell framtida försämrad omvärldssituation. Den folkliga förankringen utgör därmed en viktig komponent för det militära försvaret.

Frågan om den folkliga förankringen hänger också samman med den förändring som försvaret nu genomgår, från ett värnpliktsförsvaret till ett frivilligt yrkesförsvaret. Det är en fråga som i allra högsta grad kommer att påverka Försvarsmaktens ekonomi. Vi har redan sett rapporter som nämns här som varnar för en kraftig kostnadsökning efter genomförandet av det nya yrkesförsvaret.

Vart tar denna utveckling vägen? Osäkerheten om detta kan knappast betraktas som en ansvarsfull ekonomisk politik. Vi socialdemokrater har ordning och reda i de förslag vi har lagt fram. Slarv, stress och glädjekalkyler är inget bra sätt att hantera landets och Försvarsmaktens ekonomi.

Ett annat område som inger farhågor är kostnadsutvecklingen för Nordic Battlegroup. Riksrevisionens granskning av NBG 08 pekar bland annat på sen och otillräcklig rapportering till riksdagen och en otillfredsställande kostnadskontroll under uppbyggnaden av NBG 08, något som resulterade i en kostnadsökning från drygt 1 miljard i regeringens propo-

sition 2004 till drygt 4 miljarder kronor i slutnotan. Det är en häpnadsväckande kostnadsexplosion som Riksrevisionen inte någonstans har kunnat finna dokumenterade beslut på – vare sig hos Försvarsmakten eller hos regeringen. Det talas om en informell arbetsgrupp på Försvarsdepartementet, men Riksrevisionen har inte kunnat klargöra vem som fattat vilka beslut och när.

Ytterligare ett exempel på regeringens släpphänthet när det gäller ekonomin är att regeringen tidigare i år beslutade om att köpa in de dyra helikoptrarna Black Hawk för 4,7 miljarder, trots att det finns fungerande helikoptrar att använda i avvaktan på den försenade leveransen av helikopter 14. Vi socialdemokrater har i den här kammaren starkt förordnat att använda helikopter 4 och helikopter 10 i stället.

Fru talman! Vi vill med kraft understryka vikten av ett samspel mellan regering och riksdag. Det är nödvändigt att riksdagen får de återrapporteringar som krävs, och också får möjlighet att fatta de eventuellt kompletterande beslut som kan krävas, och inte enbart finnas till för att ställas inför fait accompli.

I detta anförande instämde Roza Güclü Hedin, Peter Jeppsson, Håkan Juholt, Åsa Lindestam, Eva Sonidsson och Anna-Lena Sörenson (alla S).

Anf. 99 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Fru talman! Jag vill ge en kort replik. Jag tycker att det var ett tänkvärt inlägg av Clas-Göran Carlsson. Jag fastnade för en mening som jag vill lyfta fram i all sin glans: Sveriges försvar är och ska vara allas ansvar.

Det är inte bara ÖB:s, inte bara försvarsministerns ansvar, utan vi har ett gemensamt ansvar i Sverige. Jag ansluter mig till den bedömningen och tycker att det var väl uttalat.

Anf. 100 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag noterar med glädje Staffan Danielssons kommentar. Det är allas vårt ansvar. Det som vi har velat peka på i den här omställningen är att det gäller att få med samtliga parter i det här ansvaret. Det handlar om att göra detta tillräckligt attraktivt så att vi klarar rekryteringen av de framtida soldaterna i vårt försvar. Vi är något bekymrade över hastigheten och kanske bristen på allvar i processen. Men, som sagt, det är ett gemensamt ansvar. Vi gör bedömningen att det är av allra största vikt att vi åstadkommer detta tillsammans.

Anf. 101 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Fru talman! Jag har respekt för att oppositionen menar att man hade skött detta bättre än vad regeringen har gjort. Det vore märkligt annars. Jag vill ansluta mig till det som försvarsministern sade tidigare, och jag gläder mig åt att det är en ny ton i försvarsutskottets debatt i riksdagen. Vi ska ha olika uppfattningar om vilka som ska bemanna stridsvagnar och annat, men det är bra att vi kan hitta varandra på så många områden som möjligt i en så här viktig fråga.

Vi har haft debatt om värnplikt och övergång till frivillighet. Försvarsberedningen var inne på det. Under den period som har varit har vi diskuterat om det var en ravin eller ett dike som skilde Alliansen från

oppositionen. Jag har med en dåres envishet hävdat att det snarast är ett dike.

Nu är den frivilliga personalförsörjningen på gång. Då gäller det verkligen att få den att fungera. Jag tycker att Clas-Göran Carlssons inlägg visar att ni kommer att vara med och jobba för detta och ge goda råd till regeringen och oss i Alliansen så att vi ska lyckas så bra som möjligt med denna uppgift. Sedan får vi följa det under resans gång.

Jag har respekt för att det är en svår uppgift. Det är en stor uppgift för försvaret, och det gäller nog för oss alla att visa ödmjukhet och lyssna och ta lärdom under resans gång.

Anf. 102 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik:

Fru talman! Det är ärligt menade ord att landets försvars- och säkerhetspolitik kräver breda överenskommelser. Som jag nämnde i mitt anförande har vi alltid haft ambitionen att träffa breda överenskommelser.

Men vi noterar också ett förändrat samtalsläge. Trots att jag inte deltog i kammarens debatter under föregående mandatperiod kan jag nog notera att det har skett en omsvängning även hos den borgerliga Alliansen i samtalsklimatet, och det tror jag att vi har varit noga med att understryka under denna debatt.

Anf. 103 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Fru talman! Även jag ska hålla mitt jungfrutal i denna sena timme. Jag tror att många är trötta, och det är julfester som hägrar. Jag hoppas ändå att jag kan upprätthålla ett visst intresse eftersom jag tänkte passa på att säga några ord om en ganska liten del av budgeten men en nagande angelägen sådan. Den handlar om försvarets undervattensförmåga i Östersjön.

Östersjön har en stor strategisk betydelse för hur Sverige ska kunna försvaras och hur vi ska kunna hävda vår suveränitet och våra nationella intressen. Jag tror att försvarsministern också talade om det. Därför är vi socialdemokrater mycket nöjda med att regeringen föreslår en anskaffning av en ny lätt torped och att utskottet i betänkandet också tillstyrker det.

Utvecklingen av en ny lätt torped är av stor strategisk betydelse för vidmakthållandet av undervattensförmågan i marinen. Likaså är anskaffningen av den här nya torpeden viktig för att nå målet för insatsorganisationens operativa förmåga till 2014.

Vi socialdemokrater är därför samtidigt ganska bekymrade över hur regeringen har valt att hantera anskaffningen av denna torped som ska ersätta den äldre torped 45.

Fru talman! För den oinvidige kan det vara intressant att känna till att Saab Underwater Systems under många år har utvecklat och tillverkat torpeder till det svenska undervattensförsvaret. De svenska torpedbärarna i undervattensbeskyddet är anpassade efter dessa svensktillverkade torpeder. För nyare fartyg, till exempel Visbykorvetterna och de beställda helikopter 14 gäller samma sak. Saab Underwater Systems har planerat att vidareutveckla den äldre modellen av torped för att bestycka dessa plattformar.

I stället för att beställa och direktupphandla torpeden hos Saab har regeringen sagt att behovet av torpeder bör tillgodoses via upphandling på

den internationella marknaden och bland de befintliga system som finns där.

Det är just denna inställning som oroar oss. Eller rättare sagt är vi bekymrade över de konsekvenser som detta kan föra med sig för marinens förmåga att försvara våra gränser i Östersjön.

När jag ställde en fråga här i kammaren till försvarsministern häromveckan om hanteringen av denna anskaffning av torpeden påpekade han mycket riktigt att mitt parti har ställt sig bakom den strategi för materielanskaffning som ska korta ledtider, effektivisera försvaret och spara pengar till skattebetalarna, vilket bland annat innebär konkurrensutsättning av beställningarna.

Jag tycker att man ska använda sig av offentlig upphandling i konkurrens, när det är klokt att göra det. Men frågan är om det verkligen är klokt att gå till offentlig upphandling när det gäller just den här torpeden.

För det första tar en upphandling av detta slag mycket lång tid om anbudsbeslutet sedan överklagas, vilket nästan är legio numera när det gäller så stora affärer. Det är just bland annat lång tidsutdräkt som man vill undvika med materielanskaffningsstrategin. Om torpeden inte är färdig för leverans 2013 kommer det att dröja innan marinen når Försvarsmaktens mål om full operativ förmåga.

Vad som är värre är att den svenska industrin, i det här fallet Saab Dynamics, uppger att man under tiden inte förmår upprätthålla verksamheten, det vill säga behålla kompetensen och därmed kapaciteten för att serva och underhålla det undervattensförsvar som ska värna fred och säkerhet i Östersjön. Andra torpeder av tyngre slag, som till exempel ska bestycka de nya ubåtarna som också är beställda och på väg fram, är helt beroende av reservdelar och underhåll från de ingenjörer som finns på Saab Underwater Systems. Om de försvinner och om hylsor och båtar ska byggas om för att passa andra system, vilket också gäller för den nya torped 45D, är det en affär som för de svenska skattebetalarna kan sluta på minst 4 miljarder kronor, och dessa pengar finns väl inte.

För det andra är det mycket osäkert om det över huvud taget finns en leverantör utanför Sverige – bara Sverige svenska torpeder har, kanske man kan säga – av torpeder som skulle passa våra svenska förhållanden. Jag har redan nämnt dessa rent tekniska komplikationer. Men det kan också vara bra att känna till att de länder som tillverkar torpeder som skulle kunna vara aktuella, exempelvis Italien, Frankrike och Tyskland, inte har torpeder som är anpassade efter Östersjöns bräckta vatten och mycket oregelbundna bottenstruktur. Det finns förstås ett land som har torpeder som skulle kunna fungera i Östersjön, och det är Ryssland. Men vi antar att det inte är regeringens mening att Sverige för att värna sitt territoriella oberoende i Östersjön ska vara beroende av rysk krigsmateriel.

Fru talman! Avslutningsvis är vi från socialdemokratisk sida mycket positiva till anskaffning av en ny lätt torped för att försvara Östersjön. Men vi är mycket bekymrade över hur regeringen har valt att hantera frågan. Vi önskar att man från regeringens håll vill ompröva sin hållning och ge FMV ett positivt svar på deras anhållan om att få direktupphandla den nya lätta torpeden här i Sverige.

Prot. 2010/11:34
14 december

*Försvar och samhällets
krisberedskap 2011*

I detta anförande instämde Johan Andersson, Clas-Göran Carlsson, Roza Güclü Hedin, Peter Jeppsson, Åsa Lindestam och Eva Sonidsson (alla S) samt Torbjörn Björlund (V).

Anf. 104 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S):

Fru talman! Man kan säga att detta är mitt jungfrutal. Jag höll även ett anförande under allmänpolitiska debatten. Då var det ungefär lika många personer som satt i kammaren som nu.

Jag tänkte tala lite grann om det viktiga engagemang som de frivilliga försvarsorganisationerna och de civila insatserna gör inom försvaret.

Trots vårt robusta samhälle inträffar situationer av kris som kräver större insatser över längre tid, till exempel översvämningar, eftersök efter försvunna medmänniskor, bränder eller kanske evakuering av gamla och sjuka om det exempelvis skett en vattenläcka på ett äldreboende.

Det svenska försvaret är en fråga för oss alla i samhället. Men försvaret i Sverige handlar inte bara om krig, vapen eller militära övningar. Det handlar också om att vi som land har ett bra försvar när den mer vardagliga samhällskrisen knackar på dörren. I det arbetet spelar frivilliga försvarsorganisationer en mycket viktig roll. De har funnits länge, och därmed har de en gedigen kunskap om hur man på olika sätt hanterar kriser i Sverige. Det är också viktigt att lyfta fram den viktiga roll som de spelar vid rekrytering till Försvarsmakten.

Vi behöver ställa oss frågan hur och på vilket sätt vi ska engagera tjejer och killar att söka sig till yrkesförbanden. Hur får vi en bred kompetens bland våra rekryter? Jag tror att de frivilliga försvarsorganisationerna har en viktig roll även här.

Trots det viktiga arbete som försvarsorganisationerna gör har den borgerliga regeringen valt att slå undan fötterna på dem. Man har flyttat det riktade anslaget till frivilliga försvarsorganisationer. Nu återfinns medlen inom ramen för anslagen till förbandsverksamhet och beredskap. Det innebär i praktiken att alla organisationer måste vända sig till hemvärnet för att ta del av dessa pengar. Detta tror jag påverkar verksamheten negativt då det bland annat kraftigt försvårar möjligheten att hålla anställd personal som organiserar resurserna. I praktiken innebär det mindre möjligheter att utföra det viktiga arbete som behövs om det uppstår en kris i samhället.

Vi socialdemokrater vill se självständiga och ideella organisationer.

Försvarets frivilligorganisationer som har sina rötter i vår folkrörelsetradition ska stödjas och är något som vi ska vara stolta över.

I ett samhälle är det viktigt att skapa en känsla av gemenskap, av att vi hör ihop. Sådana viktiga värden tillför försvarets frivilligorganisationer. De har den lokala kännedom som så väl behövs vid en kris.

Det här är ett väldigt viktigt arbete för oss socialdemokrater. Dessa människor som engagerar sig frivilligt och ideellt utgör en viktig och effektiv byggsten i ett folkligt förankrat försvar. Vi vill därför att deras engagemang och kraft ska tillerkännas en större betydelse än som är fallet med regeringens politik. Ja, detta är en uppmaning från mig – så är det.

Därför är det mycket olyckligt att regeringens vilja att stödja försvarets frivilligorganisationer är så liten. Bristen på engagemang från rege-

ringens sida riskerar att leda till att frivilligorganisationernas roll i totalförsvaret urvattnas.

När verkligheten för de frivilliga försvarsorganisationerna nu på grund av regeringens politik ser ut på detta sätt är det mycket märkligt att regeringen fortfarande förutsätter att de fortsätter att bedriva verksamhet och att utföra viktiga uppgifter, inklusive att ge stöd till Försvarsmakten. Regeringens politik uppmuntrar inte människor att engagera sig frivilligt, tvärtom!

Vi socialdemokrater vill att det svenska försvaret ska vara långsiktigt folkligt förankrat. I det arbetet spelar de här frivilliga försvarsorganisationerna en avgörande roll.

Sverige behöver en god beredskap även vid mindre nationella kriser. Ingen vet när en storm slår till – det känner Clas-Göran Carlsson till – och ödelägger ett samhälle eller när en oljekatastrof inträffar i havet och döda fåglar flyter in mot stränderna. Men då har vi stor glädje av alla de människor som engagerar sig i nämnda organisationer. Det är viktigt att vi i samhället visar stor uppskattning för det viktiga arbete som människorna i dessa organisationer utför.

(Applåder)

I detta anförande instämde Clas-Göran Carlsson, Peter Jeppsson, Håkan Juholt, Åsa Lindestam, Eva Sonidsson och Anna-Lena Sörenson (alla S).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 15 december.)

19 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2010/11:48 Ändrade bestämmelser om punktskatteförfarandet vid proviantering

Socialförsäkringsutskottets betänkande

2010/11:SfU1 Utgiftsområdena 10, 11 och 12 inom socialförsäkringsområdet

Näringsutskottets betänkande

2010/11:NU3 Utgiftsområde 21 Energi

20 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 13 december

2010/11:124 Tillgänglighet på tåg

Prot. 2010/11:34
14 december

*Försvar och samhällets
krisberedskap 2011*

av *Eva Olofsson* (V)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 december.

21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 14 december

2010/11:173 Ekonomi och föräldrasamarbete vid särlevnad

av *Maria Lundqvist-Brömster* (FP)
till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2010/11:174 Ideella föreningar och EU:s momsdirektiv

av *Torbjörn Björlund* (V)
till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:175 Forskningsanslag och Formas

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:176 Avgifter för tåg på Öresundsbron

av *Marianne Berg* (V)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 december.

22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 14 december

2010/11:89 Meddelarskydd för anställda i privata skolor

av *Helene Petersson* i Stockaryd (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2010/11:136 Regeringens köp av utsläppskrediter

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:145 Korrekt implementering av EU:s kemikalieförordning Reach

av *Åsa Romson* (MP)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:147 Högre kostnader för körkort

av *Peter Jeppsson* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:152 Bostadsbyggandet och bostadsbehoven

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 december.

23 § Kammaren åtskildes kl. 20.42.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 14 §
anf. 25 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.59,
av andre vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 89 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Val av chefsjustitieombudsman	1
Anf. 1 PETER ERIKSSON (MP).....	1
2 § Val av ställföreträdande justitieombudsman	2
3 § Utseende av riksrevisor med administrativt ansvar	3
4 § Val av till Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna	3
5 § Val till Statsrådsarvodesnämnden	4
6 § Val av ledamöter i Riksrevisionens parlamentariska råd	5
7 § Val av ordförande och vice ordförande i Riksrevisionens parlamentariska råd	5
8 § Val av ledamöter i Domarnämnden	5
9 § Val av personliga ersättare i Domarnämnden	6
10 § Justering av protokoll	6
11 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	6
12 § Hänvisning av ärenden till utskott	8
13 § Förnyad bordläggning	8
14 § Rättsväsendet	8
Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU1.....	8
Anf. 2 MORGAN JOHANSSON (S).....	8
Anf. 3 JOHAN LINANDER (C).....	12
Anf. 4 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	15
Anf. 5 JOHAN LINANDER (C) replik.....	16
Anf. 6 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	16
Anf. 7 JOHAN LINANDER (C) replik.....	17
Anf. 8 MARIA FERM (MP).....	17
Anf. 9 JOHAN LINANDER (C) replik.....	20
Anf. 10 MARIA FERM (MP) replik.....	20
Anf. 11 JOHAN LINANDER (C) replik.....	20
Anf. 12 MARIA FERM (MP) replik.....	21
Anf. 13 KRISTER HAMMARBERGH (M).....	21
Anf. 14 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	24
Anf. 15 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	25
Anf. 16 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	25
Anf. 17 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	26
Anf. 18 JOHAN PEHRSON (FP)	26
Anf. 19 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	30
Anf. 20 JOHAN PEHRSON (FP) replik.....	31
Anf. 21 MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	31
Anf. 22 JOHAN PEHRSON (FP) replik.....	32
Anf. 23 KENT EKEROTH (SD).....	32
Anf. 24 JOHAN LINANDER (C) replik.....	35
Anf. 25 KENT EKEROTH (SD) replik	35
Anf. 26 JOHAN LINANDER (C) replik.....	36
Anf. 27 KENT EKEROTH (SD) replik	36
Anf. 28 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	37

Anf. 29 KENT EKEROOTH (SD) replik.....	37
Anf. 30 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	37
Anf. 31 KENT EKEROOTH (SD) replik.....	38
Anf. 32 LENA OLSSON (V)	38
Anf. 33 KENT EKEROOTH (SD) replik.....	40
Anf. 34 LENA OLSSON (V) replik.....	41
Anf. 35 KENT EKEROOTH (SD) replik.....	41
Anf. 36 LENA OLSSON (V) replik.....	42
Anf. 37 JOHAN LINANDER (C) replik.....	42
Anf. 38 LENA OLSSON (V) replik.....	43
Anf. 39 JOHAN LINANDER (C) replik.....	43
Anf. 40 LENA OLSSON (V) replik.....	43
Anf. 41 CAROLINE SZYBER (KD).....	44
Anf. 42 KENT EKEROOTH (SD) replik.....	47
Anf. 43 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	47
Anf. 44 KENT EKEROOTH (SD) replik.....	48
Anf. 45 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	48
Anf. 46 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M).....	49
Anf. 47 KENT EKEROOTH (SD) replik.....	50
Anf. 48 TREDJE VICE TALMANNEN	51
Anf. 49 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik	51
Anf. 50 KENT EKEROOTH (SD) replik.....	51
Anf. 51 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M) replik	52
Anf. 52 HELENA BOUVENG (M)	52
Anf. 53 PATRICK RESLOW (M)	53
Anf. 54 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	55
(forts. 17 §).....	56
Ajournering.....	56
Återupptagna förhandlingar	56
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 9 december.....	56
SfU2 Utgiftsområde 8 Migration.....	56
SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution	59
SkU12 Nya mervärdesskatteregler om förändrade krav för viss import av varor	59
SkU16 Vissa tekniska mervärdesskattefrågor	59
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 13 december.....	59
AU1 Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet.....	59
UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan.....	60
UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	60
UFöU2 Svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen 2011	61
17 § (forts. från 14 §) Rättsväsendet (forts. JuU1).....	62
Anf. 55 MARIA ABRAHAMSSON (M).....	62
Anf. 56 KENT EKEROOTH (SD) replik.....	63
Anf. 57 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik.....	63
Anf. 58 KENT EKEROOTH (SD) replik.....	64
Anf. 59 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik.....	64
(Beslut skulle fattas den 15 december.).....	64

Ajournering	64
Återupptagna förhandlingar	64
18 § Försvar och samhällets krisberedskap 2011	65
Försvarsutskottets betänkande 2010/11:FöU1	65
Anf. 60 HANS WALLMARK (M)	65
Anf. 61 HÅKAN JUHOLT (S)	66
Anf. 62 PETER RÅDBERG (MP).....	69
Anf. 63 MIKAEL JANSSON (SD).....	72
Anf. 64 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	74
Anf. 65 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	74
Anf. 66 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	75
Anf. 67 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	75
Anf. 68 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	75
Anf. 69 CECILIA WIDEGREN (M)	77
Anf. 70 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik	79
Anf. 71 CECILIA WIDEGREN (M) replik	79
Anf. 72 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik	80
Anf. 73 CECILIA WIDEGREN (M) replik	81
Anf. 74 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	81
Anf. 75 CECILIA WIDEGREN (M) replik	82
Anf. 76 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	82
Anf. 77 CECILIA WIDEGREN (M) replik	83
Anf. 78 ALLAN WIDMAN (FP).....	83
Anf. 79 STAFFAN DANIELSSON (C).....	85
Anf. 80 HÅKAN JUHOLT (S) replik	87
Anf. 81 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	88
Anf. 82 HÅKAN JUHOLT (S) replik	88
Anf. 83 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	89
Anf. 84 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	90
Anf. 85 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	90
Anf. 86 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	91
Anf. 87 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	91
Anf. 88 MIKAEL OSCARSSON (KD)	92
Anf. 89 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	93
Anf. 90 HÅKAN JUHOLT (S) replik	97
Anf. 91 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M) replik	98
Anf. 92 HÅKAN JUHOLT (S) replik	98
Anf. 93 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M) replik	99
Anf. 94 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	100
Anf. 95 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M) replik	100
Anf. 96 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	100
Anf. 97 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M) replik	101
Anf. 98 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S)	102
Anf. 99 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	103
Anf. 100 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik	103
Anf. 101 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	103
Anf. 102 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik	104
Anf. 103 ANNA-LENA SÖRENSEN (S)	104

Anf. 104 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S).....	106	Prot. 2010/11:34
(Beslut skulle fattas den 15 december.).....	107	14 december
19 § Bordläggning.....	107	
20 § Anmälan om interpellation	107	
21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	108	
22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	108	
23 § Kammaren åtskildes kl. 20.42.....	109	

Prot. 2010/11:34
14 december

Tryck: Elanders, Vällingby 2011